

Financiële vallen in de werkloosheid en de bijstand

Studie in opdracht van het Vlaams
Interuniversitair Onderzoeksnetwerk
Arbeidsmarktrapportering (VIONA)

Bea Cantillon
Lieve De Lathouwer
Anne Thirion

januari 1999

B E R I C H T E N

CENTRUM VOOR SOCIAAL BELEID
UFSIA - UNIVERSITEIT ANTWERPEN

D/1999/6104/01

Inhoud

1. Inleiding	1
2. Terminologie: wat zijn werkloosheidsvallen?	1
3. Methode en uitgangspunten	4
3.1. Bruto-netto trajecten	4
3.2. Werkloosheids- en bijstandsuitkeringen.....	5
3.3. Loonniveaus	7
3.4. Communicerende institutionele arrangementen	9
3.5. Keuze van te simuleren arbeidsmarktprogramma's.....	16
3.5.1. Vlaamse initiatieven	16
3.5.2. Federale initiatieven	17
4. De resultaten van de standaardsimulaties	18
A. EENVERDIENERS	18
4.1. Werkloosheidsvallen in de overgang van werkloosheid naar de reguliere arbeidsmarkt.....	18
4.1.1. Overgang langdurige werkloosheid naar voltijds werk	18
4.1.2. Overgang langdurige werkloosheid naar deeltijds werk (50% en 32% van een voltijdse baan).....	26
4.1.3. Overgang deeltijds werk (50% en 32% van een voltijdse baan) met inkomensgarantie-uitkering naar voltijds werk.....	42
4.2. Werkloosheidsvallen in de overgang van werkloosheid, opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven	49
4.2.1. Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen: overgang langdurige werkloosheid (aan maximale uitkering) met PWA-toeslag naar regulier werk aan minimumloon (voltijds, 50% en 32% van een voltijdse baan).....	49
4.2.2. Wep-plus tewerkstelling.....	54
4.2.3. VDAB-beroepsopleiding.....	66
4.3. Werkloosheidsvallen in de bijstand.....	69
4.4. Besluit eenverdieners	77
B. TWEEVERDIENERS	78
4.5. Tweeverdiener type 1: overgang werkende partner + thuisblijvende partner naar werkende partner + werkende partner.....	79
4.6. Tweeverdiener type 2: overgang langdurig werkloos gezinshoofd + thuisblijvende partner naar langdurig werkloze samenwonende + werkende partner.....	82
4.7. Tweeverdiener type 3: overgang tweeverdienersgezin met werkende partner en langdurig werkloze partner naar tweeverdienersgezin met twee werkende partners.....	86
4.8. Tweeverdiener type 4: overgang tweeverdienersgezin met twee langdurig werkloze partners naar tweeverdienersgezin met één werkende en één langdurig werkloze partner.....	93
4.9. Besluit tweeverdieners	99
5. Samenvatting en beleidsconclusies	100
Bibliografie	103

1. Inleiding

Het Centrum voor Sociaal Beleid (UFSIA) kreeg van de Vlaamse Gemeenschap in het kader van het onderzoeksprogramma VIONA de opdracht om een onderzoeksproject uit te voeren naar werkloosheidsvallen in Vlaamse opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven. Dit onderzoeksproject onderzoekt de financiële (dis-)incentieven, d.w.z. de financiële gevolgen voor de gezinnen van de overgang van uitkeringsafhankelijkheid naar werk (voltijds of deeltijds) of naar opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven.

De hoge werkloosheid bij laaggeschoolden is één van de voornaamste problemen geworden van de Belgische verzorgingsstaat. De Belgische verzorgingsstaat heeft de inkomensgevolgen van de werkloosheid vooral opgevangen via een ruim reikende, maar passieve sociale zekerheid en een gezinsgemodaliseerde fiscaliteit. Dankzij deze inkomensvoorzieningen behoort België tot één van de landen met de laagste armoedecijfers. Oorzaken van de hoge werkloosheid bij laaggeschoolden kunnen gezocht worden aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt, o.a. in de globalisering van de economie, de automatisering, informatisering, de hoge kostprijs van laagproductieve banen, ... Maar steeds meer rijst de vraag in welke mate de inkomensarrangementen van de verzorgingsstaat zelf verantwoordelijk zijn voor het arbeidsaanbod van (laaggeschoolde) werklozen en dit via het optreden van werkloosheids- of afhankelijkheidsvallen. Niet zelden ontbreken vooral voor laaggeschoolden de financiële prikkels om de overstap van een situatie van uitkeringsafhankelijkheid naar een baan te maken.

In dit onderzoek staat het vraagstuk van de afhankelijkheidsvallen/werkloosheidsvallen centraal, m.a.w. de vraag of er voldoende financiële incentives zijn voor uitkeringsafhankelijken om een laagbetaalde baan aan de onderkant van de arbeidsmarkt te aanvaarden. Voorliggend rapport is een verslag van het eerste luik van het onderzoeksproject. Het inventariseert de uitgevoerde berekeningen op basis van de standaardsimulatietechniek. In een *eerste* paragraaf gaan we dieper in op een aantal begrippen die gehanteerd worden bij de problematiek van afhankelijkheidsvallen. Een *tweede* paragraaf licht de methodologie van de standaardsimulaties toe. Een *derde* paragraaf presenteert de resultaten van de standaardsimulaties.

2. Terminologie: wat zijn werkloosheidsvallen?

De term ‘werkloosheidsval’ verwijst naar een situatie waarin de prikkel om een (beter betaalde) baan te aanvaarden klein tot zeer klein of zelfs afwezig is. Deze werkloosheidsvallen verwijzen naar het traditionele conflict tussen equity en efficiency, nl. het conflict tussen een billijke inkomensverdeling en een efficiënt werkende arbeidsmarkt. Deze vallen verwijzen met andere woorden naar de trade-offs die eigen zijn aan de afweging tussen het creëren van financiële incentieven tot het aanvaarden van een baan en het voorzien van een adequate sociale bescherming om armoedesituaties te vermijden. Het bestaan van adequate inkomensvoorzieningen via de sociale zekerheid, bijstand en fiscaliteit treedt mogelijk in conflict met de werking van de arbeidsmarkt. Deze inkomensvoorzieningen via de sociale zekerheid verminderen de financiële prikkel voor werklozen en inactieven om naar werk te zoeken en om (her)in te treden op de arbeidsmarkt (unemployment trap -

werkloosheidsval) of verminderen voor werkenden de prikkel om hun arbeidstijd op te drijven (employment trap) of een baan met een hoger loonniveau te aanvaarden (lage loonval).

Het herverdelingsbeleid zelf ligt aan de basis van het voor bepaalde typegevallen geringe financiële verschil tussen werk en niet-werk. Wanneer een laag arbeidsinkomen niet meer of slechts weinig meer oplevert vanwege de te betalen belasting en sociale bijdragen en vanwege het wegvallen of verminderen van sociale voordelen (o.a. verhoogde kinderbijslag, inkomensgarantie-uitkering, beperkte remgelden, aanvullende financiële steun in de bijstand,...) bij toenemende verdiensten en vanwege de kosten die verbonden zijn aan werken (in-work costs als kinderopvang, vervoerskosten, kleding, ...) dan zal de betrokkene weinig of zelfs geen financieel incentief kennen om een arbeidsbestaan te verkiezen boven een situatie van uitkeringsafhankelijkheid. Deze situatie duiden we aan met term *'werkloosheidsval'*. Werkloosheidsvallen betreffen dus in de eerste plaats alle situaties waarin de overgang van vergoede werkloosheid naar werk niet financieel aangemoedigd wordt.

Maar de term *'werkloosheidsval'* kan ook breder begrepen worden als alle situaties waarin de overgang van niet-werk (vergoed en niet vergoed) naar (regulier) werk niet financieel aantrekkelijk is. In het kader van deze ruimere invalshoek spreken we over *'afhankelijkheidsvallen'*. Ook de term *'inactiviteitsval'* heeft een bredere betekenis en omvat alle situaties waarin personen weinig financiële meeropbrengst kennen bij de overgang van (vergoede en niet vergoede) niet-activiteit naar werk.

In de literatuur vindt men ook het begrip *'lage loonval'* terug. Deze term verwijst naar wat men in de Angelsaksische literatuur *'the employment trap'* noemt. Hierbij staat de problematiek van opwaartse mobiliteit centraal voor personen die reeds een betaalde baan hebben. Door inkomensafhankelijke toeslagen voor de laagst betaalden (bijvoorbeeld Earned Income Tax Credit in de VS, Family Credit in de UK, Self Sufficient Project in Canada) wordt de opwaartse mobiliteit afgeremd. Ook een hoge marginale belastingdruk (d.i. de belasting op elke bijkomend verdiende frank) kan de inspanning om méér te verdienen (bv. via bijscholing) ontmoedigen. Ook aan werkgeverszijde werken lage loonvallen: sterk gesubsidieerde arbeid (hetzij via bijdrageverminderingen voor de werkgevers, hetzij via aanvullende uitkeringen voor de werknemers) kan lage lonen stimuleren en de interesse om in human capital te investeren afremmen (OESO, 1997:14) wanneer hogere lonen een verlies aan overheidssubsidie betekenen.

In de angelsaksische literatuur treft men vooral de term *'poverty-trap'* (*'armoedeval'*) aan (Parker, 1989; Deacon en Bradshaw, 1983; Atkinson, 1993a; OECD, 1994). Het Angelsaksisch welvaartsstaatmodel wordt gekenmerkt door een sterk selectief middenlagengetoetst karakter. Het recht op en/of de hoogte van de uitkering is afhankelijk van het gezinsinkomen. Dit heeft gevolgen voor het arbeidsmarktgedrag van de uitkeringsstrekker zelf, maar eveneens voor dat van de andere leden van het gezin, inzonderheid de partner. Elke beslissing van de partner om te blijven werken (indien reeds werkend) of de arbeidsmarkt te betreden (indien niet-werkend) impliceert dat het *'verloren'* of *'niet verkregen'* uitkeringsgedeelte moet worden inverdiend (zie ook Atkinson en Micklewright, 1991: 1720). Dit geldt eveneens voor de *'kostwinners-voorzieningen'* in de fiscaliteit, met name het huwelijksquotiënt (een belastingaftrek voor de niet-werkende partner), waarbij het wegvallen van dit fiscaal voordeel het arbeidsaanbod van de thuiswerkende partner negatief kan beïnvloeden.

De problematieken van ‘werkloosheidsvallen’ en ‘armoedevallen’ (poverty-trap) kunnen nauw met elkaar verbonden zijn. In de mate dat personen in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid, niet-activiteit of een laag loon zich onder of rond de armoedegrens bevinden en in de mate dat sociale stelsels het verwerven van werk en bijkomend arbeidsinkomen ontmoedigen, zullen betrokkenen niet gestimuleerd worden om hun situatie te verbeteren en blijven ze verankerd in een zwakke sociale positie.

Naast werkloosheidsval, afhankelijkheidsval, lage loonval en armoedeval vindt men in de literatuur de term ‘*productiviteitsval*’ terug. De hoge werkloosheidsgraad onder laaggeschoolden is voor een deel een loonkostenprobleem. Heel wat laaggeschoolden (al dan niet langdurig werklozen) zijn onvoldoende productief om de arbeidskosten voor hun werkgever terug te verdienen. We worden in de problematiek van hoge werkloosheid onder laaggeschoolden bijgevolg geconfronteerd met een paradox, namelijk ‘hoge’ lonen die de doelgroep (zijnde langdurig laaggeschoolde werklozen) moeten aantrekken en hen uit de werkloosheidsval/afhankelijkheidsval moeten halen, prijzen deze doelgroep tegelijkertijd uit de markt omwille van hun lage productiviteit.

Begrippen als werkloosheidsval, afhankelijkheidsval, armoedeval, lage loonval verwijzen allen expliciet en in de eerste plaats naar de rol van *financiële prikkels* voor het arbeidsaanbod van individuen. Naast deze financiële prikkels zijn er echter tal van andere *niet-financiële factoren* die het arbeidsaanbod beïnvloeden en die bijgevolg mede het reserveringsloon of drempelloon¹ bepalen. We raken hier kort een aantal van deze niet-financiële factoren aan. *Ten eerste* is er de kwaliteit van de baan: onderzoek wijst uit dat de looneisen die werklozen stellen ten aanzien van een job sterk afhankelijk zijn van de aard van het werk (De Beer, p.297). *Ten tweede* spelen de organisatorische kosten van werk een belangrijke rol. We denken hier in de eerste plaats aan de opvang van kinderen, maar ook aan de verplaatsing van en naar het werk. Een *derde* factor is de zogenaamde ‘administratieve val’. Wanneer de aangeboden job een tijdelijk en onzeker karakter heeft, zal de betrokken uitkeringsafhankelijke de zekerheid van een regelmatig uitbetaalde uitkering en sociale voordelen verkiezen boven een onzekere baan.

De administratieve complexiteit bij elke nieuwe uitkeringsaanvraag en het gevaar van sancties bij (onbewuste) overtredingen van regels kunnen laaggeschoolde werklozen ontmoedigen onregelmatige of tijdelijke jobs te aanvaarden. Bovendien lopen werklozen die dergelijke jobs aanvaarden het risico dat hun nieuwe uitkering (na ontslag uit een tijdelijke laagbetaalde job) lager ligt dan de oorspronkelijke uitkering. Het arbeidsaanbod op de reguliere arbeidsmarkt zal *ten vierde* ook samen hangen met de mogelijkheid tot én de opbrengst van zwartwerk. Een hoge maatschappelijke tolerantie ten aanzien van zwart werk, een lage kans op sancties en een grote vraag naar zwartwerk in dienstverlenende jobs, waarvoor laaggeschoolden geschikt zijn en die bovendien beantwoorden aan bepaalde arbeidswensen (deeltijd werk met flexibele werkuren bv. poetsvrouwen), zullen het arbeidsaanbod op de reguliere arbeidsmarkt afremmen. De participatiebereidheid van werklozen wordt *tenslotte* ook beïnvloed door sociaal psychologische factoren (zie De Witte, 1992) zoals de beleving van de werkloosheid en de houding ten aanzien van arbeid.

---

¹ Het reserveringsloon of drempelloon is het loon dat een persoon minimaal wil verdienen wanneer hij/ zij gaat werken.

3. Methode en uitgangspunten

Een geëigende techniek in de literatuur om het verschil in inkomen tussen werken en werkloosheid (inactiviteit) weer te geven is de techniek van de standaardsimulatie. Daarbij worden voor hypothetische huishoudens de bruto-netto trajecten berekend voor werken en niet-werken zodat de netto-opbrengst van werken ten opzichte van werkloosheid inzichtelijk wordt gemaakt.

Bij het ontwerpen van het standaardsimulatiemodel ter berekening van de bruto-netto trajecten voor werken en niet-werken, is getracht de complexiteit van de verschillende ‘communicerende’ institutionele arrangementen zo goed mogelijk weer te geven. Standaard-simulaties laten toe om de cumulatie van en de samenhang tussen verschillende institutionele arrangementen inzichtelijk te maken. De financiële positie van werklozen wordt immers in grote mate bepaald door de werkloosheidsverzekering, maar daarnaast spelen andere variabelen dan fiscaliteit (huwelijksquotiënt, decumul, aftrek voor personen ten laste, aftrek voor kinderopvangkosten, ...), kinderbijlagen, kinderopvangkosten, aanvullende uitkeringen (inkomensgarantie-uitkering, socio-professionele integratiepremie, PWA-toeslagen), arbeids- of vervangingsinkomen van de partner een belangrijke rol. Al deze variabelen worden opgenomen in het standaardsimulatiemodel ter berekening van de bruto-netto trajecten voor werken en niet-werken voor verschillende huishoudtypes.

De berekeningen worden voor 6 gezinstypes doorgevoerd: alleenstaande, eenouder met twee kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, eenverdiener zonder kinderen ten laste, eenverdiener met twee kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, tweeverdiener zonder kinderen ten laste, tweeverdiener met twee kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste.

3.1. Bruto-netto trajecten

De bruto-netto trajecten voor werken en werkloosheid kunnen op twee manieren berekend worden, nl. zonder rekening te houden met ‘in work’-kosten en na aftrek van ‘in work’-kosten. ‘In work’-kosten zijn vaste uitgaven die verbonden zijn met het uit werken gaan. We denken daarbij in de eerste plaats aan kosten voor kinderopvang en kosten voor woon-werk verkeer. Voor de berekening van de arbeidssurplusratio’s vóór ‘in work’-kosten wordt gewerkt met *het netto besteedbaar gezinsinkomen*. Er wordt dan geen rekening gehouden met kosten voor kinderopvang en vervoerskosten. Wanneer wel rekening wordt gehouden met deze ‘in work’-kosten, dan spreken we van het *netto beschikbaar gezinsinkomen*. Wij opteren voor deze tweede werkwijze omdat dit ons inziens een betere weergave geeft van het inkomen bij werkloosheid en werken. Deze vaste uitgaven en hun respectievelijke transfers beïnvloeden immers mede de financiële positie van huishoudens. De *bruto-netto trajecten* worden dus als volgt berekend:

bruto jaarinkomen ²
- sociale bijdragen
(+ bruto inkomensgarantie-uitkering/socio-professionele integratiepremie)
- belastingen (inclusief fiscale aftrekken voor kinderen ten laste en kinderopvangkosten)
- gemeentebelasting (aangerekend aan 8%)
- crisisbelasting
(- bijzondere bijdrage sociale zekerheid)
+ (verhoogde) kinderbijslag
(- kinderopvangkosten)
(- kosten voor woon-werk verkeer) ³
(+ huur- en verwarmingstoelage)
<hr/>
netto beschikbaar gezinsinkomen

3.2. Werkloosheids- en bijstandsuitkeringen

Het uitgangspunt voor de berekening van de arbeidssurplusratio's⁴ is het (her)intrede vanuit langdurige werkloosheid in een reguliere baan (voltijds, deeltijds-50% of deeltijds-32%).

In de berekeningen werd vertrokken van de werkloosheidsverzekering (in de laatste vergoedingsperiode) en werd rekening gehouden met de gezinsmodalisering van de uitkeringen. Ondanks het feit dat in België de overgrote meerderheid van de werklozen ook bij langdurige werkloosheid, beschermd blijven onder de werkloosheidsverzekering en de algemene bijstand slechts een residuaire rol vervult (De Lathouwer, 1997), zullen we ook de bijstand als allerlaatste vangnet in de analyse betrekken. Voor een overzicht van de uitkeringshoogte onder de werkloosheidsverzekering en in de algemene bijstand verwijzen we naar tabel 1, 2 en 3.

² In onze standaardsimulaties gaan we uit van constante situaties over een jaar. Het bruto jaarinkomen voor eenverdieners kan bijgevolg samengesteld zijn ofwel uit werkloosheidsuitkeringen, ofwel uit het bestaansminimum, ofwel uit beroepsinkomsten. Voor tweeverdieners bestaat dit bruto jaarinkomen uit een uitkering en een loon, twee uitkeringen of twee lonen.

³ In de berekeningen die in dit tussentijds rapport worden gepresenteerd, worden deze kosten voor woon-werk verkeer nog niet in rekening gebracht.

⁴ Naar analogie met de vervangingsratio's waarbij het netto (gezins-)inkomen bij werkloosheid wordt uitgedrukt in procent van het te realiseren (gezins-) inkomen bij werk, spreken we over arbeids-surplusratio's waarbij we de netto meeropbrengst van werken uitdrukken ten opzichte van het beschikbaar inkomen bij uitkeringsafhankelijkheid.

Tabel 1: Werkloosheidsuitkeringen: minimum en maximum bedragen, per dag, per maand en per jaar, bedragen per 1 oktober 1997.

Categorie	maximum	minimum
Werknemers met gezinslast (gezinshoofden / éénouders) (60% van gemiddeld dagloon)	1342 BEF/dag 34.892 BEF/maand 418.704 BEF/jaar	1178 BEF/dag 30.628 BEF/maand 367.536 BEF/jaar
Alleenstaanden		
- 1ste 12 maanden (60% van gemiddeld dagloon)	1342 BEF/dag 34.892 BEF/maand 418.704 BEF/jaar	843 BEF/dag 21.918 BEF/maand 263.016 BEF/jaar
- tweede periode (42% van gemiddeld dagloon)	939 BEF/dag 24.414 BEF/maand 292.968 BEF/jaar	843 BEF/dag 21.918 BEF/maand 263.016 BEF/jaar
Samenwonenden		
- 1ste 12 maanden (55% van gemiddeld dagloon)	1230 BEF/dag 31.980 BEF/maand 383.760 BEF/jaar	672 BEF/dag 17.472 BEF/maand 209.664 BEF/jaar
- tweede periode (35% van gemiddeld dagloon)	783 BEF/dag 20.358 BEF/maand 244.296 BEF/jaar	672 BEF/dag 17.472 BEF/maand 209.664 BEF/jaar
- derde periode (forfaitair)	502 BEF/dag 13.052 BEF/maand 156.624 BEF/jaar	zie maximum (forfaitair)

Bron: Sociaal Zakboekje, 1997.

Tabel 2: Wachtuitkeringen voor schoolverlaters per 1 oktober 1997.

categorie	Uitkering per dag	(x 26) per maand	(x 12) per jaar
Jongeren met gezinslast	1178 BEF	30.628 BEF	367.536 BEF
Alleenstaanden			
-18 jaar	328 BEF	8.528 BEF	102.336 BEF
18-20 jaar	515 BEF	13.390 BEF	160.680 BEF
vanaf 21 jaar	666 BEF	17.316 BEF	207.792 BEF
Samenwonenden			
-18 jaar	287 BEF	7.462 BEF	89.544 BEF
vanaf 18 jaar	457 BEF	11.882 BEF	142.584 BEF

Bron: Sociaal zakboekje, 1997.

Tabel 3: Bijstandsuitkeringen per 1 oktober 1997.

Categorie	maandbedrag	jaarbedrag
Gezinshoofden/eenouders	27.888 BEF	334.656 BEF
Alleenstaanden	20.916 BEF	250.992 BEF
Samenwonenden	13.944 BEF	167.328 BEF

Bron: Sociaal zakboekje, 1997.

3.3. Loonniveaus

De problematiek van de afhankelijkheidsvallen is het meest acuut aan de onderkant van het loongebouw, m.n. voor werknemers/werklozen met een laag tot zeer laag verdienpotentieel en doet zich extremis voor bij deeltijd arbeid. Het is aan deze onderkant van de arbeidsmarkt dat de opbrengst van werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid relatief het kleinst is en bijgevolg de problematiek van de financiële val het grootst is. Immers, wanneer een laag arbeidsinkomen niet meer of slechts weinig meer oplevert vanwege de te betalen belasting en sociale bijdragen en het wegvallen of verminderen van sociale voordelen bij toenemende verdienste, dan zal de betrokkene geen financiële prikkel hebben om een arbeidsbestaan te verkiezen boven een situatie van uitkeringsafhankelijkheid. In onze simulaties berekenen we arbeidssurplusratio's voor een breed scala van loonniveaus. Als *referentieloon* nemen we het *gewaarborgd gemiddeld minimumloon* van een werknemer >22 jaar met 12 maanden anciënniteit (45.068 BEF/maand). Dit gemiddeld minimum bruto maandinkomen moet bijgeschat worden voor het vakantiegeld, wat een gemiddeld minimum bruto maandinkomen van 47.680 BEF oplevert (of 572.160 BEF/jaar). Vertrekkend van dit loonniveau wordt stapsgewijs opgeklimmen tot een bruto loonniveau dat gelijk is aan twee maal het minimumloon. In de standaard simulaties worden verschillende tewerkstellingssituaties gesimuleerd (regulier voltijds, regulier deeltijds-50% en regulier deeltijds-32%). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bruto jaarlonen die in de verschillende tewerkstellingssituaties met verschillende loonniveaus worden gerealiseerd.

Tabel 4: Bruto jaarlonen naar tewerkstellingssituatie (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%) en loonniveaus.

Tewerkstellingssituatie en loonniveau	bruto jaarloon
MINIMUMLOON	
- voltijds	572.160
- deeltijds (50%)	286.080
- deeltijds (32%)	183.091
120% MINIMUMLOON	
- voltijds	686.465
- deeltijds (50%)	343.232
- deeltijds (32%)	219.669
130% MINIMUMLOON	
- voltijds	743.670
- deeltijds (50%)	371.835
- deeltijds (32%)	237.974
140% MINIMUMLOON	
- voltijds	800.874
- deeltijds (50%)	400.437
- deeltijds (32%)	256.280
150% MINIMUMLOON	
- voltijds	858.082
- deeltijds (50%)	429.041
- deeltijds (32%)	274.586
160% MINIMUMLOON	
- voltijds	915.290
- deeltijds (50%)	457.645
- deeltijds (32%)	292.893
170% MINIMUMLOON	
- voltijds	972.497
- deeltijds (50%)	486.248
- deeltijds (32%)	311.199
180% MINIMUMLOON	
- voltijds	1.029.693
- deeltijds (50%)	514.846
- deeltijds (32%)	329.502
190% MINIMUMLOON	
- voltijds	1.086.901
- deeltijds (50%)	543.451
- deeltijds (32%)	347.808
200% MINIMUMLOON	
- voltijds	1.144.108
- deeltijds (50%)	572.054
- deeltijds (32%)	366.115

3.4. Communicerende institutionele arrangementen

Om de financiële gevolgen van een overgang van werkloosheid naar reguliere tewerkstelling correct te evalueren, moeten niet alleen de regelgeving van de werkloosheidsuitkeringen en het te realiseren bruto loon in acht genomen worden, maar moet evenzeer aandacht besteed worden aan een aantal “*communicerende institutionele arrangementen*”. Het betreft hier de werking van de fiscaliteit (met o.a. een fiscaal gunstregime voor vervangingsinkomens), kinderbijslagen, subsidies voor kinderopvangkosten, regeling inzake woonlasten, inkomensgarantie-uitkering, socio-professionele integratiepremie, sociale en fiscale franchise in de gezondheidszorgen, ...

1. De Belgische *kinderbijslagen* zijn niet inkomensgebonden. De kinderbijslag varieert volgens het aantal kinderen, de rang van het kind in het gezin en de leeftijd van het kind. Voor een aantal specifieke groepen zijn verhoogde kinderbijslagen van toepassing. Dit geldt o.a. voor werkloze éénverdieners vanaf 6 maanden werkloosheid.

Basisbedragen kinderbijslag		Verhoogde kinderbijslag voor langdurig werkloze gezinshoofden
rang kind	bedrag per maand in BEF	bedrag per maand in BEF
1ste kind	2706 BEF	4084 BEF
2de kind	5007 BEF	5861 BEF
3de kind en volgende	7476 BEF	7626 BEF

* Bedragen per 1 oktober 1997.

Aan het basisbedrag wordt een leeftijdsbijslag toegevoegd wanneer het kind een bepaalde leeftijd heeft. Er zijn drie categorieën te onderscheiden, waarbij de leeftijdstoelage progressief toeneemt, nl. van 6 tot 12 jaar, van 12 tot 18 jaar en meer dan 18 jaar. Tabel 5 geeft de hoogte van de kinderbijslag weer voor de verschillende typegevallen in de standaardsimulaties.

leeftijdscategorie	kind met rang 1 dat recht geeft op gewone kinderbijslag	* kind met rang 2 of meer * kind met rang 1 dat recht geeft op verhoogde kinderbijslag
6 tot 12 jaar	471 BEF/maand	940 BEF/maand
12 tot 18 jaar	940 BEF/maand	1436 BEF/maand
meer dan 18 jaar	1436 BEF/maand	1756 BEF/maand

* Bedragen per 1 oktober 1997.

Tabel 5: Hoogte van de kinderbijslag per maand en per jaar voor typegevallen opgenomen in de standaardsimulaties (bedragen per 1 oktober 1997).

Typegeval	tewerkgestelden en werklozen minder dan 6 maanden werkloos		langdurig werklozen (volledig jaar verhoogde kinderbijslag)	
	per maand	per jaar	per maand	per jaar
Eenverdiener, 2 ktl (3 en 8 jaar)	8184 BEF	98.208 BEF	10.416 BEF	130.620 BEF
Eenouder, 2 ktl (3 en 8 jaar)	8184 BEF	98.208 BEF	10.416 BEF	130.620 BEF
Tweeverdiener, 2 ktl (3 en 8 jaar)	8184 BEF	98.208 BEF	8184 BEF*	98.208 BEF

* Verhoogde kinderbijslag geldt enkel voor eenverdieners.

2. Een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze die een deeltijdse betrekking van ten minste 1/3 van het aantal uren voorzien voor een voltijdse arbeidsregeling aanvaardt, kan, wanneer hij/zij tijdig een aanvraag indient bij de uitbetalingsinstelling voor werkloosheidsuitkeringen het statuut van deeltijdse werknemer met behoud van rechten bekomen. Deze werkloze kan dan onder bepaalde voorwaarden gedurende zijn deeltijdse tewerkstelling een *inkomensgarantie-uitkering* genieten. De deeltijdse werknemer met behoud van rechten heeft recht op een inkomensgarantie-uitkering op voorwaarde dat: het gemiddeld aantal uren van de deeltijdse betrekking maximaal 4/5 van een voltijdse betrekking bedraagt; het gemiddeld bruto maandloon minder is dan de maandelijkse referte-uitkering; hij/zij de VDAB op de hoogte brengt van de deeltijdse betrekking en zich inschrijft als werkzoekende voor een voltijdse betrekking; hij/zij bij zijn/haar werkgever een aanvraag indient om bij voorrang een vrijgekomen voltijdse betrekking te verkrijgen. De hoogte van de inkomensgarantie-uitkering wordt berekend volgens volgende formule:

$$\text{inkomensgarantie-uitkering} = (\text{referte-uitkering} + \text{maandtoeslag}) - \text{nettoloon}$$

De hoogte van de inkomensgarantie-uitkering bedraagt maximaal 90% van de referte-uitkering bij volledige werkloosheid. De inkomensgarantie-uitkering wordt beschouwd als een werkloosheidsuitkering en is dus belastbaar. De toekenning van een inkomensgarantie-uitkering blijft ook recht geven op een verhoogde kinderbijslag (enkel bij éénverdieners).

Laten we voor de typegevallen in ons standaardsimulatiemodel de verschillende elementen van deze formule overlopen.

a) referte-uitkering

Dit wil zeggen de werkloosheidsuitkering die de werkloze in geval van volledige werkloosheid zou genieten hebben. Voor samenwonenden wordt tijdens de eerste 12 maanden werkloosheid slechts 89,7% van deze uitkering in aanmerking genomen. Aangezien wij een situatie van langdurige werkloosheid als uitgangspunt nemen kan het volledige bedrag in aanmerking worden genomen.

Gezinscategorie	Maximale uitkering (laatste vergoedingsperiode)	Minimale uitkering (laatste vergoedingsperiode)
<i>alleenstaande</i>	24.414 BEF/maand	21.918 BEF/maand
<i>gezinshoofd</i>	34.892 BEF/maand	30.628 BEF/maand
<i>samenwonende</i>	13.052 BEF/maand	13.052 BEF/maand

b) maandtoeslag (bedragen per 1 oktober 1997)

De maandtoeslag is verschillend naargelang de gezinscategorie waartoe de werkloze behoort:

<i>alleenstaande:</i>	4.328 BEF/maand
<i>gezinshoofd:</i>	5.411 BEF/maand
<i>samenwonende:</i>	3.246 BEF/maand

c) nettoloon

Het nettoloon dat voor de berekening van de inkomensgarantie-uitkering in rekening wordt gebracht is gelijk aan:

$$\text{nettoloon} = \text{brutoloon} - (\text{sociale zekerheidsbijdragen voor WN+ bedrijfsvoorheffing})$$

Voor de typegevallen in het standaardsimulatiemodel betekent dit:

Tabel 6: Hoogte nettoloon ter berekening inkomensgarantie-uitkering, naar tewerkstellingssituatie, loonniveau en gezinssituatie.

tewerkstellingssituatie en loonniveau	alleenstaande	gezinshoofd	samenwonende
MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	234.493	248.689	234.493
nettoloon 32% baan	159.161	159.161	159.161
120% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	272.404	298.372	272.404
nettoloon 32% baan	190.958	190.958	190.958
130% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	290.248	323.236	290.248
nettoloon 32% baan	202.983	206.871	202.983
140% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	305.908	343.732	305.908
nettoloon 32% baan	214.480	222.784	214.480
150% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	323.321	362.381	323.321
nettoloon 32% baan	227.454	238.698	227.454
160% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	339.235	381.043	339.235
nettoloon 32% baan	238.952	254.612	238.952
170% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	422.695	422.695	422.695
nettoloon 32% baan	250.450	270.526	250.450
180% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	369.075	417.051	369.075
nettoloon 32% baan	263.420	286.436	263.420
190% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	384.006	434.838	384.006
nettoloon 32% baan	274.654	302.350	274.654
200% MINIMUMLOON			
nettoloon 50% baan	398.935	452.623	398.935
nettoloon 32% baan	285.276	318.264	285.276

d) Berekening hoogte inkomensgarantie-uitkering

Voor de typegevallen in ons model wordt de hoogte van de inkomensgarantie-uitkering voor de verschillende gezinscategorieën, loonniveaus en tewerkstellings situatie weergegeven in tabel 7. In onze typegevallen bereikt niemand de maximumgrens van de inkomensgarantie-uitkering.

Tabel 7: Hoogte inkomensgarantie-uitkering naar tewerkstellings situatie, loonniveau en gezins- situatie, 1998.

tewerkstellings situatie en loonniveau	hoogte inkomensgarantie-uitkering in BEF/maand				
	alleenstaande		gezinshoofd		samenwonende IGU uit forfaitaire werkloosheidsuitkering
	IGU uit maximale WLH-uitkering	IGU uit minimale WLH-uitkering	IGU uit maximale WLH-uitkering	IGU uit minimale WLH-uitkering	
MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	9201	6705	19.579	15.315	0
nettoloan 32% baan	15.479	12.983	27.040	22.776	3035
120% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	6042	3546	15.439	11.175	0
nettoloan 32% baan	12.829	10.333	24.390	20.126	385
130% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	4555	2059	13.367	9103	0
nettoloan 32% baan	11.827	9331	23.064	18.800	0
140% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	3250	754	11.659	7395	0
nettoloan 32% baan	10.869	8373	21.738	17.474	0
150% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	1799	0	10.105	5841	0
nettoloan 32% baan	9788	7292	20.412	16.148	0
160% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	472	0	8549	4285	0
nettoloan 32% baan	8829	6333	19.085	14.821	0
170% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	0	0	7029	2765	0
nettoloan 32% baan	7771	5275	17.759	13.495	0
180% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	0	0	5549	1285	0
nettoloan 32% baan	6790	4294	16.433	12.169	0
190% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	0	0	4067	0	0
nettoloan 32% baan	5854	3358	15.107	10.843	0
200% MINIMUMLOON					
nettoloan 50% baan	0	0	2584	0	0
nettoloan 32% baan	4969	2473	13.781	9517	0

3. *Socio-professionele integratiepremie.* Naar analogie van de inkomensgarantie-uitkering voor deeltijdse werknemers met behoud van rechten kent de algemene bijstand de regeling van de socio-professionele integratiepremie. Een bestaansminimumgerechtigde die hetzij op eigen initiatief, hetzij via bemiddeling van het OCMW, de VDAB of een andere instelling waarmee het OCMW een overeenkomst heeft afgesloten, een deeltijdse job vindt, heeft recht op een socio-professionele integratiepremie. De socio-professionele integratiepremie wordt geregeld door artikel 23bis van het Koninklijk Besluit houdende het algemeen reglement betreffende het bestaansminimum van 30 oktober 1974. Deze socio-professionele integratiepremie houdt in dat de netto-beroepsinkomsten van een bestaansminimumgerechtigde in aanmerking worden genomen bij de berekening van het recht op bestaansminimum, maar onder aftrek van volgend bedrag: 7030 BEF/maand gedurende 3 jaar te rekenen vanaf de eerste dag van de tewerkstelling. Iemand die een deeltijdse baan aanvaardt, heeft bijgevolg recht op een ‘aanvullend’ bestaansminimum. Hierdoor worden de inkomsten uit de deeltijdse arbeid de facto opgetrokken tot het niveau van het bestaansminimum.

4. *Kinderopvangkosten* worden in de standaardsimulaties aangerekend voor twee gezinstypes, nl. eenoudergezinnen en tweeverdieners. Voor de overige gezinstypes werden geen kinderopvangkosten verondersteld: bij eenverdieners wordt aangenomen dat de thuisblijvende partner zelf de zorg voor de kinderen op zich neemt. We veronderstellen eveneens geen kosten voor kinderopvang in geval van werkloosheid. Ook hier gaan we er van uit dat de werkloze zelf voor zijn/haar kinderen zorgt. Deze veronderstelling is niet per definitie altijd realistisch: een werkloze kan op bepaalde momenten een opvangbehoefte hebben, maar deze zal eerder beperkt zijn en zeker geen voltijdse kinderopvangbehoefte hebben. In onze typegevallen gaan we uit van gezinnen met twee kinderen ten laste (< 3 jaar en 8 jaar). Er worden opvangkosten verondersteld voor één kind jonger dan 3 jaar. We maken berekeningen voor de hypothese van een voltijdse, een halftijdse en een kleine deeltijdse (32%) tewerkstelling. Deze verschillende tewerkstellingssituaties resulteren in een opvangbehoefte van respectievelijk 230, 115 en 74 dagen per jaar. De kosten voor de kinderopvang werden berekend op basis van de officiële tarieven van Kind en Gezin. De ouderbijdragen voor kinderopvang in een door Kind en Gezin erkende opvangplaats zijn inkomensgebonden. Deze bijdrage wordt berekend op basis van het gezamenlijk belastbaar gezinsinkomen en bedraagt minimaal 64 BEF per dag en maximaal 609 BEF per dag. De ouderbijdrage wordt verminderd met 50 BEF per dag voor een gezin met twee kinderen ten laste.

$\text{gezamenlijk belastbaar inkomen} = \text{bruto loon}^5 - \text{WN bijdragen} - \text{forfaitaire beroepskost}$
--

Tegenover de kosten voor kinderopvang staat een fiscale vermindering van 80% van de totale kinderopvangkost, voor kinderen tot 3 jaar. Deze fiscale vermindering is gelimiteerd tot 345 BEF/dag. Voor gezinnen die geen beroep doen op kinderopvang is er een fiscale vermindering van 12.000 BEF per jaar voor kinderen jonger dan 3 jaar.

Voor de jaarlijkse kinderopvangkost van de typegevallen in onze standaardsimulaties, zie tabel 8.

⁵ De inkomensgarantie-uitkering die in geval van deeltijdse tewerkstelling kan worden toegekend, wordt bij het bruto-loon geteld. Dit verhoogt de berekeningsbasis voor de kinderopvangkosten in geval van deeltijd arbeid.

Tabel 8: Jaarlijkse kinderopvangkost naar gezinstype, tewerkstellingssituatie⁶, inkomensniveau⁷ en hoogte van de fiscale vermindering voor kinderopvangkosten, 1997.

gezinstype en inkomensniveau	bruto opvangkost per jaar in BEF		fiscale vermindering voor kinderopvangkost in BEF (80%, beperkt tot maximum)	
	(1)	(2)	(1)	(2)
<i>Eenouder 2 KTL (<3 en 8 jaar)</i>				
<i>opvangkosten voor 1 kind <3 jaar</i>				
- minimumloon VT	46.000	idem	36.800	idem
- minimumloon DT (50%)	23.920	19.895	19.136	15.916
- minimumloon DT (32%)	15.836	13.320	12.669	10.656
- 120% minimumloon VT	59.340	idem	47.472	idem
- 120% minimumloon DT (50%)	23.000	18.975	18.400	15.180
- 120% minimumloon DT (32%)	15.392	12.802	12.314	10.242
- 130% minimumloon VT	63.480	idem	50.784	idem
- 130% minimumloon DT (50%)	23.000	18.975	18.400	15.180
- 130% minimumloon DT (32%)	15.392	12.802	12.314	10.242
- 140% minimumloon VT	68.080	idem	54.464	idem
- 140% minimumloon DT (50%)	23.000	18.975	18.400	15.180
- 140% minimumloon DT (32%)	15.392	12.802	12.314	10.242
- 150% minimumloon VT	71.530	idem	57.224	idem
- 150% minimumloon DT (50%)	23.920	19.895	19.136	15.916
- 150% minimumloon DT (32%)	15.392	12.802	12.314	10.242
- 160% minimumloon VT	76.130	idem	60.904	idem
- 160% minimumloon DT (50%)	23.920	19.895	19.136	15.916
- 160% minimumloon DT (32%)	15.392	12.802	12.314	10.242
- 170% minimumloon VT	80.270	idem	64.216	idem
- 170% minimumloon DT (50%)	24.610	20.700	19.688	16.500
- 170% minimumloon DT (32%)	15.392	12.210	12.314	9.768
- 180% minimumloon VT	84.180	idem	67.344	idem
- 180% minimumloon DT (50%)	24.610	20.700	19.688	16.560
- 180% minimumloon DT (32%)	14.800	12.210	11.840	9.768
- 190% minimumloon VT	88.550	idem	70.840	idem
- 190% minimumloon DT (50%)	25.645	21.390	20.516	17.112
- 190% minimumloon DT (32%)	14.800	12.210	11.840	9.768
- 200% minimumloon VT	91.540	idem	73.232	idem
- 200% minimumloon DT (50%)	26.220	23.000	20.976	18.400
- 200% minimumloon DT (32%)	14.800	12.210	11.840	9.768
- 13 uur PWA-activiteit (1,5 d/m opvangbehoefte)	3.348	idem	2.678	idem
- 24 uur PWA-activiteit (3 d/m opvangbehoefte)	6.696	idem	5.357	idem
- 45 uur PWA-activiteit (6 d/m opvangbehoefte)	13.392	idem	10.714	idem

⁶ Voltijds, deeltijds-50%, deeltijds-32%, PWA. Bij een deeltijdse tewerkstelling werd rekening gehouden met de inkomensgarantie-uitkering.

⁷ Variërend van minimumloon tot twee maal minimumloon, telkens opklimmend met 10%.

Vervolg tabel 8: Jaarlijkse kinderopvangkost naar gezinstype, tewerkstellingssituatie⁸ en inkomensniveau⁹ en hoogte van de fiscale vermindering voor kinderopvangkosten, 1997.

gezinstype en inkomensniveau	bruto opvangkost per jaar in BEF (3)	fiscale vermindering voor kinderopvangkost in BEF (80%, beperkt tot maximum) (3)
<i>Tweeverdiener 2 KTL (<3 en 8 jaar), opvangkosten voor 1 kind <3 jaar</i>		
- minimumloon VT + VT	88.780	71.024
- minimumloon VT + DT (50%)	34.615	27.692
- minimumloon VT + DT (32%)	21.016	16.813
- min.loon + 13u PWA-activiteit (1,5 d/m opvangbehoefte)	5.076	4.061
- min.loon + 24u PWA-activiteit (3 d/m opvangbehoefte)	10.152	8.122
- min.loon + 45u PWA-activiteit (6 d/m opvangbehoefte)	20.304	16.243

* Berekningen op basis van de officiële tarieven van Kind en Gezin

- (1) Berekening kinderopvangkost bij deeltijdse tewerkstelling, rekening houdend met een inkomensgarantie-uitkering uit een maximale werkloosheidsuitkering (laatste vergoedingsperiode).
- (2) Berekening kinderopvangkost bij deeltijdse tewerkstelling, rekening houdend met een inkomensgarantie-uitkering uit een minimale werkloosheidsuitkering (laatste vergoedingsperiode).
- (3) Berekening kinderopvangkost bij deeltijdse tewerkstelling, rekening houdend met een inkomensgarantie-uitkering uit een forfaitaire werkloosheidsuitkering.

5. *Huur- en verwarmingstoelage.* België kent geen algemene huursubsidiepolitiek, noch voor werkenden, noch voor werklozen of andere categorieën van uitkeringstrekkers¹⁰. Tegenover de brutowoonkost staat bijgevolg geen huursubsidie (in tegenstelling tot de andere Europese landen; zie Bradshaw en Eardly, 1996). Wel kunnen lokale OCMW's naast het wettelijke bestaansminimum aanvullende financiële steun verlenen onder meer als huur- en verwarmingstoelage. Onderzoek¹¹ naar deze aanvullende financiële steun heeft aangetoond dat dit op een zeer discretionaire wijze gebeurt. OCMW's bepalen autonoom, elk voor zich, de omvang van deze toelagen. Dit heeft als gevolg dat er zeer grote verschillen kunnen bestaan in de uitgekeerde bedragen tussen gemeenten en regio's. In onze standaardsimulaties zal gewerkt worden met de bedragen voor aanvullende financiële steun van het OCMW Antwerpen¹². In Antwerpen kunnen bestaansminimumgerechtigde gezinshoofden zonder kinderen ten laste aanspraak maken op een huurtoelage van 2730 BEF/maand. Bestaansminimumgerechtigde gezinshoofden met kinderen ten laste krijgen tot 3900 BEF/maand. Beide gezinstypes hebben eveneens recht op een verwarmingstoelage van 1200 BEF/maand. Dit maakt dat bestaansminimumgerechtigde gezinshoofden respectievelijk 3930 BEF/maand (zonder kinderen ten laste) en 5100 BEF/maand (met kinderen ten laste) bovenop hun uitkering kunnen krijgen. Gescheiden eenouders die alimentatie (zouden moeten) krijgen, krijgen deze huur- en

⁸ Voltijds, deeltijds-50%, deeltijds-32%, PWA. Bij een deeltijdse tewerkstelling werd rekening gehouden met de inkomensgarantie-uitkering.

⁹ Variërend van minimumloon tot twee maal minimumloon, telkens opklimmend met 10%.

¹⁰ Op regionaal niveau bestaan wel subsidieregelingen voor huurders die van een ongezone naar een gezonde woning verhuizen.

¹¹ Zie in dat verband: Lammertyn, F., Luyten, D., Verstricht, H. (1990), *Armoede en OCMW. Een onderzoek naar de financiële steunverlening door Vlaamse OCMW's*. Sociologisch Onderzoeksinstituut, Departement Sociologie, KUL, 247 p.; Heyndels, B., Smolders, C. (1995), *Institutionele en andere determinanten van het herverdelingsbeleid. Discretionaire steunverlening door de Vlaamse OCMW's*. in: Despontin, M., Jegers, M. (eds.), *De Sociale zekerheid verzekerd? Referaten van het 22ste Vlaams Wetenschappelijk Economisch Congres*, Brussel: VUB Press, pp.549-585.

¹² In de standaardsimulaties wordt gewerkt met de gemeentebelasting van Antwerpen (8%), het leek ons daarom een goede keuze ook de regeling m.b.t. de huur- en verwarmingstoelagen van Antwerpen te hanteren.

verwarmingstoelage niet. Deze gezinnen kunnen evenwel voorschotten op het onderhoudsgeld krijgen, wanneer de alimentatie niet betaald wordt.

6. *Transportkosten* voor vervoer van en naar het werk en eventuele tegemoetkomingen in deze kosten vanwege de werkgever (bijvoorbeeld sociaal abonnement) werden nog niet opgenomen in de standaardsimulaties. De introductie van deze kosten in het model zal de financiële vallen vergroten, aangezien dit een bijkomende meeruitgave in geval van tewerkstelling betekent.

3.5. Keuze van te simuleren arbeidsmarktprogramma's

3.5.1. Vlaamse initiatieven

In het kader van voorliggend onderzoeksproject zijn we bij de standaardsimulaties geïnteresseerd in de financiële gevolgen van deelname aan deze programma's voor de werkloze en zijn gezin.

Ondanks de ruime waaier van en de grote verscheidenheid in opleidings- en tewerkstellingsprogramma's¹³ moeten niet al deze programma's expliciet gesimuleerd worden. We stellen immers vast dat de verschillende programma's weinig verschillen wat betreft de gevolgen voor het inkomen van de werknemer, maar eerder verschillen in de mate van en de aard van de subsidiëring van de werkgever. Het eindresultaat voor de werknemer is vaak gelijk, maar de wijze waarop dit resultaat wordt bereikt is verschillend. Dit verschil situeert zich echter voornamelijk aan de werkgeverszijde.

Het loon dat de doelgroepwerknemer ontvangt bij tewerkstelling in een arbeidsmarktprogramma is hetzelfde als het loon dat wordt betaald aan een gewone contractuele werknemer die eenzelfde functie uitoefent bij dezelfde werkgever.

Voor een tewerkstelling in de *particuliere sector* veronderstellen we loonniveaus die een variatie zijn van het minimumloon (van 100% tot 200% van het minimumloon). Dit wordt reeds gesimuleerd wanneer we de overgangen naar een reguliere arbeidsplaats bestuderen. Een tewerkstelling in het kader van werkervaringsprogramma's is ten minste halftijds, daarnaast wordt ook een voltijdse tewerkstelling gesimuleerd. Deze simulaties zullen in de toekomst nog vervolledigd worden met berekeningen voor een 4/5 baan (recent ingesteld in de werkervaringsprogramma's).

Voor een tewerkstelling in de *publieke sector* zijn de berekeningen in de standaardsimulaties gebaseerd op loon- en weddenscalen D (lager secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld) en C (hoger secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld) en een geldelijke anciënniteit nul.

Voor deelname aan *beroepsopleidingen* die georganiseerd worden door VDAB of door derden waarmee VDAB een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten, kunnen werkzoekende cursisten aanspraak maken op een premie van 40 BEF per effectief gevolgd uur beroepsopleiding. Om deze premie te kunnen bekomen moeten de cursisten bij de aanvang van de beroepsopleiding minstens één jaar werkzoekende zijn. Normaal wordt deze premie niet

¹³ Voor een inhoudelijke beschrijving van de verschillende Vlaamse arbeidsmarktprogramma's (o.a. Wep-plus-plan, Wep-plus privé-plan, Gesco-wWep-plus-plan, invoegbedrijven, leereilanden, sociale werkplaatsen, VDAB-beroepsopleiding, Individuele Beroepsopleiding, ...) verwijzen we naar de informatiebrochures van de Vlaamse Gemeenschap (Gecofon 0800/141 87).

uitbetaald wanneer de cursist in het afgelopen jaar meer dan drie maanden deeltijds tewerkgesteld was. De Vlaamse regering heeft recent bepaald dat de premie toch zal worden uitbetaald. Enkel cursisten die het afgelopen jaar meer dan drie maanden voltijds tewerkgesteld waren komen niet in aanmerking voor de premie. De Vlaamse regering gaat ervan uit dat een deeltijdse tewerkstelling in het kader van het WEP-plus-plan tot doel heeft de laaggeschoolde langdurig werkloze te laten doorstromen naar het reguliere arbeidscircuit, tijdens deze deeltijdse tewerkstelling (waarin ook opleiding en begeleiding is ingebouwd) moet de werkloze aanvullend een beroepsopleiding kunnen volgen. Naast deze premie per gevolgd uur krijgen de cursisten eveneens een vergoeding voor kinderlast van 160 BEF/halve dag (voor kinderen jonger dan 2,5 jaar) en voor reis- en verblijfskosten (de kosten voor openbaar vervoer worden volledig terugbetaald).

3.5.2. Federale initiatieven

In dit rapport werden voor wat de Federale tewerkstellingsinitiatieven betreft enkel de Plaatselijke Werkgelegenheidsagenschappen in beschouwing genomen.

Het PWA-stelsel is een type van subsidiëring waarbij (langdurig) werklozen bij prestatie van duidelijk omschreven activiteiten¹⁴, die niet in het commerciële circuit vervuld worden, een netto-uurloon van 150 BEF kunnen realiseren bovenop hun uitkering. Deze cumulatie van arbeid en uitkering is beperkt tot een maximum van 45 uur per maand (wat resulteert in een maximale PWA-toeslag van 6.750 BEF/maand). De werkgever (particulieren, plaatselijke overheden, onderwijsinstellingen en niet-commerciële verenigingen) betaalt hiervoor tussen 200 en 300 BEF per uur. Dit bedrag is vrijgesteld van parafiscale heffingen en is tot maximaal 80.000 BEF fiscaal aftrekbaar.

---

¹⁴ De activiteiten van het PWA richten zich naar particulieren, lokale overheden, onderwijsinstellingen en niet-commerciële verenigingen. Voor al deze types van gebruikers kunnen een aantal soorten activiteiten worden verricht, op voorwaarde dat elke verdringing van en concurrentie met bestaande jobs en activiteiten wordt vermeden (m.a.w. op voorwaarde dat het activiteiten betreft die niet in het commerciële circuit worden vervuld). Voor particulieren kunnen activiteiten verricht worden als: hulp bij huis-houdelijke taken, tuinonderhoud, bewaking en begeleiding van zieken en kinderen, administratieve hulp. Plaatselijke overheden kunnen onder meer voor volgende soort van activiteiten beroep doen op een PWA'er: hulp in geval van rampen, verfraaiing van de leefomgeving, hulp in gemeentelijke bibliotheken,.... Daarnaast kunnen steden en gemeenten in het kader van de samenlevings- en veiligheidscontracten PWA'ers aanwerven als "stadswachter". Deze PWA'ers ontvangen een hogere toeslag op hun uitkering (nl. 7.875 BEF/maand) en mogen een groter aantal uren per maand PWA-activiteiten verrichten. Onderwijsinstellingen mogen PWA'ers inzetten voor o.a. voor- en naschoolse opvang, het regelen van het verkeer aan de scholen, inhaallessen, ... Niet-commerciële verenigingen tenslotte kunnen beroep doen op het PWA voor administratieve hulp, vormingsactiviteiten en onderhoudswerkzaamheden. Welke activiteiten nu precies onder deze soorten activiteiten voor de verschillende groepen gebruikers thuishoren, is door de RVA precies omschreven in een gedetailleerde activiteitenlijst.

4. De resultaten van de standaardsimulaties

In wat volgt worden voor verschillende typegevallen de financiële gevolgen weergegeven van de overgang werkloosheid (zonder en met PWA-toeslag) naar voltijds werk, deeltijds (50%) werk en een kleine deeltijd (32%) baan. In een eerste paragraaf worden de overgangen weergegeven voor eenverdieners, een tweede paragraaf presenteert de resultaten voor de overgangen bij tweeverdieners.

A. EENVERDIENERS

4.1. Werkloosheidsvallen in de overgang van werkloosheid naar de reguliere arbeidsmarkt

4.1.1. Overgang langdurige werkloosheid naar voltijds werk

Belangrijkste vaststellingen:

De resultaten van de standaardsimulaties in volgende tabellen tonen aan dat het Belgische werkloosheidsstelsel in het geval van langdurige werkloosheid voor bepaalde typegevallen afhankelijkheidsvallen genereert. Deze financiële disincentives gelden voornamelijk voor personen met een laag verdienpotentieel.

Bij eeninkomensgezinnen gaan enkel een *alleenstaanden en alleenstaande schoolverlaters* er bij de overgang van langdurige werkloosheid naar voltijds werk aan minimumloon substantieel financieel op vooruit (variërend van +12.116 BEF/maand in geval van overgang vanuit een werkloosheidssituatie met een minimale werkloosheidsuitkering tot +9.620 BEF/maand bij overgang vanuit werkloosheid met een maximale werkloosheidsuitkering voor een alleenstaande en +16.700 BEF/maand voor een alleenstaande schoolverlater). Dit wil zeggen dat een langdurig werkloze alleenstaande in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid respectievelijk slechts 64%, 72% en 51% (schoolverlater) van het inkomen realiseert dat hij zou kunnen realiseren wanneer hij een voltijdse baan aan minimumloon zou aanvaarden. Deze vervangingsratio's wijzen op een financiële prikkel om de overgang uitkeringsafhankelijkheid naar werk te maken. In onze analyse nemen we aan dat bij een vervangingsratio van 90 tot 100% de financiële prikkel tot (her)intrede klein tot zeer klein is. Bij vervangingsratio's van meer dan 100% is er sprake van een financieel verlies.

Eenoudergezinnen ervaren nauwelijks een financiële prikkel bij overgang van langdurige werkloosheid naar een voltijdse baan aan de onderkant van de arbeidsmarkt (tabel 11 en 12). De financiële disincentieven zijn het sterkst bij overgang vanuit werkloosheid aan maximale uitkering naar voltijds werk aan minimumloon en zijn meer uitgesproken wanneer er *kinderopvangkosten* zijn. Een eenoudergezin met opvangkosten die de overgang werkloosheid aan maximale uitkering naar voltijds werk maakt, heeft vervangingsratio's van 107 tot 91% (voor respectievelijk een voltijdse tewerkstelling aan minimumloon en aan 140% van het minimumloon). Vanaf een loonniveau van 150% van het minimumloon is er pas sprake van een financiële prikkel tot het aanvaarden van een voltijdse baan (vervangingsratio's onder 90%). Beschouwen we dezelfde overgang, maar dan nu vanuit een minimum werkloosheids-

uitkering, dan stellen we vast dat reeds vanaf 120% van het minimumloon een voltijdse arbeidsplaats financieel aantrekkelijk wordt (met een vervangingsratio van 89%).

Bij *afwezigheid van kinderopvangkosten*, is de overgang uitkeringsafhankelijkheid naar voltijds werk aan een laag loonniveau minder problematisch: de overgang werkloosheid met maximale uitkering naar voltijds werken geeft vervangingsratio's van 100 en 92% (respectievelijk voor voltijds werk aan minimumloon en aan 120% van het minimumloon). Vanaf 130% van het minimumloon wordt voltijds werk voor dit typegeval financieel aantrekkelijk, met vervangingsratio's van 88% en minder. De overgang werkloosheid met minimumuitkering naar voltijds werk betekent voor een eenoudergezin zonder opvangkosten een substantiële financiële verbetering vanaf een loonniveau van 120% van het minimumloon. Op dat ogenblik realiseert dit typegeval een vervangingsratio van 83%, wat overeenkomt met een absolute meeropbrengst voor het gezinsinkomen van werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid van 8.271 BEF/maand.

Eenverdieners (zowel zonder als met kinderen ten laste) ervaren een gering financieel incentief bij overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar voltijds werk aan minimumloon (vervangingsratio's van respectievelijk 91% en 92%). Vanaf 120% van het minimumloon wordt de financiële meeropbrengst substantiëler, met vervangingsratio's van 84% en minder. Voor eenverdieners die een minimum werkloosheidsuitkering genieten, is het financieel incentief bij overgang werkloosheid naar een voltijdse baan aan minimumloon groter dan voor eenverdieners die een maximum werkloosheidsuitkering genieten.

Tabel 9: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (laatste vergoedingsperiode aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = alleenstaande.

ALLEENSTAANDE	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheids- uitkering) ¹⁵	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414
overgang WL - voltijds werk	72 ¹⁶ 9620 ¹⁷ 39% ¹⁸	63 14.110 58%	60 16.246 66,5%	57 18.382 75%	54 20.519 84%	52 22.655 93%	50 24.596 101%	48 26.370 108%	46 28.289 116%	45 30.373 124%
actueel Y (minimale werkloosheids- uitkering) ¹⁹	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918
overgang WL (minimale uitkering) - voltijds werk	64 12.116 55%	57 16.606 76%	54 18.742 85%	51 20.879 95%	49 23.015 105%	47 25.151 115%	45 27.092 124%	43 28.866 132%	42 30.785 140%	40 32.869 150%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

¹⁵ Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering (laatste vergoedingsperiode).

¹⁶ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

¹⁹ Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering (laatste vergoedingsperiode).

Tabel 10: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (laatste vergoedingsperiode aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België, 1998.

Typegeval = alleenstaande schoolverlater (21 jaar).

ALLEENSTAANDE SCHOOLVERLATER	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel inkomen (werk- loosheidsuitkering)	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916
overgang WL - voltijds werk	61 ²⁰ 13.118 ²¹ 63% ²²	54 17.608 84%	51 19.744 94%	49 21.880 105%	47 24.017 115%	44 26.153 125%	43 28.094 134%	41 29.868 143%	40 31.787 152%	38 33.871 162%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA

²⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

²¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

²² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 11: *Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.*

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENOUDER, 2KTL, GEEN OPVANGKOST	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - voltijds werk	100 -14 0%	92 4007 9%	88 6143 13%	85 8279 18%	81 10.416 23%	78 12.552 27%	76 14.493 32%	74 16.267 36%	72 18.186 40%	69 20.270 44%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL (minimale uitkering) - voltijds werk	92 3781 9%	83 8271 20%	80 10.407 25%	77 12.543 30%	74 14.680 35%	71 16.816 41%	69 18.757 45%	67 20.531 49%	65 22.450 54%	63 24.534 59%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 12: *Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.*

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, met kinderopvangkosten.

EENOUDER, 2KTL OPVANGKOSTEN	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - voltijds werk	107 -2819 -6%	98 705 1,5%	95 2634 6%	91 4548 10%	88 6504 14%	84 8410 18%	82 10.339 23%	79 12.227 27%	77 13.809 30%	75 15.452 34%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL (minimale uitkering) - voltijds werk	98 976 2%	89 4969 12%	86 6898 17%	82 8812 21%	79 10.768 26%	77 12.674 31%	74 14.603 35%	72 16.491 40%	70 18.073 43%	68 19.716 48%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 13: *Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.*

Typegeval = eenverdiener, geen kinderen ten laste.

EENVERDIENER GEEN KTL	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheids- uitkering)	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892
overgang WL - voltijds werk	91 3355 10%	80 8758 25%	76 11.318 32%	72 13.878 40%	68 16.438 47%	65 18.853 54%	62 21.062 60%	60 23.103 66%	58 25.249 72%	56 27.534 79%
actueel Y (minimale werkloosheids- uitkering)	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628
overgang WL (minimale uitkering) - voltijds werk	80 7619 25%	70 13.022 42%	66 15.582 51%	63 18.142 59%	60 20.702 68%	57 23.117 75%	55 25.326 83%	53 27.367 89%	51 29.513 96%	49 31.798 104%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 14: *Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.*

Typegeval = eenverdiener 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENVERDIENER 2 KTL	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - voltijds werk	92 4116 9%	84 8938 19%	80 11.498 25%	77 14.058 31%	73 16.618 36%	71 19.033 42%	68 21.242 46%	66 23.284 51%	64 25.430 56%	62 27.715 60%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL (minimale uitkering) - voltijds werk	84 7911 19%	76 13.202 32%	72 15.762 38%	69 18.322 44%	67 20.882 50%	64 23.297 56%	62 25.506 61%	60 27.548 66%	58 29.694 71%	56 31.979 77%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

4.1.2. Overgang langdurige werkloosheid naar deeltijds²³ werk (50% en 32% van een voltijdse baan)

Belangrijkste vaststellingen:

Op basis van de resultaten van de standaardsimulaties (tabel 15 t.e.m. 20 en grafiek 1 t.e.m. 11) kunnen 4 belangrijke vaststellingen worden gedaan.

1. De financiële gevolgen van de overgang langdurige werkloosheid naar deeltijds werk (50% of 32%) worden ondervangen door het stelsel van de *inkomensgarantie-uitkering*. Geen enkel typegeval wordt geconfronteerd met een financieel verlies als gevolg van deze overgang. Wel stellen we vast dat voor een aantal typegevallen de meeropbrengst van werken ten opzichte van niet werken ondanks de inkomensgarantie-uitkering klein tot zeer klein blijft.

- Dit is het meest uitgesproken bij eenoudergezinnen en in hoofdzaak bij *eenoudergezinnen met kinderopvangkosten*. Afhankelijk van de hoogte van de werkloosheidsuitkering heeft dat typegeval bij overgang langdurige werkloosheid naar een deeltijdse baan aan minimumloon vervangingsratio's van 97% (overgang werkloosheid met maximale uitkering naar 50% baan aan minimumloon) tot 92% (overgang werkloosheid met minimumuitkering naar 32% baan aan minimumloon). Dit komt overeen met een meeropbrengst in absolute termen van werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid van respectievelijk 1512 BEF/maand en 3812 BEF/maand. Voor dit typegeval blijven de vervangingsratio's bij elk te realiseren loonniveau (van minimumloon tot 200% van het minimumloon) en zowel vanuit werkloosheid met maximale als met minimale werkloosheidsuitkering hoger dan 90%. Deze vaststellingen wijzen op een gering financieel incentief voor eenoudergezinnen met kinderopvangkosten om de overgang niet werken naar deeltijds werken te maken, en dit ongeacht het loonniveau dat ze kunnen realiseren. Bij *afwezigheid van kinderopvangkosten* wordt de overgang uitkeringsafhankelijkheid naar deeltijds werk financieel iets voordeliger. Er worden vervangingsratio's gerealiseerd van 93% tot 90%, wat overeenkomt met een meeropbrengst voor het gezinsinkomen van 3330 BEF/maand tot 4490 BEF/maand.
- In tegenstelling tot eenoudergezinnen ervaren *alleenstaanden* (zowel bij overgang vanuit een maximale als vanuit een minimale werkloosheidsuitkering) en *alleenstaande schoolverlaters* reeds vanaf een deeltijdse tewerkstelling aan minimumloon een financiële prikkel. Voor een alleenstaande varieert de vervangingsratio van 89% (overgang werkloosheid met maximale uitkering naar 32% baan aan minimumloon; meeropbrengst van 3133 BEF/maand) tot 85% (overgang werkloosheid met minimumuitkering naar 50% baan aan minimumloon; meeropbrengst van 3900 BEF/maand). Een alleenstaande schoolverlater heeft vervangingsratio's van 83 en 85% (voor overgang naar respectievelijk een 50% en een 32% baan).
- *Eenverdieners met en zonder kinderen ten laste* hebben bij overgang vanuit een minimale werkloosheidsuitkering eveneens een iets grotere financiële prikkel dan eenouders. Eenverdieners zonder kinderen ten laste, hebben vervangingsratio's van 87% (overgang werkloosheid met minimale uitkering naar 32% baan aan minimumloon; meeropbrengst van 4720 BEF/maand) en 88% (overgang werkloosheid met minimale uitkering naar 50% baan aan minimumloon; meeropbrengst van 4391 BEF/maand). Eenverdieners met

---

²³ We beschouwen twee niveaus van deeltijds werken: 50% van een voltijdse baan en 32% van een voltijdse baan. Voor de berekening van het beschikbaar inkomen in geval van deeltijdse tewerkstelling werd rekening gehouden met de inkomensgarantie-uitkering

kinderen ten laste, hebben vervangingsratio's van 88% (overgang werkloosheid met minimumuitkering naar 50% baan en naar 32% aan minimumloon; meeropbrengst van 5411 BEF/maand).

2. De financiële prikkel tot het aanvaarden van gesubsidieerde deeltijd arbeid is voor alle typegevallen groter bij overgang vanuit langdurige werkloosheid aan *minimum* werkloosheidsuitkering dan bij overgang vanuit langdurige werkloosheid aan *maximale* werkloosheidsuitkering.

3. De inkomensgarantie-uitkering heeft tot gevolg dat voor drie van de vijf typegevallen een kleine deeltijd baan (32%) financieel voordeliger is dan een halftijdse baan (50%) en dit voor loonniveaus tot ver boven het minimumloon.

- Voor *eenoudergezinnen zonder opvangkosten* ligt het kantelpunt op 170% van het minimumloon wanneer de overgang gebeurt vanuit een maximale werkloosheidsuitkering en op 150% van het minimumloon bij overgang vanuit een minimumuitkering.
- Voor *eenoudergezinnen met kinderopvangkosten* situeren deze breekpunten zich respectievelijk op een loonniveau van 180% en 170% van het minimumloon.
- Voor *eenverdieners zonder kinderen ten laste* is dit op een loonniveau van 160% (overgang vanuit maximale werkloosheidsuitkering) en 150% van het minimumloon (overgang vanuit minimale werkloosheidsuitkering). Vanaf deze loonniveaus wordt een halftijdse baan pas financieel voordeliger dan een kleine (32%) deeltijd baan (zie tabel 15, 16, 17 en grafiek 3 t.e.m. 8).
- Voor *eenverdieners met kinderen te laste* is de meeropbrengst van deeltijds werken ten opzichte van werkloosheid gelijk voor een 50% baan en voor een 32% baan en dit tot een loonniveau van 140% van het minimumloon bij overgang vanuit een minimum werkloosheidsuitkering en 150% van het minimumloon bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering. Rekening houdend met de te presteren arbeidsuren kan ook hier worden gesteld dat tot een zeker loonniveau een kleine deeltijd baan (32%) financieel voordeliger is dan een halftijdse baan.
- *Alleenstaanden* daarentegen hebben ongeacht het loonniveau een groter financieel voordeel bij tewerkstelling in een halftijdse baan dan bij tewerkstelling in een 32% baan.

4. Deeltijds werken aan een hoger loonniveau is niet voor alle werklozen financieel voordeliger dan deeltijds werken aan een lager loonniveau. De inkomensgarantie-uitkering zorgt ervoor dat voor sommige typegevallen het netto gezinsinkomen van de werkloze die een deeltijd baan aanvaardt even hoog of soms zelfs hoger is bij lage lonen dan bij hogere lonen.

Deze vaststelling roept bedenkingen op met betrekking tot het mogelijk effect op het gedrag van werkgevers. We verwijzen hiervoor naar de OECD Jobs Study (1994) waar gewezen wordt op het risico dat inkomensaanvullende uitkeringen lage lonen kunnen stimuleren. De consequenties van de maatschappelijke vraag naar een decent inkomen worden in dat geval volledig afgewenteld op de sociale zekerheid.

- Het meest problematisch zijn de kleine deeltijd banen (32%). Dit geldt voor alle typegevallen in het standaardsimulatiemodel.
  - Voor *eenouders zonder opvangkosten* neemt de meeropbrengst van werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid af van 4061 BEF/maand (deeltijds-32% werk aan minimumloon) tot 2817 BEF/maand (deeltijds-32% werk aan 200% van het minimumloon) bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering en van 4490 BEF/maand (minimumloon) tot 3802 BEF/maand (200% minimumloon) bij overgang vanuit minimale werkloosheidsuitkering).

- Voor *eenouders met kinderopvangkosten* neemt de meeropbrengst van deeltijds werken (32%) ten opzichte van niet werken af van 2779 BEF/maand (overgang werkloosheid met maximale uitkering naar 32% baan aan minimumloon) tot 1649 BEF/maand (overgang maximale werkloosheidsuitkering naar 32% baan aan 200% van het minimumloon). Bij overgang vanuit een minimale werkloosheidsuitkering is er een afname van 3812 BEF/maand (minimumloon) tot 2804 BEF/maand (200% minimumloon).
  - Ook voor *eenverdieners zonder kinderen ten laste* neemt de meeropbrengst van werken in een kleine deeltijd baan ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid af naarmate het loonniveau stijgt: van 4418 BEF/maand (deeltijds werk aan minimumloon) tot 3491 BEF/maand (deeltijds werk aan 200% van het minimumloon) bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering en van 4720 BEF/maand (deeltijds werk aan minimumloon) tot 4187 BEF/maand (deeltijds werk aan 200% van het minimumloon) bij overgang vanuit minimale werkloosheidsuitkering.
  - Voor *eenverdieners met kinderen ten laste* blijft de meeropbrengst van werken in een kleine deeltijd baan constant, ongeacht het te realiseren loonniveau, althans tot 200% van het minimumloon (nl. 5280 BEF/maand bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering en 5411 BEF/maand bij overgang vanuit een minimale werkloosheidsuitkering).
  - Voor *alleenstaanden* neemt de meeropbrengst van werken in een kleine deeltijd baan nauwelijks af, (gemiddeld 200 BEF/maand) tot 120% van het minimumloon werkloosheidsuitkering. Vanaf 130% van het minimumloon neemt de meeropbrengst toe naarmate het loonniveau stijgt. Dit geldt zowel bij overgang vanuit maximale als vanuit minimale werkloosheidsuitkering.
- Voor gesubsidieerde (via de inkomensgarantie-uitkering) halftijdse (50%) banen gaat deze vaststelling eveneens op (uitgezonderd voor alleenstaanden) maar is het probleem minder uitgesproken en duidelijk verschillend naar gezinstype.
    - Voor *eenouders zonder kinderopvangkosten*, *eenouders met kinderopvangkosten* en *eenverdieners zonder kinderen ten laste* geldt dat de meeropbrengst van deeltijds werken (50%) ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid eerst afneemt naarmate het loonniveau stijgt en dit tot een loonniveau van 130% van het minimumloon om vervolgens (vanaf een loonniveau van 140% van het minimumloon) langzaam toe te nemen. Dit geldt zowel bij overgang vanuit een maximale als vanuit een minimale werkloosheidsuitkering.
      - * *Eenoudergezin zonder opvangkosten*: de meeropbrengst van een 50% baan ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid daalt naarmate het loonniveau stijgt tot 130% van het minimumloon: deze afname bedraagt ca. 300 en ca. 600 BEF/maand (bij respectievelijk uitkeringsafhankelijkheid aan minimale en aan maximale werkloosheidsuitkering). Vanaf een loonniveau van 140% van het minimumloon neemt de meeropbrengst van deeltijds werken toe naarmate het loonniveau stijgt: er is een toename van de meeropbrengst van deeltijds werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid van ca 700 BEF/maand en ca. 2400 BEF/maand (bij respectievelijk maximale werkloosheidsuitkering en minimale werkloosheidsuitkering) (vergelijking meeropbrengst deeltijdse tewerkstelling aan 200% van het minimumloon ten opzichte van tewerkstelling aan minimumloon).
      - * Voor *eenoudergezinnen met kinderopvangkosten*: de meeropbrengst van een 50% baan ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid daalt naarmate het loonniveau stijgt en dit tot 130% van het minimumloon: deze afname bedraagt ca. 200 en ca. 400

BEF/maand (bij respectievelijk uitkeringsafhankelijkheid aan minimale en aan maximale werkloosheidsuitkering). Vanaf een loonniveau van 140% van het minimumloon neemt de meeropbrengst van deeltijds werken toe naarmate het loonniveau stijgt: er is een toename van de meeropbrengst van deeltijds werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid van ca. 700 BEF/maand en ca. 2300 BEF/maand (bij respectievelijk maximale werkloosheidsuitkering en minimale werkloosheidsuitkering) (vergelijking meeropbrengst deeltijdse tewerkstelling aan 200% van het minimumloon ten opzichte van tewerkstelling aan minimumloon).

- * Voor *eenverdieners zonder kinderen ten laste*: de meeropbrengst van een 50% baan ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid daalt naarmate het loonniveau stijgt tot 130% van het minimumloon: deze afname bedraagt ca 400 en ca. 200 BEF/maand (bij respectievelijk uitkeringsafhankelijkheid aan maximale en aan minimale werkloosheidsuitkering). Vanaf een loonniveau van 140% van het minimumloon neemt de meeropbrengst van deeltijds werken toe naarmate het loonniveau stijgt: er is een toename van de meeropbrengst van deeltijds werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid van ca. 1500 BEF/maand en ca. 3200 BEF/maand (bij respectievelijk maximale werkloosheidsuitkering en minimale werkloosheidsuitkering) (vergelijking meeropbrengst deeltijdse tewerkstelling aan 200% van het minimumloon ten opzichte van tewerkstelling aan minimumloon).
- Voor *eenverdieners met kinderen ten laste* neemt de meeropbrengst van halftijds werken ten opzichte van werkloosheid met maximale uitkering continu toe met de stijging van het loonniveau (meeropbrengst stijgt met 2850 BEF/maand over een loonniveau-range van minimumloon tot 200% van het minimumloon). Wanneer we de overgang werkloosheid aan minimale werkloosheidsuitkering naar halftijds werken voor de verschillende loonniveaus bekijken, stellen we vast dat de meeropbrengst eerst constant blijft (tot 130% van het minimumloon) om vanaf 140% van het minimumloon te stijgen tot er op 200% van het minimumloon quasi een verdubbeling optreedt: van 5411 BEF/maand (130% van het minimumloon) naar 10.607 BEF/maand (200% van het minimumloon).
- In tegenstelling tot de vier overige typegevallen neemt voor *alleenstaanden* de meeropbrengst bij tewerkstelling in een halftijdse baan wel steeds toe met de stijging van het loonniveau. Bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering is er een toename van 3509 BEF/maand (50% baan aan minimumloon) tot 9616 BEF/maand (50% baan aan 200% van het minimumloon). Bij overgang vanuit een minimale werkloosheidsuitkering is de stijging groter, namelijk van 3900 BEF/maand (50% baan aan minimumloon) tot 12.112 BEF/maand (50% baan aan 200% van het minimumloon).

Tabel 15: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (laatste vergoedingsperiode aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = alleenstaande.

ALLEENSTAANDE	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414	24.414
overgang WL - deeltijds werk (50%)	87 ²⁴ 3509 ²⁵ 14% ²⁶	86 3963 16%	85 4256 17%	84 4652 19%	83 4867 20%	83 5153 21%	80 6022 25%	77 7219 30%	74 8418 34%	72 9616 39%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	89 3133 13%	89 2904 12%	89 3074 13%	88 3278 13%	88 3373 14%	87 3569 15%	87 3677 15%	86 3847 16%	86 4052 17%	85 4295 18%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918	21.918
overgang WL - deeltijds werk (50%)	85 3900 18%	83 4417 20%	82 4736 22%	81 5163 24%	79 5995 27%	75 7319 33%	72 8518 39%	69 9715 44%	67 10.914 50%	64 12.112 55%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	87 3381 15%	87 3214 15%	86 3407 15%	86 3633 17%	85 3751 17%	85 3967 18%	84 4098 19%	84 4287 20%	83% 4509 21%	82 4766 22%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

²⁴ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

²⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

²⁶ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 16: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (laatste vergoedingsperiode aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = alleenstaande schoolverlater (21 jaar).

ALLEENSTAANDE SCHOOLVERLATER	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel inkomen (werkloosheidsuitkering)	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916	20.916
overgang WL - deeltijds werk (50%)	100 ²⁷ -91 ²⁸ -0,4% ²⁹	94 1419 7%	87 3199 15%	81 4900 23%	76 6566 31%	72 8179 39%	69 9520 45%	66 10.717 51%	64 11.916 57%	61 13.114 63%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	102 -476 -2%	103 -696 -3%	103 -526 -2%	102 -322 -1%	101 -229 -1%	100 -31 -0%	100 77 0%	97 555 3%	92 1696 8%	88 2824 13%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid - VIONA

²⁷ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

²⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

²⁹ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 17: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENOUDER 2 KTL GEEN OPVANGKOST	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - deeltijds werk (50%)	93 3330 7%	94 2958 6%	94 2783 6%	94 2872 6%	94 3061 7%	93 3237 7%	93 3428 7%	93 3635 8%	92 3830 8%	92 4011 9%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	92 4061 9%	92 3797 8%	93 3665 8%	93 3535 8%	93 3408 7%	93 3283 7%	94 3162 7%	94 3044 7%	94 2929 6%	94 2817 6%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL - deeltijds werk (50%)	91 4061 10%	91 3869 9%	92 3787 9%	91 3946 9%	91 4193 10%	90 4423 11%	90 4663 11%	89 4915 12%	89 5279 13%	87 6477 16%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	90 4490 11%	91 4330 10%	91 4251 10%	91 4176 10%	91 4104 10%	91 4036 10%	91 3971 10%	91 3911 9%	92 3854 9%	92 3802 9%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 18: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, met kinderopvangkosten.

EENOUDER 2 KTL OPVANGKOSTEN	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - deeltijds werk (50%)	97 1512 3%	97 1242 3%	98 1086 2%	97 1192 3%	97 1340 3%	97 1533 3%	96 1699 4%	96 1923 4%	96 2074 4%	95 2240 5%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	94 2779 6%	95 2557 6%	95 2429 5%	95 2303 5%	95 2180 5%	96 2060 5%	96 1943 4%	96 1869 4%	96 1757 4%	97 1649 4%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL - deeltijds werk (50%)	94 2538 6%	94 2437 6%	95 2369 6%	94 2541 6%	94 2745 7%	93 2988 7%	93 3195 8%	92 3459 8%	92 3797 9%	89 4908 12%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	92 3812 9%	93 3281 8%	93 3204 8%	93 3175 8%	93 3061 7%	93 2994 7%	93 2970 7%	93 2911 7%	94 2856 7%	94 2804 7%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid - VIONA

Tabel 19: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenverdiener, geen kinderen ten laste.

EENVERDIENER GEEN KTL	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892	34.892
overgang WL - deeltijds werk (50%)	90 3876 11%	91 3600 10%	91 3469 10%	91 3632 10%	90 3910 11%	89 4179 12%	89 4469 13%	88 4783 14%	87 5086 15%	87 5381 15%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	89 4418 13%	89 4223 12%	89 4125 12%	90 4029 11%	90 3935 11%	90 3842 11%	90 3752 11%	90 3664 11%	91 3578 10%	91 3494 10%
actueel Y (minimale werk- loosheidsuitkering)	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628	30.628
overgang WL - deeltijds werk (50%)	88 4391 14%	88 4240 14%	88 4175 14%	87 4387 14%	87 4706 15%	86 5014 16%	85 5338 17%	84 5682 19%	83 6164 20%	80 7613 25%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	87 4720 15%	87 4598 15%	87 4537 15%	87 4480 15%	87 4424 14%	88 4371 14%	88 4321 14%	88 4273 14%	88 4229 14%	88 4187 14%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 20: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid (aan maximale en minimale uitkering) naar deeltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

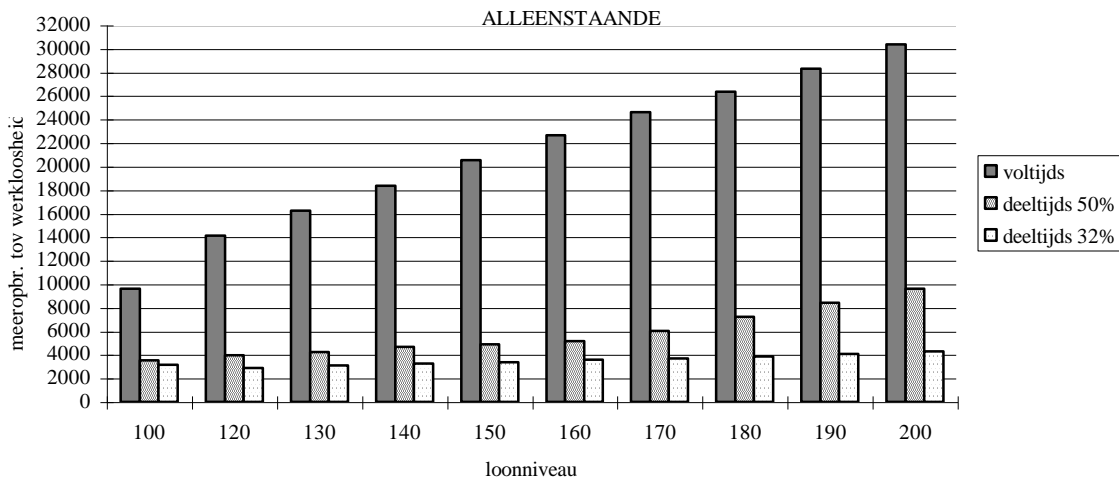
Typegeval = eenverdiener 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENVERDIENER 2 KTL	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (maximale werkloosheidsuitkering)	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308	45.308
overgang WL - deeltijds werk (50%)	90 5278 12%	90 5327 12%	90 5362 12%	89 5670 12%	88 6080 13%	88 6478 14%	87 6889 15%	86 7318 16%	86 7734 17%	85 8136 18%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	90 5257 12%	90 5257 12%	90 5259 12%	90 5264 12%	90 5272 12%	90 5281 12%	90 5295 12%	90 5312 12%	90 5331 12%	90 5354 12%
actueel Y (minimale werkloosheidsuitkering)	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513	41.513
overgang WL - deeltijds werk (50%)	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5775 14%	87 6293 15%	86 6810 16%	85 7362 18%	84 7953 19%	83 8741 21%	80 10.607 26%
overgang WL - deeltijds werk (32%)	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5412 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%	88 5411 13%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

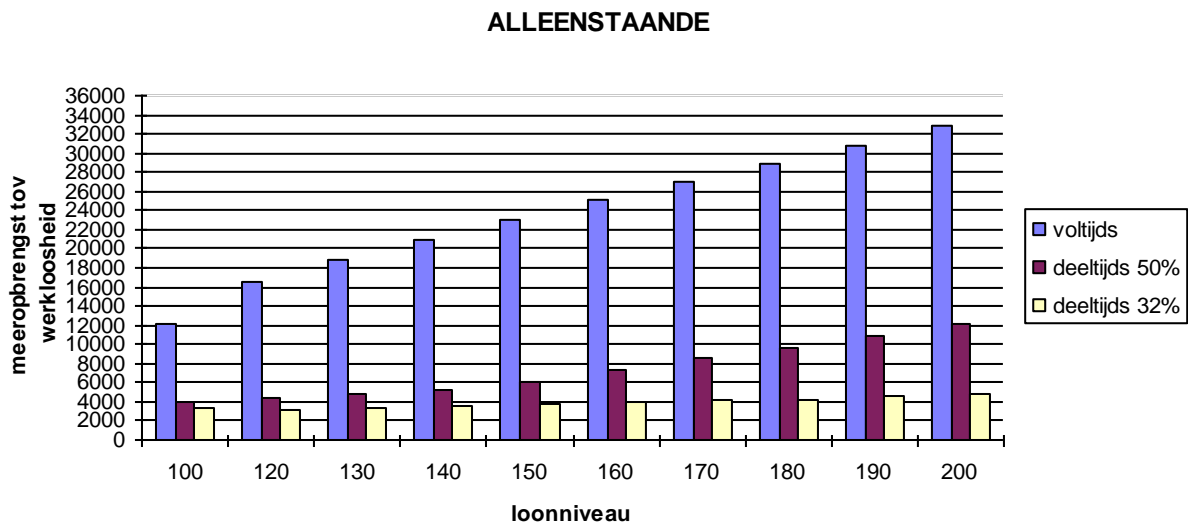
Grafiek 1: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= alleenstaande.

Grafiek 2: Overgang langdurige werkloosheid aan minimale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

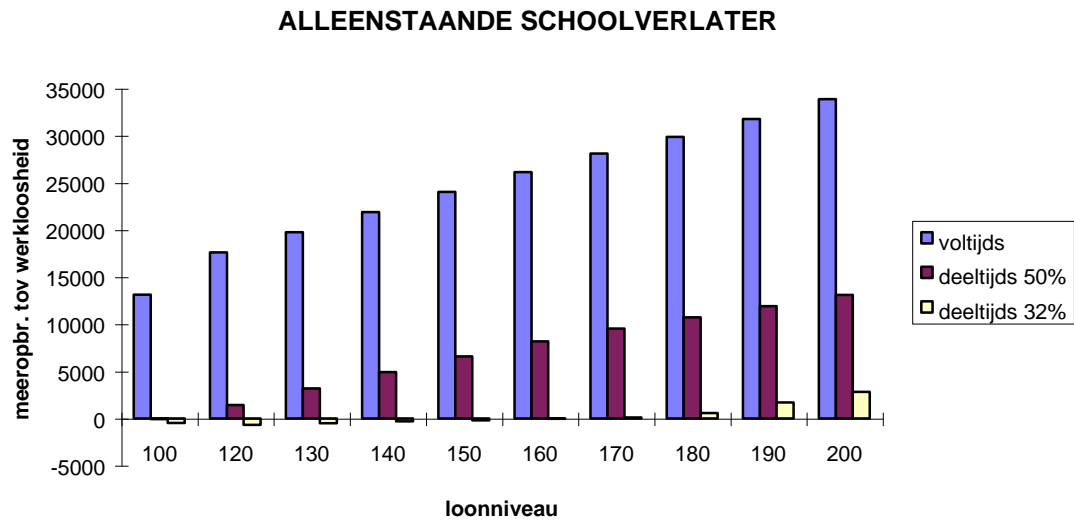
Typegeval= alleenstaande.

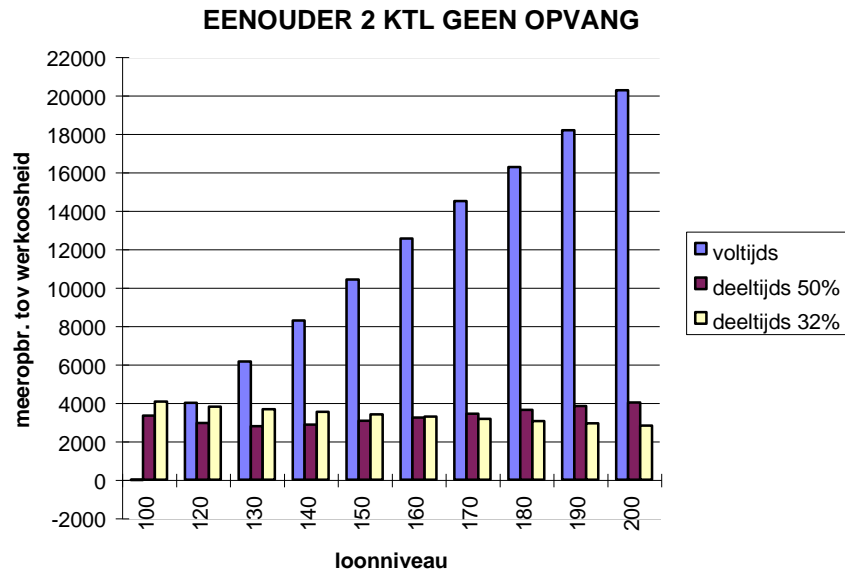
Grafiek 3: Overgang langdurige werkloosheid naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= alleenstaande schoolverlater.

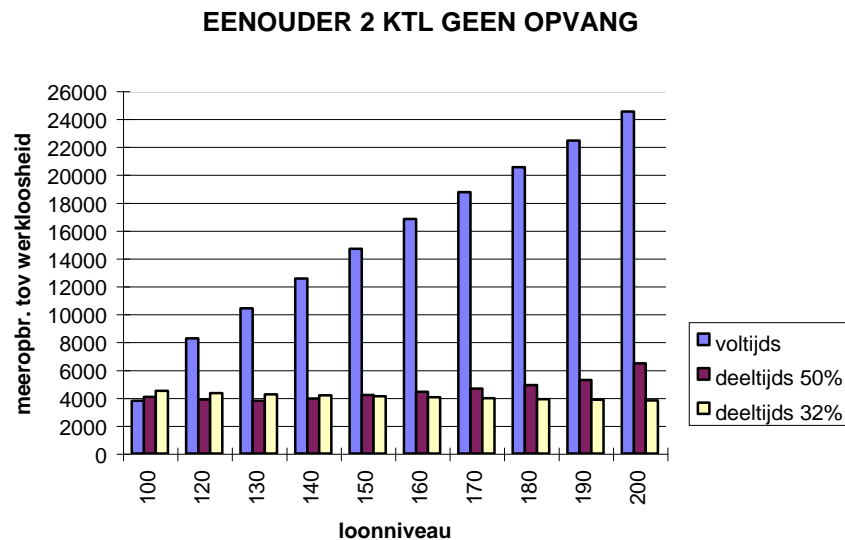
Grafiek 4: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenouder 2 KTL, geen opvangkosten.

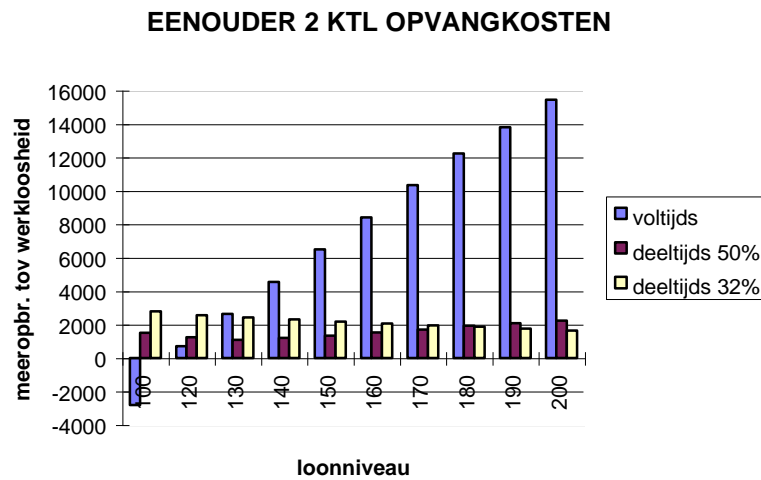
Grafiek 5: Overgang langdurige werkloosheid aan minimale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenouder 2 KTL, geen opvangkosten.

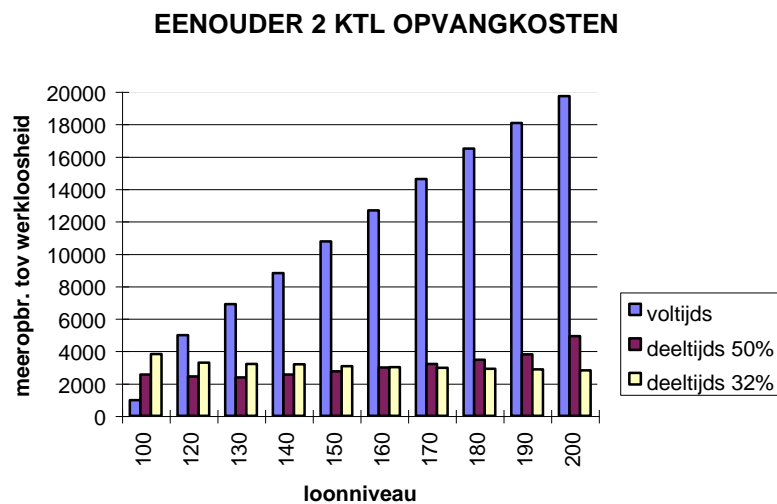
Grafiek 6: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenouder 2 KTL kinderopvangkosten.

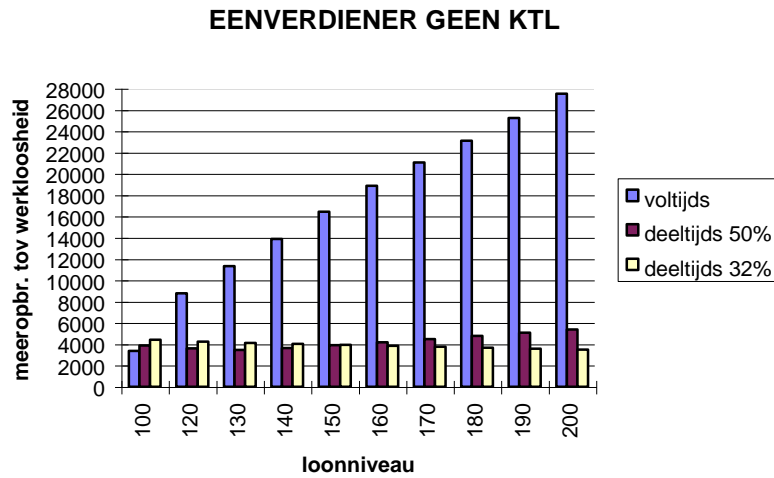
Grafiek 7: Overgang langdurige werkloosheid aan minimale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenouder 2 KTL kinderopvangkosten.

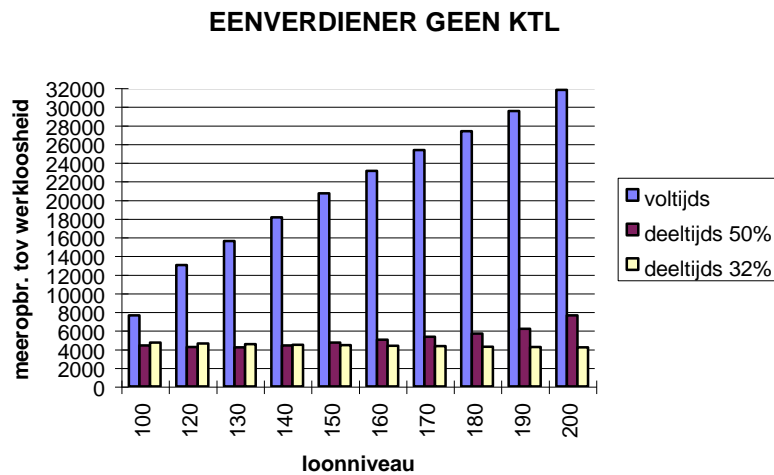
Grafiek 8: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenverdiener geen KTL.

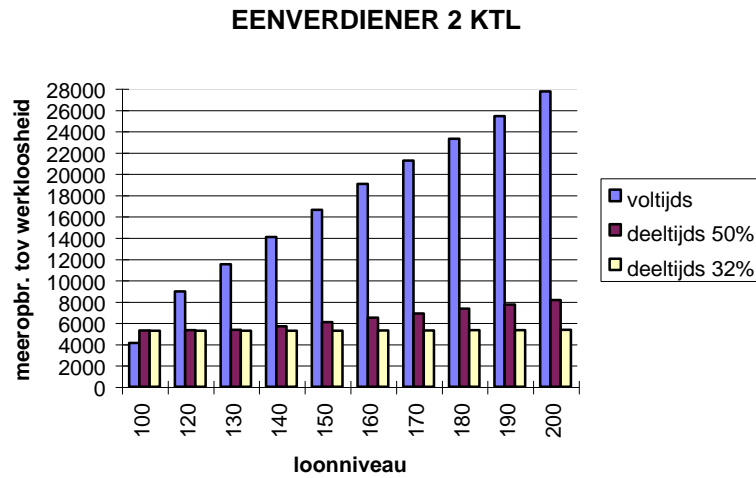
Grafiek 9: Overgang langdurige werkloosheid aan minimale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenverdiener geen KTL.

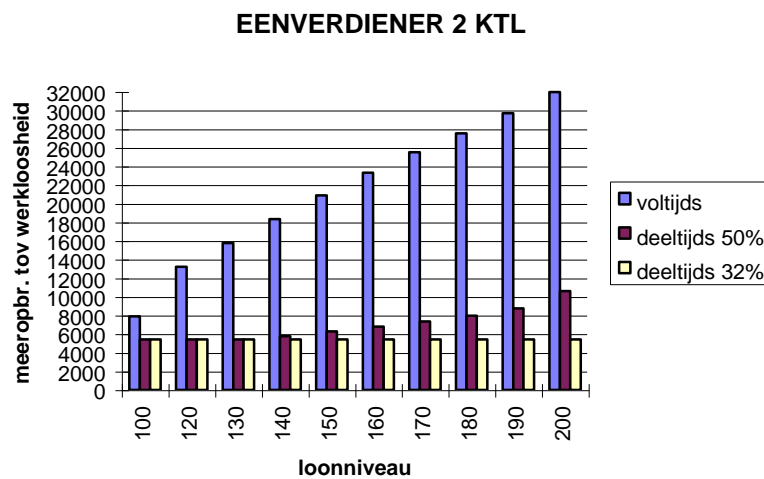
Grafiek 10: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenverdiener 2 KTL.

Grafiek 11: Overgang langdurige werkloosheid aan minimale uitkering naar regulier werken (voltijds, deeltijds-50% en deeltijds-32%).

Typegeval= eenverdiener 2 KTL.

4.1.3. *Overgang deeltijds werk (50% en 32% van een voltijdse baan) met inkomensgarantie-uitkering naar voltijds werk*

Belangrijkste vaststellingen:

De inkomensgarantie-uitkering stimuleert het aanvaarden van deeltijds werk, maar tabel 21 tot en met 26 tonen aan dat vervolgens de overgang van gesubsidieerd deeltijds werk (via inkomensgarantie-uitkering) naar voltijds werk aan minimumloon voor alle typegevallen, uitgezonderd alleenstaanden, financieel problematisch is. Dit wil zeggen dat deze overgang nauwelijks een meeropbrengst oplevert of zelfs daadwerkelijk tot verlies aan beschikbaar inkomen leidt. Dit heeft enerzijds te maken met een verlies van de inkomensgarantie-uitkering als inkomenssubsidie en anderzijds met het wegvallen van de verhoogde kinderbijslag.

1. *Eenoudergezinnen zonder kinderopvangkosten* leiden bij overgang gesubsidieerde deeltijd arbeid naar voltijds werk een inkomensverlies dat varieert van -280 BEF/maand (overgang 50% baan met inkomensgarantie-uitkering uit minimale werkloosheidsuitkering naar voltijds werk aan minimumloon) tot -4544 BEF/maand (overgang 32% baan met inkomensgarantie-uitkering uit maximale werkloosheidsuitkering naar voltijds werk aan minimumloon). Wanneer dit gezinstype kinderopvangkosten heeft, neemt het inkomensverlies toe van -1562 BEF/maand tot -6067 BEF/maand bij overgang naar voltijds werk aan minimumloon. Slechts vanaf een voltijdse tewerkstelling aan 150% van het minimumloon (wanneer de inkomensgarantie-uitkering berekend wordt uit een maximum werkloosheidsuitkering) of vanaf een voltijdse tewerkstelling aan 130% van het minimumloon (wanneer de inkomensgarantie-uitkering berekend wordt op basis van een minimale werkloosheidsuitkering) is er een substantiële financiële prikkel om de overgang gesubsidieerde deeltijd arbeid (zowel halftijds als 32%) naar voltijds werk te maken, wanneer er geen kinderopvangkosten zijn. Wanneer dit gezinstype kinderopvangkosten heeft is er pas vanaf 160% van het minimumloon (inkomensgarantie-uitkering berekend op basis van een maximale werkloosheidsuitkering) en 140% van het minimumloon (inkomensgarantie-uitkering uit minimale werkloosheidsuitkering) sprake van een financieel incentief, met vervangingsratio's van 89% en minder.

2. Ook *eenverdieners zonder kinderen ten laste* en *eenverdieners met kinderen ten laste* die tewerkgesteld zijn in een deeltijdse arbeidsplaats (50% of 32%) en een inkomensgarantie-uitkering genieten die berekend wordt vanuit een maximale werkloosheidsuitkering, leiden een inkomensverlies bij overgang naar een voltijdse baan aan minimumloon. Vanaf een voltijdse tewerkstelling aan 120% van het minimumloon hebben *eenverdieners zonder kinderen ten laste* een financiële prikkel om de overgang gesubsidieerde deeltijd arbeid (zowel 50% als 32% en zowel met inkomensgarantie-uitkering uit maximale als uit minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds werk te maken. Voor *eenverdieners met kinderen ten laste* ligt dit kantelpunt eveneens op 120% wanneer zij een inkomensgarantie-uitkering genieten die berekend wordt op basis van een minimale werkloosheidsuitkering. Indien de inkomensgarantie-uitkering uit een maximale werkloosheidsuitkering wordt berekend, is een voltijdse arbeidsplaats pas vanaf 130% van het minimumloon substantieel financieel voordeliger dan een gesubsidieerde deeltijd baan.

3. Voor *alleenstaanden* en *alleenstaande schoolverlaters* is er daarentegen vanuit financieel oogpunt geen drempel om de overgang gesubsidieerde deeltijd arbeid naar een voltijdse baan te maken. Dit typegeval heeft reeds bij overgang naar voltijds werken aan minimumloon vervangingsratio's van 81 tot 74% en zelfs tot 60% voor alleenstaande schoolverlaters.

Tabel 21: Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = alleenstaande.

ALLEENSTAANDE	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU uit max. WLH-uitkering)	27.923	28.377	28.670	29.066	29.281	29.567	30.436	31.633	32.832	34.030
overgang 50% - voltijds werk	82 ³⁰ 6111 ³¹ 22% ³²	74 10.147 36%	70 11.990 42%	68 13.730 47%	65 15.652 53%	63 17.503 59%	62 18.575 61%	62 19.151 61%	62 19.872 61%	62 20.758 61%
actueel Y (uit 32% baan + IGU uit max. WLH-uitkering)	27.547	27.318	27.488	27.692	27.787	27.983	28.091	28.261	28.466	28.709
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	81 6487 23%	71 11.206 41%	68 13.172 48%	65 15.104 54%	62 17.146 62%	59 19.086 68%	57 20.919 75%	56 22.523 80%	54 24.237 85%	52 26.078 91%
actueel Y (uit 50% baan met IGU uit min. WLH-uitkering)	25.818	26.335	26.654	27.081	27.913	29.237	30.436	31.633	32.832	34.030
overgang 50% - voltijds werk	76 8216 32%	68 12.189 46%	66 14.006 52%	63 15.716 58%	62 17.020 61%	62 17.832 61%	62 18.575 61%	62 19.151 61%	62 19.872 60%	62 20.758 61%
actueel Y (uit 32% baan met IGU uit min. WLH-uitkering)	25.299	25.132	25.325	25.551	25.669	25.885	26.016	26.205	26.427	26.684
overgang 32% - voltijds werk	74 8735 34%	65 13.392 53%	62 15.335 61%	60 17.246 67%	57 19.264 75%	55 21.184 82%	53 22.995 88%	52 24.579 94%	50 26.277 99%	49 28.104 105%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

³⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

³¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

³² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 22: *Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.*

Typegeval = *alleenstaande schoolverlater (21 jaar).*

ALLEENSTAANDE SCHOOLVERLATER	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU)	20.825	22.335	24.115	25.816	27.482	29.095	30.436	31.633	32.832	34.030
overgang 50% - voltijds werk	61 ³³ 13.209 ³⁴ 63% ³⁵	58 16.189 72%	59 16.545 69%	60 16.980 66%	61 17.451 63%	62 17.975 62%	62 18.575 61%	62 19.151 60%	62 19.872 60%	62 20.758 61%
actueel Y (uit 32% baan + IGU)	20.449	20.220	20.390	20.594	20.688	20.885	20.993	21.471	22.612	23.740
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	60 13.584 66%	52 18.304 90%	50 20.270 99	48 22.202 108%	46 24.245 117%	44 26.184 125%	43 28.017 133%	42 29.313 136%	43 30.091 133%	43 31.047 131%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

³³ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

³⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

³⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 23: Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENOUDER 2 KTL GEEN OPVANGKOST	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	49.107	48.735	48.560	48.649	48.838	49.014	49.205	49.412	49.607	49.788
overgang 50% - voltijds werk	108 -3813 -8%	98 1049 2%	93 3360 7%	90 5407 11%	87 7354 15%	84 9315 19%	82 11.065 22%	80 12.631 26%	78 14.356 29%	75 16.258 33%
actueel Y (uit 32% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	49.838	49.574	49.442	49.312	49.185	49.060	48.939	48.821	48.706	48.594
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	110 -4544 -9%	100 210 0,4%	95 2478 5%	91 4744 10%	87 7007 14%	84 9269 19%	81 11.330 23%	79 13.223 27%	76 15.257 31%	74 17.453 36%
actueel Y (uit 50% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	45.574	45.382	45.300	45.459	45.706	45.936	46.176	46.428	46.792	47.990
overgang 50% - voltijds werk	101 -280 -0,6%	91 4402 10%	87 6621 15%	84 8597 19%	81 10.487 23%	79 12.393 27%	77 14.093 30%	75 15.616 34%	73 17.171 37%	73 18.057 38%
actueel Y (uit 32% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	46.003	45.843	45.764	45.689	45.617	45.549	45.484	45.424	45.367	45.315
overgang 32% - voltijds werk	102 -709 -1,5%	92 3941 9%	88 6156 13%	84 8367 18%	81 10.575 23%	78 12.780 28%	75 14.785 32%	73 16.620 37%	71 18.595 41%	69 20.732 46%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 24: Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenouder 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, met kinderopvangkosten.

EENOUDER 2 KTL MET OPVANGKOST	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	47.289	47.019	46.863	46.969	47.117	47.310	47.476	47.700	47.851	48.017
overgang 50% - voltijds werk	111 -4800 -10%	101 -537 -1%	97 1548 3%	93 3356 7%	90 5164 11%	87 6877 14%	85 8640 18%	82 10.305 22%	80 11.735 25%	78 13.212 28%
actueel Y (uit 32% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	48.556	48.334	48.206	48.080	47.957	47.837	47.720	47.646	47.534	47.426
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	114 -6067 -12%	104 -1852 -4%	100 205 0,4%	95 2245 5%	92 4323 9%	88 6350 13%	85 8396 18%	82 10.359 22%	80 12.052 25%	77 13.803 29%
actueel Y (uit 50% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	44.051	43.950	43.882	44.054	44.258	44.501	44.708	44.972	45.310	46.421
overgang 50% - voltijds werk	104 -1562 -4%	95 2532 6%	91 4529 10%	87 6271 14%	85 8023 18%	82 9686 22%	80 11.408 25%	77 13.032 29%	76 14.277 31%	76 14.808 32%
actueel Y (uit 32% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	45.325	44.794	44.717	44.688	44.574	44.507	44.483	44.424	44.369	44.317
overgang 32% - voltijds werk	107 -2836 -6%	96 1687 4%	92 3694 8%	89 5637 13%	85 7707 17%	82 9680 22%	79 11.633 26%	77 13.580 31%	74 15.218 34%	72 16.912 38%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 25: Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenverdiener, geen kinderen ten laste.

EENVERDIENER GEEN KTL	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	38.768	38.492	38.361	38.524	38.802	39.071	39.361	39.675	39.978	40.273
overgang 50% - voltijds werk	101 -522 -1%	88 5158 13%	83 7849 21%	79 10.246 27%	76 12.527 32%	73 14.673 38%	70 16.593 42%	68 18.321 46%	66 20.163 50%	65 22.153 55%
actueel Y (uit 32% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	39.310	39.115	39.017	38.921	38.827	38.734	38.644	38.556	38.470	38.386
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	103 -1063 -3%	90 4535 12%	84 7193 18%	80 9849 25%	76 12.503 32%	72 15.011 39%	69 17.310 45%	66 19.439 50%	64 21.671 56%	61 24.040 63%
actueel Y (uit 50% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	35.019	34.868	34.803	35.015	35.334	35.642	35.966	36.310	36.792	38.241
overgang 50% - voltijds werk	92 3228 9%	80 8781 25%	75 11.407 33%	72 13.755 39%	69 15.996 45%	66 18.103 51%	64 19.987 56%	63 21.685 60%	61 23.349 63%	61 24.185 63%
actueel Y (uit 32% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	35.348	35.226	35.165	35.108	35.052	34.999	34.949	34.901	34.857	34.815
overgang 32% - voltijds werk	92 2899 8%	81 8424 24%	76 11.044 31%	72 13.662 39%	68 16.278 46%	65 18.746 54%	62 21.005 60%	60 23.094 66%	58 25.284 72%	56 27.611 79%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

Tabel 26: Ratio's bij overgang van deeltijds werk (met inkomensgarantie-uitkering uit maximale en minimale werkloosheidsuitkering) naar voltijds regulier werken aan verschillende loonniveaus, België 1998.

Typegeval = eenverdiener 2 kinderen (<3 en 8 jaar) ten laste, geen kinderopvangkosten.

EENVERDIENER 2 KTL GEEN OPVANGKOST	min.loon	120% min.loon	130% min.loon	140% min.loon	150% min.loon	160% min.loon	170% min.loon	180% min.loon	190% min.loon	200% min.loon
actueel Y (uit 50% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	51.055	51.104	51.139	51.447	51.857	52.255	52.666	53.095	53.511	83.913
overgang 50% - voltijds werk	103 -1631 -3%	93 3611 7%	89 6136 12%	86 8389 16%	83 10.538 20%	81 12.556 24%	79 14.352 27%	77 15.965 30%	75 17.696 33%	73 19.578 36%
actueel Y (uit 32% baan + IGU uit max. WLH- uitkering)	51.034	51.034	51.036	51.041	51.049	51.058	51.072	51.089	51.108	51.131
overgang 32% (incl. IGU) - voltijds werk	103 -1610 -3%	93 3681 7%	89 6239 12%	85 8794 17%	82 11.347 22%	79 13.752 27%	76 15.947 31%	74 17.972 35%	72 20.098 39%	70 22.360 44%
actueel Y (uit 50% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	46.924	46.924	46.924	47.288	47.806	48.323	48.875	49.466	50.254	52.120
overgang 50% - voltijds werk	95 2500 5%	86 7791 17%	82 10.351 22%	79 12.547 26%	77 14.589 30%	75 16.487 34%	73 18.144 37%	72 19.594 40%	71 20.953 42%	71 21.372 41%
actueel Y (uit 32% baan met IGU uit min. WLH- uitkering)	46.924	46.924	46.924	46.924	46.925	46.924	46.924	46.924	46.924	46.924
overgang 32% - voltijds werk	95 2499 5%	86 7791 17%	82 10.351 22%	78 12.911 27%	75 15.471 33%	72 17.886 38%	70 20.095 43%	68 22.137 47%	66 24.283 52%	64 26.567 57%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid – VIONA.

4.2. Werkloosheidsvallen in de overgang van werkloosheid, opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven

4.2.1. Plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen: overgang langdurige werkloosheid (aan maximale uitkering) met PWA-toeslag³⁶ naar regulier werk aan minimumloon (voltijds, 50% en 32% van een voltijdse baan³⁷)

Belangrijkste vaststellingen:

1. Door de werking van het huidige PWA-stelsel worden de theoretische financiële vallen van de werkloosheidsverzekering versterkt. Het financieel voordeel bij overgang van langdurige werkloosheid naar *regulier voltijds werken* aan de onderkant van de arbeidsmarkt neemt af en de financiële disincentives nemen toe. Enkele voorbeelden illustreren dit:

Alleenstaanden en alleenstaande schoolverlater:

- * Bij overgang van langdurige werkloosheid (met maximale uitkering) naar voltijds werk (aan minimumloon) wordt een arbeidssurplus (t.o.v. de werkloosheidsuitkering) gerealiseerd van respectievelijk 9620 BEF en 16.718 BEF.
- * Bij overgang van langdurige werkloosheid met maximale uitkering en een PWA-toeslag (voor 13, 24 en 45 uur PWA-activiteiten per maand) wordt dit arbeidssurplus gereduceerd tot respectievelijk 7670 BEF/maand, 6020 BEF/maand en 2870 BEF/maand voor alleenstaanden en respectievelijk 14.768 BEF/maand, 13.118 BEF/maand en 9968 BEF/maand voor alleenstaande schoolverlaters.

Eenoudergezin 2 kinderen ten laste, met opvangkosten:

- * Het financieel verlies van 2819 BEF per maand bij overgang uitkeringsafhankelijkheid (met maximale werkloosheidsuitkering) naar voltijds werk loopt op tot een inkomensverlies van 4490 BEF/maand (bij 13 uur PWA-activiteiten), 5861 BEF/maand (bij 24 uur PWA-activiteiten) en 8453 BEF/maand (bij 45 uur PWA-activiteiten).

2. De overgang van een PWA-activiteit naar een *deeltijdse reguliere baan* met inkomensgarantie-uitkering is voor alle typegevallen problematisch. Dit geldt in hoofdzaak voor de overgang naar een kleine (32%) deeltijd baan. Vanaf een maandelijkse PWA-activiteit van 24 uur wordt de overgang naar een deeltijd baan (50% of 32%) voor alle typegevallen financieel verlieslatend.

3. Deze vaststellingen zijn contradictorisch met de doelstelling van een activerend (in casu subsidiërend) beleid, nl. langdurige uitkeringsafhankelijkheid verminderen en de tewerkstellingskansen van langdurig werklozen vergroten. Het relatief genereuze statuut³⁸ van de PWA's in vergelijking met reguliere arbeid aan de onderkant van de arbeidsmarkt houdt het gevaar in van een gebrekkige *doorstroming*.

³⁶ Voor een PWA-activiteit van respectievelijk 13, 24 en 45 uur per maand.

³⁷ In geval van deeltijdse tewerkstelling werd rekening gehouden met de inkomensgarantie-uitkering.

³⁸ Dit genereuze statuut betreft enerzijds het hoger beschreven financiële aspect, waarbij het beloningsniveau voor een werkloze (uitkering + PWA-toeslag) voor vele gezinstypes gevoelig boven het netto minimum-loon ligt; anderzijds biedt PWA-arbeid de mogelijkheid om met een zeer kleine en bovendien zeer flexibele deeltijd baan (waaraan in gezinnen met jonge kinderen een reële behoefte bestaat) een redelijk inkomensniveau te bereiken, wat bij een reguliere arbeidsplaats aan de onderkant van de arbeidsmarkt uitgesloten is.

4. Deze afhankelijkheidsvallen zijn des te meer problematisch daar de toegang tot het stelsel in principe onbeperkt is in tijd (eenmaal in het stelsel wordt geen maximumduur van een gesubsidieerde arbeidsplaats bepaald). Overigens leidt het stelsel van de PWA's opnieuw tot een *onbeperkt uitkeringsrecht* voor samenwonenden door het niet langer van toepassing zijn van art. 80 (nl. schorsing wegens langdurige werkloosheid) bij voldoende gepresteerde arbeidsuren in het kader van het PWA.

5. De theoretische afhankelijkheidsvallen worden versterkt door het feit dat gesubsidieerde tewerkstelling onvoldoende gekoppeld wordt aan *vorming en opleiding*. Het gevaar bestaat dat het gesubsidieerde circuit een eindstation vormt in plaats van een nieuw startpunt. Enquête-onderzoek van Van Brempt (1997) bij PWA's in Vlaanderen heeft aangetoond dat slechts een kleine minderheid (11,5%) van de onderzochte PWA's hieraan enige aandacht besteedt. Een recente wijziging in de reglementering probeert hieraan enigszins tegemoet te komen, m.n. ten minste 1/4 van de inkomsten die het PWA realiseert uit de PWA-cheques moet aangewend worden ter financiering van vorming en opleiding van werklozen die in het Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap zijn ingeschreven (Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, 1997: 170). Omdat er echter geen structurele samenwerkingsverbanden zijn tussen de PWA-diensten en de VDAB mag evenwel getwijfeld worden aan de effectiviteit van deze maatregel.

Tabel 27: *Ratio's bij overgang van langdurige werkloosheid met PWA-toeslag voor 13 uur PWA-activiteiten per maand naar voltijds en deeltijds (met inkomensgarantie-uitkering) werk aan minimumloon, België 1998.*

	alleenstaande	alleenstaande schoolverlater	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
Actueel inkomen ³⁹	26.364	22.866	47.258	46.979	36.842	47.258
overgang PWA (13u) - werk 100%	77 ⁴⁰ 7670 ⁴¹ 29% ⁴²	67 11.168 49%	104 -1964 -4%	111 -4490 -10%	96 1405 4%	96 2166 5%
overgang PWA (13u) - werk 50% (incl. IGU)	94 1559 6%	110 -2041 -9%	97 1380 3%	100 -159 -0,3%	95 1926 5%	93 3328 7%
overgang PWA (13u) - werk 32% (incl. IGU)	96 1183 4%	112 -2417 -11%	96 2111 4%	98 1108 2%	94 2468 7%	94 3307 7%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid, 1998.

³⁹ Actueel inkomen: voor eenverdieners bestaande uit de maximale werkloosheidsuitkering, een PWA-toeslag voor 13 uur PWA activiteiten en een verhoogde kinderbijslag.

⁴⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁴¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁴² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 28: Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid met PWA-toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand naar voltijds en deeltijds (met inkomensgarantie-uitkering) werk aan minimumloon, België 1998.

	alleenstaande	alleenstaande schoolverlater	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	Eenverdiener geen ktl	Eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
Actueel inkomen ⁴³	28.014	24.516	48.908	48.350	38.492	48.908
overgang PWA (24u) - werk 100%	82 6020 21%	72 9518 39%	108 -3614 -7%	114 -5861 -12%	101 -245 -0,6%	99 516 1%
overgang PWA (24u) - werk 50% (incl. IGU)	100 -91 -0,3%	118 -3691 -15%	101 -271 -1%	103 -1530 -3%	99 276 0,7%	97 1678 3%
overgang PWA (24u) - werk 32% (incl. IGU)	102 -467 -2%	120 -4067 -17%	99 461 1%	101 -263 -1%	98 818 2%	97 1657 3%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid, 1998.

⁴³ Actueel inkomen: voor eenverdieners bestaande uit de maximale werkloosheidsuitkering, een PWA-toeslag voor 24 uur PWA activiteiten en een verhoogde kinderbijslag.

Tabel 29: *Ratio's bij overgang langdurige werkloosheid met PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand naar voltijds en deeltijds (met inkomensgarantie-uitkering) werk aan minimumloon, België 1998.*

	alleenstaande	alleenstaande schoolverlater	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	Eenverdiener geen ktl	Eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
Actueel inkomen ⁴⁴	31.164	27.666	52.058	50.942	41.642	52.058
overgang PWA (45u) - werk 100%	92 2870 9%	81 6368 23%	115 -6764 -13%	120 -8453 -17%	109 -3395 -8%	105 -2634 -5%
overgang PWA (45u) - werk 50% (incl. IGU)	112 -3241 -10%	133 -6841 -25%	107 -3421 -7%	109 -4122 -8%	107 -2874 -7%	103 -1473 -3%
overgang PWA (45u) - werk 32% (incl. IGU)	113 -3617 -12%	135 -7217 -26%	105 -2690 -5%	106 -2855 -6%	106 -2332 -6%	103 -1494 -3%

Bron: Centrum voor Sociaal Beleid, 1998.

⁴⁴ Actueel inkomen: voor eenverdieners bestaande uit de maximale werkloosheidsuitkering, een PWA-toeslag voor 45 uur PWA activiteiten en een verhoogde kinderbijslag.

4.2.2. Wep-plus tewerkstelling

Belangrijkste vaststellingen

Voor de eenverdieners kunnen de resultaten van de standaardsimulaties voor Wep-plus tewerkstelling als volgt worden samengevat:

Alleenstaanden

- Voor alleenstaanden stelt er zich geen enkel financieel probleem om de overstap langdurige werkloosheid (zowel minimum als met maximumuitkering) naar een Wep-plus baan (noch aan niveau D1, noch aan niveau C1) te maken. De meeropbrengst voor een voltijdse Wep-plus baan varieert van ca. 14.800 BEF/maand tot ca. 17.800 BEF/maand. Voor een 3 / 4 baan situeert de meeropbrengst zich tussen 7800 BEF/maand en 10.700 BEF/maand. Een halftijdse Wep-plus-baan betekent nog steeds een surplus van gemiddeld 4400 BEF/maand.
- Problematisch wordt het wanneer de betrokken werkloze PWA-activiteiten verricht. De financiële prikkel neemt dan geleidelijk af, vooral bij een deeltijdse Wep-plus tewerkstelling, tot de meeropbrengst nul wordt en in bepaalde gevallen zelfs negatief. Dit verlies bedraagt ca. 2600 BEF/maand bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering met een toeslag voor 45 uur PWA activiteiten naar een halftijdse Wep-plus baan en ca. 2100 BEF/maand bij overgang vanuit een minimale uitkering met een toeslag voor 45 uur PWA activiteiten.

Eenoudergezinnen

- Voor eenoudergezinnen (met en zonder kinderopvangkosten) is de overstap naar een gesubsidieerde Wep-plus baan financieel zeer problematisch. Slechts in 8 van de 96 voor dit typegeval gesimuleerde situaties is er sprake van een -zij het gering- financieel incentief. Deze 8 situaties betreffen overgangen vanuit een *minimum* werkloosheidsuitkering naar een *voltijdse* Wep-plus baan (D1 en C1). De meeropbrengst varieert tussen ca. 5600 BEF/maand en 9500 BEF/maand. Overgangen vanuit een maximum werkloosheidsuitkering betekenen geen financieel verlies, maar anderzijds leveren ze nauwelijks een meeropbrengst voor het gezinsinkomen (met ratio's boven 90% die een meeropbrengst weerspiegelen tussen ca. 100 BEF en 5000 BEF/maand).
- Overgangen naar een deeltijdse Wep-plus baan zijn in quasi alle voor eenouders gesimuleerde situaties verlieslatend. Daarbij valt op dat voornamelijk de 75% baan het meest problematisch is. Dit heeft te maken met de werking van de inkomensgarantieuitkering. Voor een tewerkstelling in een 75% Wep-plus baan aan loonniveaus D1 en C1 is de inkomensgarantieuitkering voor alle gezinstypes gelijk aan nul. Dit heeft ook gevolgen voor de kinderbijslag: zonder inkomensgarantieuitkering vervalt de verhoogde kinderbijslag en wordt de gewone kinderbijslag uitgekeerd. Voor werkloze eenouders die initieel een maximale werkloosheidsuitkering genieten betekent de overstap naar een 75% Wep-plus baan een verlies aan beschikbaar inkomen dat varieert van ca. 2000 BEF/maand tot ca. 9000 BEF/maand voor gezinnen zonder opvangkosten en van ca. 4000 BEF/maand tot ca. 10.000 BEF/maand voor eenoudergezinnen met kinderopvangkosten. Werkloze eenouders die initieel een minimale werkloosheidsuitkering hebben, komen in de problemen vanaf een initiële PWA-activiteit van 13 uur per maand. Een halftijdse Wep-plus baan is financieel minder problematisch: er wordt een financieel verlies geleden bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering vanaf 24 uur PWA activiteit (tussen 1000 en

2000 BEF/maand) en bij minimale werkloosheidsuitkering vanaf 45 uur PWA activiteit (ca. 3000 BEF/maand).

Eenverdieners

- Gelijkaardige vaststellingen kunnen worden gedaan voor het klassieke kostwinnersgezin, zij het dat de negatieve financiële gevolgen hier minder groot zijn.
- Wat de overgang van werkloosheid naar een voltijdse Wep-plus baan betreft, is enkel volgende situatie problematisch, zonder evenwel een financieel verlies te betekenen: overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering en een PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteit (vervangingsratio's groter dan 90% en een meeropbrengst die beperkt is tot ca. 3000 BEF/maand). In de overige situaties wordt steeds een substantiële meeropbrengst gerealiseerd (ratio's kleiner dan 90%).
- De overstap naar een deeltijdse Wep-plus baan levert voor kostwinnersgezinnen dezelfde knelpunten op als voor eenoudergezinnen. Ten eerste is er nauwelijks sprake van een financieel incentief (enkel bij minimale werkloosheidsuitkering zonder PWA-toeslag). Ten tweede leidt de overstap van langdurige werkloosheid met maximale uitkering vanaf een toeslag voor 13 uur PWA-activiteit naar een 75-baan tot verlies aan beschikbaar inkomen. Dit verlies loopt op van ca. -1000 BEF/maand (bij maximale werkloosheidsuitkering en een toeslag voor 13 uur PWA-activiteiten) tot ca. -6000 BEF/maand bij maximale werkloosheidsuitkering en een toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten. Ten derde wordt de aanvaarding van een halftijdse Wep-plus baan financieel problematisch bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering vanaf een toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten (dit inkomensverlies kan oplopen tot ca. 3000 BEF/maand). Ten vierde stellen we vast dat een overgang naar een Wep-plus baan vanuit een situatie van langdurige werkloosheid met minimumuitkering pas financieel verlieslatend wordt wanneer deze uitkering gecumuleerd wordt met een toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand.

Tabel 30: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering naar WEP-plus tewerkstelling (niveau D1) aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	24.414	45.777	45.777	34.892	45.777
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	62 ⁴⁵ 14.843 ⁴⁶ 61% ⁴⁷	91 4763 10	97 1369 3	78 9663 28	82 9844 22
overgang WLH - WEP 75%	76 7836 32	105 -2248 -5	110 -4245 -9	97 1220 3	98 803 2
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	86 4140 17	94 2895 6	97 1186 3	91 3553 10	90 5338 12
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	21.918	41.513	41.513	30.628	41.513
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	56 ⁴⁸ 17.339 ⁴⁹ 79% ⁵⁰	82 9027 22%	88 5633 14%	69 13.927 45%	75 14.108 34%
overgang WLH - WEP 75%	68 10.332 47%	95 2016 5%	100 19 0%	85 5484 18%	89 5067 12%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	83 4600 21%	92 3838 9%	95 2411 6%	88 4216 14%	88 5411 13%

⁴⁵ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁴⁶ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁴⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁴⁸ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁴⁹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁵⁰ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 31: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 13 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus (niveau D1) tewerkstelling aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering en PWA-toeslag voor 13 uur PWA-activiteit</i>	26.364	47.727	47.448	36.842	47.727
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	67 ⁵¹ 12.893 ⁵² 49% ⁵³	94 2813 6	101 -302 -1	83 7713 21	86 7894 17
overgang WLH - WEP 75%	82 5886 22	110 -4198 -9	114 -5916 -12	102 -730 -2	102 -1147 -2
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	92 2190 8	98 945 2	101 -485 -1	96 1603 4	93 3388 7
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	23.868	43.463	43.184	32.578	43.463
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	61 ⁵⁴ 15.389 ⁵⁵ 64% ⁵⁶	86 7077 16%	92 3962 9%	73 11.977 37%	78 12.158 28%
overgang WLH - WEP 75%	74 8382 35%	100 66 0%	104 -1652 -4%	90 3534 11%	93 3117 7%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	90 2650 11%	96 1888 4%	98 740 2%	93 2266 7%	93 3461 8%

⁵¹ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁵² Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁵³ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁵⁴ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁵⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁵⁶ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 32: *Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus (niveau DI) tewerkstelling aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).*

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	28.014	49.377	48.819	38.492	49.377
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	71 ⁵⁷ 11.243 ⁵⁸ 40 ⁵⁹	98 1163 2	104 -1673 -3	86 6063 16	89 6244 13
overgang WLH - WEP 75%	87 4236 15	113 -5848 -12	118 -7287 -15	107 -2380 -6	106 -2797 -6
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	98 540 2	101 -705 -1	104 -1856 -4	100 -47 0	97 1738 4
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	25.518	45.113	44.555	34.228	45.113
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	65 ⁶⁰ 13.739 ⁶¹ 54% ⁶²	89 5427 12%	95 2591 6%	77 10.327 30%	81 10.508 23%
overgang WLH - WEP 75%	79 6732 26%	104 -1584 -4%	107 -3023 -7%	95 1884 6%	97 1467 3%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	96 1000 4%	99 238 1%	101 -631 -1%	98 616 2%	96 1811 4%

⁵⁷ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁵⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁵⁹ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁶⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁶¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁶² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 33: *Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus (niveau DI) tewerkstelling aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).*

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	31.164	52.527	51.411	41.642	52.527
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	79 ⁶³ 8093 ⁶⁴ 26 ⁶⁵	104 -1987 -4	109 -4265 -8	93 2913 7	94 3094 6
overgang WLH - WEP 75%	97 1086 3	121 -8998 -17	124 -9879 -19	115 -5530 -13	113 -5947 -11
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	109 -2610 -8	108 -3855 -7	109 -4448 -9	108 -3197 -8	103 -1412 -3
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	28.668	48.263	47.147	37.378	48.263
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	73 ⁶⁶ 10.589 ⁶⁷ 37% ⁶⁸	95 2277 5%	100 -1 0%	84 7177 19%	87 7358 15%
overgang WLH - WEP 75%	89 3582 12%	111 -4734 -10%	114 -5615 -12%	104 -1266 -3%	104 -1683 -3%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	108 -2150 -8%	106 -2912 -6%	107 -3223 -7%	107 -2534 -7%	103 -1339 -3%

⁶³ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁶⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁶⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁶⁶ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁶⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁶⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 34: Overgang deeltijdse WEP-plus tewerkstelling (niveau D1) aan respectievelijk 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht) naar een reguliere voltijdse baan.

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 75%⁶⁹)</i>	32.250	43.539	41.532	36.112	46.580
overgang WEP-plus 75% - naar voltijds regulier werk	82 ⁷⁰ 7007 ⁷¹ 22% ⁷²	86 7011 16%	88 5613 14%	81 8444 23%	84 9041 19%
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 50% met IGU uit max. WLH)</i>	28.554	48.672	46.963	38.445	51.115
overgang WEP-plus 50% - naar voltijds regulier werk	73 ⁷³ 10.704 ⁷⁴ 37% ⁷⁵	96 1867 4%	100 183 0%	86 6111 16%	92 4505 9%
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 50% met IGU uit min. WLH)</i>	26.518	45.351	43.924	34.844	46.924
overgang WEP-plus 50% - naar voltijds regulier werk	68 ⁷⁶ 12.740 ⁷⁷ 48% ⁷⁸	90 5188 11%	93 3221 7%	78 9711 28%	84 8696 19%

⁶⁹ Het bedrag van de inkomensgarantie -uitkering bij een 75% baan is gelijk aan nul (zowel vanuit minimale als vanuit maximale werkloosheidsuitkering).

⁷⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁷¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁷² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁷³ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁷⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁷⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁷⁶ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁷⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁷⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 35: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering naar WEP-plus tewerkstelling (niveau C1) aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>					
	24.414	45.777	45.777	34.892	45.777
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	61 ⁷⁹	90	96	77	81
	15.305 ⁸⁰	5225	1796	10.217	10.397
	63% ⁸¹	11%	4%	29%	23%
overgang WLH - WEP 75%	75	104	109	95	97
	8225	-1860	-3912	1690	1475
	34%	-4%	-9%	5%	3%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	85	94	98	91	90
	4220	2857	1152	3525	5346
	17%	6%	3%	10%	12%
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>					
	21.918	41.513	41.513	30.628	41.513
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	55 ⁸²	81	87	68	74
	17.801 ⁸³	9489	6060	14.481	14.661
	81% ⁸⁴	23%	15%	47%	35%
overgang WLH - WEP 75%	67	95	99	84	88
	10.721	2404	352	5954	5739
	49%	6%	1%	19%	14%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	82	91	94	87	88
	4925	4155	2671	4573	5859
	22%	10%	6%	15%	14%

⁷⁹ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁸⁰ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁸¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁸² De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁸³ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁸⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 36: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 13 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus tewerkstelling (niveau C1) aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	26.364	47.727	47.448	36.842	47.727
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	66 ⁸⁵ 13.355 ⁸⁶ 51% ⁸⁷	94 3275 7%	100 125 0%	82 8267 22%	85 8447 18
overgang WLH - WEP 75%	81 6275 24%	109 -3810 -8%	113 -5583 -12%	101 -260 -1%	101 -475 -1%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	92 2270 9%	98 907 2%	101 -519 -1%	96 1575 4%	93 3396 7%
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	23.868	43.463	43.184	32.578	43.463
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	60 ⁸⁸ 15.851 ⁸⁹ 66% ⁹⁰	85 7539 17%	91 4389 10%	72 12.531 38%	77 12.711 29%
overgang WLH - WEP 75%	73 8771 37%	99 454 1%	103 -1319 -3%	89 4004 12%	92 3789 9%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	89 2975 12%	95 2205 5%	98 1000 2%	93 2623 8%	92 3909 9%

⁸⁵ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁸⁶ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁸⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁸⁸ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁸⁹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁹⁰ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 37: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus tewerkstelling (niveau C1) aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	28.014	49.377	48.819	38.492	49.377
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	71 ⁹¹ 11.705 ⁹² 42% ⁹³	97 1625 3%	103 -1246 -3%	85 6617 17%	88 6797 14%
overgang WLH - WEP 75%	86 4625 17%	112 -5460 -11%	117 -6954 -14%	105 -1910 -5%	104 -2125 -4%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	98 620 2%	102 -743 -2%	104 -1890 -4%	100 -75 0%	97 1746 4%
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	25.518	45.113	44.555	34.228	45.113
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	64 ⁹⁴ 14.201 ⁹⁵ 56% ⁹⁶	88 5889 13%	94 3018 7%	76 10.881 32%	80 11.061 25%
overgang WLH - WEP 75%	78 7121 28%	103 -1196 -3%	106 -2690 -6%	94 2354 7%	95 2139 5%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	95 1325 5%	99 555 1%	101 -371 -1%	97 973 3%	95 2259 5%

⁹¹ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁹² Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁹³ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

⁹⁴ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁹⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁹⁶ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 38: Overgang langdurige werkloosheid aan maximale en minimale uitkering met PWA toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand naar WEP-plus tewerkstelling (niveau C1) aan respectievelijk 100%, 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht).

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen: maximale werkloosheidsuitkering</i>	31.164	52.527	51.411	41.642	52.527
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	78 ⁹⁷ 8555 ⁹⁸ 27% ⁹⁹	103 -1525 -3%	108 -3838 -7%	92 3467 8%	94 3647 7%
overgang WLH - WEP 75%	95 1475 5%	120 -8610 -16%	123 -9546 -19%	114 -5060 -12%	111 -5275 -10%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	109 -2530 -8%	108 -3893 -7%	110 -4482 -9%	108 -3225 -8%	103 -1404 -3%
<i>Actueel inkomen: minimale werkloosheidsuitkering</i>	28.668	48.263	47.147	37.378	48.263
<i>Overgang naar Wep-plus tewerkstelling (voltijds - 75% - halftijds)</i>					
overgang WLH - WEP 100%	72 ¹⁰⁰ 11.051 ¹⁰¹ 39% ¹⁰²	95 2739 6%	99 426 1%	83 7731 21%	86 7911 16%
overgang WLH - WEP 75%	88 3971 14%	110 -4346 -9%	113 -5282 -11%	102 -796 -2%	102 -1011 -2%
overgang WLH - WEP 50% (incl. IGU)	107 -1825 -6%	106 -2595 -5%	107 -2963 -6%	106 -2177 -6%	102 -891 -2%

⁹⁷ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

⁹⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

⁹⁹ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

¹⁰⁰ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹⁰¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹⁰² Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 39: Overgang deeltijdse WEP-plus tewerkstelling (niveau C1) aan respectievelijk 75% en 50% van een voltijdse tewerkstelling (in het geval van een deeltijdse tewerkstelling wordt desgevallend een inkomensgarantie-uitkering in rekening gebracht) naar een reguliere voltijdse baan.

	alleenstaande	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten	eenouder (gescheiden) 2ktl (<3 en 8 jaar) met opvangkosten	eenverdiener geen ktl	eenverdiener 2 ktl (<3 en 8 jaar) geen opvangkosten
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 75%)</i>	32.639	43.917	41.865	36.582	47.252
overgang WEP-plus 75% - naar voltijds regulier werk	82 ¹⁰³ 7081 ¹⁰⁴ 22% ¹⁰⁵	86 7084 16%	88 5708 14%	81 8527 23%	84 8922 19%
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 50% met IGU uit max. WLH)</i>	28.634	48.634	46.929	38.417	51.123
overgang WEP-plus 50% - naar voltijds regulier werk	72 ¹⁰⁶ 11.085 ¹⁰⁷ 39% ¹⁰⁸	95 2367 5%	99 644 1%	85 6692 17%	91 5052 10%
<i>Actueel inkomen (WEP-plus deeltijds 50% met IGU uit min. WLH)</i>	26.843	45.668	44.184	35.201	47.372
overgang WEP-plus 50% - naar voltijds regulier werk	68 ¹⁰⁹ 12.876 ¹¹⁰ 48% ¹¹¹	90 5333 12%	93 3389 8%	78 9908 28%	84 8802 19%

¹⁰³ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹⁰⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹⁰⁵ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

¹⁰⁶ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹⁰⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹⁰⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

¹⁰⁹ De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹¹⁰ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹¹¹ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

4.2.3. VDAB-beroepsopleiding

De standaardsimulaties voor een VDAB-beroepsopleiding werden nog niet allemaal gefinaliseerd. Hieronder volgt een voorbeeld van de simulaties voor een langdurig werkloze eenouder met kinderopvangkosten. We simuleren eerst de financiële gevolgen van deelname aan de beroepsopleiding “professionele schoonmaaktechnieken” van VDAB. Deze opleiding duurt 12 weken en is voltijds (38u/week). Aangezien we veronderstellen dat de eenouder langdurig werkloos is, krijgt hij/zij in ruil voor het volgen van de opleiding een premie van 40 BEF per gevolgd lesuur. Daarnaast ontvangt deze eenouder een premie voor kinderlast. De verhoogde kinderbijslag waarop dit gezinstype aanspraak kan maken in geval van langdurige werkloosheid blijft behouden.

Uit de resultaten van de standaardsimulaties in volgende tabellen leiden we af dat een eenoudergezin met kinderlast en kinderopvangkosten geen substantieel financieel voordeel heeft bij het volgen van een beroepsopleiding. Ook na de opleiding is er geen financieel incentive om tegen een voltijds laag loon in te treden op de arbeidsmarkt. Dit laatste heeft te maken met het verlies van de verhoogde kinderbijslag bij intrede in een voltijdse baan en de kosten voor de opvang van de kinderen. Bij deeltijdse tewerkstelling worden de negatieve gevolgen gecompenseerd door het behoud van de verhoogde kinderbijslag en de toekenning van de inkomensgarantie-uitkering.

Een vergelijking met werkervaringsprogramma's en inzonderheid de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen leert dat opleiding voor werklozen in Vlaanderen bijzonder weinig gehonoreerd wordt. Het volgen van een opleiding wordt financieel niet (of nauwelijks) aangemoedigd, wat is fel contrast staat met de vergoeding voor bijvoorbeeld PWA-activiteiten. Werklozen worden financieel niet geprikkeld om deel te nemen aan beroepsopleiding. We spreken in dit verband van ‘opleidingsvallen’, waarbij werklozen niet (financieel) gemotiveerd worden tot deelname aan een beroepsopleiding.

Tabel 40: Basisgegevens voor berekening vervangingsratio's bij overgang naar en vanuit VDAB-beroepsopleiding voor eenoudergezin met 2 kinderen ten laste en kinderopvangkosten.

	EENOUDER 2 KTL EN KINDEROPVANGKOSTEN				
	langdurige werkloosheid	VDAB opleiding	voltijds werk aan 120% minimumloon	halftijds werk aan 120% minimumloon	32% baan aan 120% minimumloon
bruto uitkering OF bruto loon	418.704 BEF	418.704 BEF	686.465 BEF	343.232 BEF	219.669 BEF
- SZ-bijdragen	0 BEF	0 BEF	89.721 BEF	44.860 BEF	28.711 BEF
+ inkomensgarantie uitkering	-	-	-	185.268 BEF	292.680 BEF
+ premie voor VDAB opleiding	-	18.240 BEF	-	-	-
+ premie voor kinderlast	-	19.200 BEF	-	-	-
- belasting	0 BEF	0 BEF	77.830 BEF	27.037 BEF	18.857 BEF
= netto uitkering OF netto loon	418.704 BEF	456.144 BEF	518.914 BEF	456.603 BEF	464.781 BEF
+ kinderbijslag	130.620 BEF	130.620 BEF	98.208 BEF	130.620 BEF	130.620 BEF
- kinderopvangkosten	0 BEF	12.840 BEF	59.340 BEF	23.000 BEF	15.392 BEF
= netto beschikbaar Y per jaar	549.324 BEF	573.924 BEF	557.782 BEF	564.223 BEF	580.009 BEF
= netto beschikbaar Y per maand	45.777 BEF	47.827 BEF	46.482 BEF	47.019 BEF	48.334 BEF

Tabel 41: Ratio's bij overgang naar VDAB-beroepsopleiding en vanuit VDAB-beroepsopleiding naar voltijds/halfijds/deeltijds-32% werk voor eenoudergezin met 2 kinderen ten laste en kinderopvangkosten.

	EENOUDER 2 KTL EN KINDEROPVANGKOSTEN			
	overgang langdurige werkloosheid naar VDAB opleiding	overgang VDAB opleiding naar voltijds werk aan 120% minimumloon	overgang VDAB opleiding naar halfijds werk aan 120% minimumloon	overgang VDAB opleiding naar 32% baan aan 120% minimumloon
beschikbaar inkomen in beginsituatie	45.777 BEF	47.827 BEF	47.827 BEF	47.827 BEF
beschikbaar inkomen eindsituatie	47.827 BEF	46.482 BEF	47.019 BEF	48.334 BEF
arbeidssurplusratio	96	103	102	99
meeropbrengst t.o.v. beginsituatie (absoluut)	2050 BEF	-1345 BEF	-808 BEF	507 BEF
meeropbrengst t.o.v. beginsituatie (absoluut)	4,5%	-3%	-2%	1%

4.3. Werkloosheidsvallen in de bijstand

Belangrijkste vaststellingen:

1. Tabel 40 en 41 tonen aan dat het residuaire stelsel van de bijstand een financiële val betekent voor *eenoudergezinnen*. Bij overgang bestaansminimum naar voltijds werken aan minimumloon ervaren *eenoudergezinnen met kinderopvangkosten* nauwelijks een financiële prikkel of worden zelfs met een financieel verlies geconfronteerd. Dit laatste is het geval wanneer dit typegeval een huur- en verwarmingstoelage geniet. In dat geval is de vervangingsratio 103% (dit betekent voor het gezinsinkomen een verlies van -1384 BEF/maand). Zonder deze toelage is de vervangingsratio voor een overgang bestaansminimum naar voltijds werken aan minimumloon gelijk aan 91% (meeropbrengst van 3716 BEF/maand). Voor *eenoudergezinnen zonder kinderopvangkosten* is enkel de overgang van bestaansminimum met huur- en verwarmingstoelage naar voltijds werk aan minimumloon financieel onaantrekkelijk. Voor de overige typegevallen (*alleenstaande, eenverdiener zonder kinderen ten laste* en *eenverdiener met kinderen ten laste*) is er wel een financieel incentief om de overgang bestaansminimumgerechtigdheid (met of zonder huur- en verwarmingstoelage) naar voltijds werk te maken. Deze typegevallen realiseren vervangingsratio's die variëren tussen 61% (*alleenstaande*) en 89% (*eenverdieners*).

2. Op basis van tabel 41 kunnen we stellen dat de *socio-professionele integratiepremie* voor alle typegevallen sterk ontoereikend is. De overgang bestaansminimum *met* huur- en verwarmingstoelage naar deeltijds werk (50%) met een socio-professionele integratiepremie is voor alle typegevallen financieel verlieslatend. Dit verlies varieert van -315 BEF/maand (*eenverdiener zonder kinderen ten laste*) tot -7360 BEF/maand (*eenouder met kinderopvangkosten*). Bij overgang bestaansminimum met huur- en verwarmingstoelage naar een kleine (32%) deeltijd baan leiden *alleenstaanden* en *eenverdieners zonder kinderen ten laste* geen financieel verlies, maar de te realiseren meeropbrengst van werken ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid is zeer klein (respectievelijk 82 BEF/maand en 804 BEF/maand). De overige typegevallen (*eenouders zonder en met kinderopvangkosten* en *eenverdieners met kinderen ten laste*) worden bij overgang bestaansminimum met huur- en verwarmingstoelage naar deeltijds werk (32%) met een socio-professionele integratiepremie geconfronteerd met een verlies aan beschikbaar inkomen dat kan oplopen tot -5200 BEF/maand.

Zonder de huur- en verwarmingstoelage verdwijnen de financiële vallen voor *alleenstaanden* en *eenverdieners zonder kinderen ten laste* (vervangingsratio's van 88% tot 84%). Voor *eenverdieners met kinderen ten laste* en *eenouders zonder opvangkosten* nemen de financiële disincentives af, zonder echter te verdwijnen. Deze typegevallen realiseren nog steeds vervangingsratio's groter dan 90%, wat wijst op een gering financieel incentief, maar worden niet langer met een financieel verlies geconfronteerd. Dat laatste is wel het geval voor *eenouders met kinderopvangkosten*, die ook bij overgang bestaansminimum zonder huur- en verwarmingstoelage naar deeltijds werk met socio-professionele integratiepremie een financieel verlies hebben tot -2260 BEF/maand. Parallel met de werking van de inkomensgarantieuitkering is het voordeliger voor een bestaansminimumgerechtigde met socio-professionele integratiepremie om een kleine deeltijd baan (32%) te aanvaarden dan een 50% baan.

3. Vergelijking tussen bijstand en werkloosheidsverzekering voor langdurig werklozen: overgang naar *voltijds* werk.

- Bestaansminimumgerechtigden zonder huur- en verwarmingstoelage hebben grotere financiële incentieven om voltijds werk aan minimumloon te aanvaarden dan langdurig

werklozen (zowel met maximale als met minimale werkloosheidsuitkering). Na huur- en verwarmingstoelage worden de verschillen tussen verzekering en bijstand kleiner. Deze vaststelling geldt voor alle typegevallen:

- Een *eenoudergezin met kinderopvangkosten* heeft bij werkloosheid met minimumuitkering 98% van wat het zou kunnen verdienen in een voltijdse baan aan minimumloon; met een maximale werkloosheidsuitkering is deze ratio 107%. Dit gezinstype heeft in het geval van bestaansminimumgerechtigdheid **zonder** huur- en verwarmingstoelage 91% van het inkomen dat het kan realiseren bij voltijdse tewerkstelling aan minimumloon; na huur- en verwarmingstoelage is deze ratio 103%.
- Een *eenoudergezin zonder kinderopvangkosten* heeft bij overgang werkloosheid met minimumuitkering naar voltijds werk aan minimumloon een vervangingsratio van 92%; bij overgang vanuit een maximale werkloosheidsuitkering is deze ratio 100%. Bij overgang bestaansminimum **zonder** huur- en verwarmingstoelage naar voltijds werk aan minimumloon is de vervangingsratio 86%; **met** huur- en verwarmingstoelage bedraagt deze ratio 97%.
- *Eenverdieners met kinderen ten laste* hebben bij werkloosheid met maximale uitkering 92% van het gezinsinkomen dat ze kunnen realiseren in een voltijdse tewerkstelling aan minimumloon. Bij werkloosheid met minimale uitkering is deze vervangingsratio 84%. Bestaansminimumgerechtigde eenverdieners met kinderen ten laste, die geen huur- en verwarmingstoelage genieten, hebben 78% van het inkomen dat ze kunnen realiseren in een voltijdse baan aan minimumloon. Wanneer deze gezinnen wel een huur- en verwarmingstoelage genieten is de vervangingsratio 89%.
- *Eenverdieners zonder kinderen ten laste* hebben bij werkloosheid met maximale werkloosheidsuitkering 91% van het inkomen dat ze kunnen realiseren in een voltijdse arbeidsplaats aan minimumloon. Bij werkloosheid met een minimale werkloosheidsuitkering is de ratio 80%. In de bijstand heeft dit gezinstype ratio's van 73% (zonder huur- en verwarmingstoelage) en 83% (met huur- en verwarmingstoelage).
- Een alleenstaande heeft bij langdurige werkloosheid vervangingsratio's van 72% (maximale uitkering) en 64% (minimale uitkering). In de bijstand heeft een alleenstaande die geen huur- en verwarmingstoelage geniet 61% van het inkomen dat hij/zij kan realiseren in een voltijdse baan aan minimumloon. Wanneer een alleenstaande wel een huur- en verwarmingstoelage krijgt, is deze ratio 73%.

4. Vergelijking tussen bijstand en werkloosheidsverzekering voor langdurig werkloze: overgang naar (gesubsidieerd) **deeltijds** werk. De financiële gevolgen van de overgang uitkeringsafhankelijkheid naar deeltijd werk (50% en 32%) worden beter ondervangen door het stelsel van de inkomensgarantie-uitkering dan door het stelsel van de socio-professionele integratiepremie. Dit heeft enerzijds te maken met de werking van de stelsels zelf en anderzijds met de werking van de gezinsbijslagen. Langdurig werklozen die in aanmerking komen voor een inkomensgarantie-uitkering, behouden het recht op verhoogde kinderbijslag. Een bestaansminimumgerechtigde die een deeltijdse job aanvaardt en een socio-professionele integratiepremie geniet, verliest de verhoogde kinderbijslag en dit omwille van het administratieve onderscheid tussen de verschillende kinderbijslagstelsels. Deze bestaansminimumgerechtigde gaat immers over van het aanvullende stelsel van gewaarborgde gezinsbijslag naar het stelsel van gezinsbijslag voor werknemers. In dat stelsel opent de betrokkene recht op gewone gezinsbijslag. De wetgever voorziet nergens dat de socio-professioneel geïntegreerde bestaansminimumgerechtigde gelijke rechten op het vlak van gezinsbijslagen geniet als een langdurig werkloze met inkomensgarantie-uitkering en bijgevolg aanspraak kan maken op de verhoogde gezinsbijslag in het stelsel van de werknemers.

- De verschillen tussen het stelsel van de inkomensgarantie-uitkering en het stelsel van de socio-professionele integratiepremie zijn het meest uitgesproken bij bestaansminimum *met* huur- en verwarmingstoelage. Voor alle typegevallen in het standaardsimulatiemodel geldt dat langdurig werklozen (met minimale en maximale werkloosheidsuitkering) dankzij de inkomensgarantie-uitkering een veel grotere financiële prikkel hebben om deeltijd werk (zowel 50% als 32%) te aanvaarden dan bestaansminimumgerechtigden (na huur- en verwarmingstoelage) ondanks de socio-professionele integratiepremie. De inkomensgarantie-uitkering zorgt ervoor dat werklozen die een deeltijdse job aan minimumloon aanvaarden geen verlies aan beschikbaar inkomen leiden. Daarentegen leiden in de bijstand alle typegevallen ondanks de socio-professionele integratiepremie een *verlies* aan beschikbaar inkomen wanneer ze overgaan van bestaansminimum (na huur- en verwarmingstoelage) naar een halftijdse of kleine deeltijdse baan (tabel 41).
  - Dit inkomensverlies is het grootst voor *eenoudergezinnen met kinderopvangkosten*: - 7360 BEF/maand bij overgang naar een 50% baan (vervangingsratio van 120%) en - 5200 BEF/maand bij overgang naar een 32% baan (vervangingsratio van 113%).
  - *Eenoudergezinnen zonder opvangkosten* leiden een inkomensverlies van -4512 BEF/maand bij overgang naar een 50% baan (vervangingsratio van 111%) en van -3295 BEF/maand bij overgang naar een 32% baan (vervangingsratio van 108%).
  - *Eenverdieners met kinderen ten laste* verliezen respectievelijk -3177 BEF/maand en - 2383 BEF/maand bij overgang naar een halftijdse en een kleine deeltijd baan (vervangingsratio's van 108% en 106%).
  - *Eenverdieners zonder kinderen ten laste* en *alleenstaanden* hebben vergelijkbare vervangingsratio's. Een bestaansminimumgerechtigde eenverdiener zonder kinderen ten laste die overgaat naar een 50% baan heeft een ratio van 101% (verlies van -315 BEF/maand) en bij overgang naar een 32% baan heeft dit typegeval een ratio van 97% (meeropbrengst van 804 BEF/maand). Een alleenstaande heeft vervangingsratio's van 101% (verlies van -338 BEF/maand) en 100% (meeropbrengst van 82 BEF/maand) voor de overgang naar respectievelijk een halftijdse en een kleine deeltijd baan.
- **Zonder** huur- en verwarmingstoelage geldt deze vaststelling van een grotere financiële prikkel tot aanvaarden van deeltijd werk vanuit langdurige werkloosheid dan vanuit de bijstand enkel voor *eenoudergezinnen* (zowel zonder opvangkosten, als met opvangkosten) en voor *eenverdieners met kinderen ten laste*. *Alleenstaanden* en *eenverdieners zonder kinderen ten laste* hebben zowel vanuit langdurige werkloosheid (aan minimum- en aan maximumuitkering) als vanuit bijstandsafhankelijkheid een financiële prikkel tot aanvaarden van een deeltijdse baan aan minimumloon. Deze prikkel is iets groter in het geval van bijstandsafhankelijkheid dan in het geval van werkloosheid.
  - *Eenoudergezinnen met kinderopvangkosten* hebben bij langdurige werkloosheid aan maximale en aan minimale werkloosheidsuitkering respectievelijk 97% en 94% van het inkomen dat ze kunnen realiseren in een halftijdse baan aan minimumloonniveau. Wanneer ze het bestaansminimum zonder huur- en verwarmingstoelage genieten is de vervangingsratio 106%. Wanneer we een tewerkstelling in een kleine deeltijd baan bekijken, stellen we vast dat dit typegeval bij langdurige werkloosheid aan maximale uitkering 94% heeft van wat het zou kunnen verdienen in een kleine deeltijd baan (32% baan) aan minimumloon. Bij langdurige werkloosheid aan minimale werkloosheidsuitkering heeft dit typegeval 92% van het te verdienen inkomen in een deeltijdse baan. Bij bestaansminimumgerechtigdheid zonder aanvullende steun voor huur- en verwarmingstoelage betekent een tewerkstelling in een 32% baan geen financiële vooruitgang en ook geen financieel verlies (de vervangingsratio is 100%, wat wil zeggen dat dit

typegeval in een situatie van bijstandsafhankelijkheid evenveel heeft dan in een situatie van deeltijdse tewerkstelling aan minimumloonniveau).

- Een *eenoudergezin zonder kinderopvangkosten* heeft bij langdurige werkloosheid aan maximale uitkering 93% en aan minimale uitkering 91% van wat het zou kunnen verdienen in een halftijdse baan aan minimumloon. Wanneer dit gezinstype het bestaansminimum zonder aanvullende steun voor huur en verwarming geniet, heeft het een vervangingsratio van 98%. Voor een kleine deeltijd baan heeft dit gezinstype in het verzekeringsstelsel vervangingsratio's van 92% (langdurige werkloosheid aan maximale uitkering) en 90% (langdurige werkloosheid aan minimale uitkering) en in de bijstand van 96%.
- Ook voor een *eenverdiener met kinderen ten laste* is de financiële prikkel tot het aanvaarden van deeltijds werk groter in een situatie van langdurige werkloosheid dan in een situatie van bestaansminimumgerechtigdheid. Bij langdurige werkloosheid aan maximale uitkering heeft een eenverdiener met kinderen ten laste 90% van het inkomen dat hij/zij zou kunnen realiseren in een halftijdse of in een kleine deeltijd baan aan minimumloon. Bij langdurige werkloosheid aan minimumuitkering is deze ratio 88%. Dit typegeval heeft bij bestaansminimumgerechtigdheid 95% en 93% van wat het zou kunnen realiseren in respectievelijk een halftijdse en een kleine deeltijdse baan.
- In tegenstelling tot voorgaande typegevallen hebben *alleenstaanden* wel een financieel incentief om gesubsidieerd (zowel via inkomensgarantie-uitkering als via de socio-professionele integratiepremie) deeltijds werk te aanvaarden. Alleenstaanden hebben in de bijstand vervangingsratio's van 85% bij een halftijdse baan en 84% bij een 32% baan aan minimumloonniveau. In de werkloosheidsverzekering heeft een alleenstaande vervangingsratio's van 87% (maximale uitkering) en van 85% (minimale werkloosheidsuitkering) bij een halftijdse baan en vervangingsratio's van 89% met maximale uitkering en 87% met minimale werkloosheidsuitkering bij een kleine deeltijd baan.
- Ook *eenverdieners zonder kinderen ten laste* hebben een financiële prikkel tot aanvaarden van gesubsidieerde deeltijd arbeid (50% en 32% baan). Eenverdieners zonder kinderen ten laste hebben in de bijstand (zonder huur- en verwarmingstoelage) een vervangingsratio van 88% bij halftijdse baan en van 85% bij een 32% baan. In de werkloosheidsverzekering (bij langdurige werkloosheid) heeft dit gezinstype in het geval van een maximale respectievelijk minimale werkloosheidsuitkering 90% en 88% van het inkomen dat het zou kunnen verdienen in een halftijdse baan aan minimumloonniveau. Wanneer we het te realiseren inkomen in een kleine deeltijd baan (32% baan) bekijken, dan zijn de vervangingsratio's 89% (langdurige werkloosheid aan maximale uitkering) en 87% (langdurige werkloosheid aan minimale uitkering).

5. Impact van de *aanvullende steun* (huur- en verwarmingstoelage).

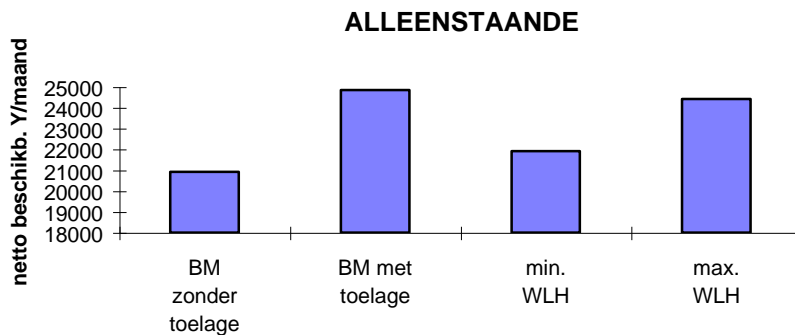
- De aanvullende steun heeft tot gevolg dat bestaansminimumgerechtigden een hogere uitkering en een hoger beschikbaar inkomen per maand hebben dan langdurig uitkeringsgerechtigd volledig werklozen die een minimale uitkering krijgen in het verzekeringsstelsel (zie grafiek 12 tot 15). Wanneer we de hoogte van de minimumwerkloosheidsuitkering en het bestaansminimum met huur- en verwarmingstoelage vergelijken, stellen we volgende verschillen vast: een *alleenstaande* krijgt respectievelijk 21.918 BEF/maand (minimum werkloosheidsuitkering) en 24.846 BEF/maand (bestaansminimum met huur- en verwarmingstoelage); een *eenoudergezin* krijgt respectievelijk 30.628 BEF/maand en 32.988 BEF/maand; een *eenverdiener zonder kinderen ten laste* heeft respectievelijk 30.628 BEF/maand en 31.818 BEF/maand en een *eenverdiener met kinderen ten laste* heeft respectievelijk 30.628 BEF/maand en 32.988 BEF/maand. Deze vaststelling gaat in

tegen het principe dat werklozen in het verzekeringsstelsel nog steeds (iets) hogere uitkeringen genieten dan bijstandsgerechtigden.

- De aanvullende steun leidt tot een aanzienlijke vergroting van de financiële disincentieven. Dit geldt voornamelijk voor eenoudergezinnen met opvangkosten. De meeropbrengst van voltijds werken aan minimumloon ten opzichte van uitkeringsafhankelijkheid (zonder huur- en verwarmingstoelagen) bedraagt voor dit gezinstype 3716 BEF/maand. Wanneer wel aanvullende steun wordt toegekend verliest dit typegeval -1384 BEF/maand.

Grafiek 12: Netto-beschikbaar inkomen* bij werkloosheid en in de bijstand, België 1998.

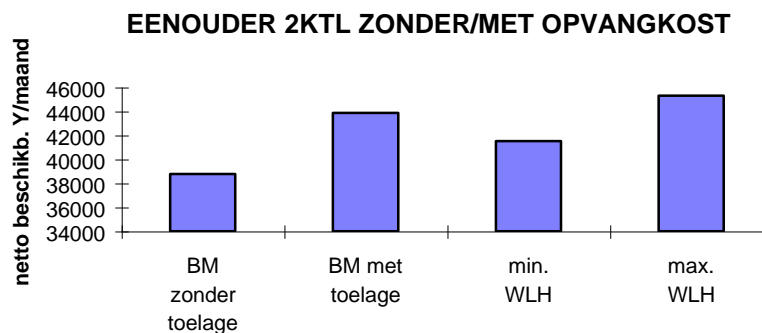
Typegeval= alleenstaande

* Rekening houdend met eventuele fiscale lasten en (verhoogde) kinderbijslag.

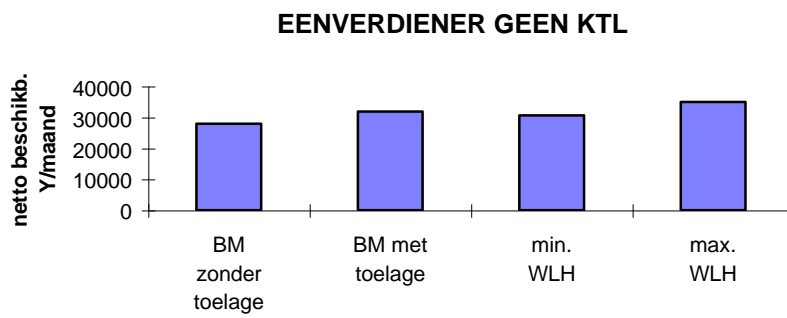
Grafiek 13: Netto-beschikbaar inkomen bij werkloosheid en in de bijstand, België 1998.

Typegeval= eenouder 2KTL zonder en met kinderopvangkosten

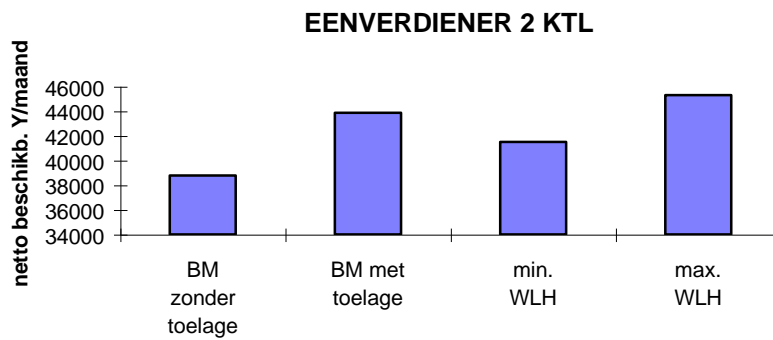
Grafiek 14: Netto-beschikbaar inkomen bij werkloosheid en in de bijstand, België 1998.

Typegeval= eenverdiener, geen KTL

Grafiek 15: Netto-beschikbaar inkomen bij werkloosheid en in de bijstand, België 1998.

Typegeval= eenverdiener 2 KTL

Tabel 42: Ratio's bij overgang bestaansminimum (met/zonder huur- en verwarmingstoelage) naar voltijds regulier werk aan minimumloon.

	alleenstaande	eenouder, 2 ktl geen opvangkosten	eenouder, 2 ktl met pvangkosten	eenverdiener, geen ktl	eenverdiener, 2 ktl
Actueel inkomen (bestaansminimum <i>met</i> huur- en verwarmingstoelage)	24.846	43.873	43.873	31.818	43.873
Overgang bestaansminimum naar voltijds werk aan minimumloon	73 ¹¹² 9188 ¹¹³ 37% ¹¹⁴	97 1421 3%	103 -1384 -3%	83 6429 20%	89 5551 13%
Actueel inkomen (bestaansminimum <i>zonder</i> huur- en verwarmingstoelage)	20.916	38.773	38.773	27.888	38.773
Overgang bestaansminimum naar voltijds werk aan minimumloon	61 13.118 63%	86 6521 17%	91 3716 9%	73 10.359 37%	78 10.651 27%

¹¹² De vervangingsratio wordt berekend door de verhouding netto beschikbaar inkomen bij werkloosheid / netto beschikbaar inkomen bij tewerkstelling * 100 te nemen. Deze ratio geeft aan hoeveel een werkloze in een situatie van uitkeringsafhankelijkheid heeft van wat hij zou kunnen hebben indien hij aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹¹³ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand van werken t.o.v. werkloosheid (absoluut).

¹¹⁴ Netto meer- (of minder-) opbrengst van werken in % van het beschikbaar inkomen in geval van uitkeringsafhankelijkheid (per maand).

Tabel 43: Ratio's bij overgang bestaansminimum (met/zonder huur- en verwarmingstoelage) naar deeltijds-50% en deeltijds-32% regulier werk aan minimumloon (met en zonder socio-professionele integratiepremie).

	alleenstaande	eenouder, 2 ktl geen opvangkosten	eenouder, 2 ktl met opvangkosten	eenverdiener, geen ktl	eenverdiener, 2 ktl
Actueel inkomen (bestaansminimum <u>met</u> huur- en verwarmingstoelage)	24.846	43.873	43.873	31.818	43.873
Overgang bestaansminimum naar deeltijds werk (50%) <u>met</u> socio-prof.	101 -338 -1%	111 -4512 -10%	120 -7360 -17%	101 -315 -1%	108 -3177 -7%
Overgang bestaansminimum naar deeltijds werk (32%) <u>met</u> socio-prof.	100 82 0,3%	108 -3295 -7%	113 -5200 -12%	97 804 2%	106 -2382 -5%
Actueel inkomen (bestaansminimum <u>zonder</u> huur- en verwarmingstoelage)	20.916	38.773	38.773	27.888	38.773
Overgang bestaansminimum naar deeltijds werk (50%) <u>met</u> socio-prof.	85 3592 17%	98 588 1%	106 -2260 -6%	88 3615 13%	95 1923 5%
Overgang bestaansminimum naar deeltijds werk (32%) <u>met</u> socio-prof.	84 4012 19%	96 1805 5%	100 -100 -0,3%	85 4734 17%	93 2718 7%

4.4. Besluit eenverdieners

1. Bij overgang langdurige werkloosheid naar voltijds werk aan lage lonen (minimumloon en iets daarboven) hebben voornamelijk éé noudergezinnen nauwelijks een financieel incentive. Deze gezinnen gaan er zelfs financieel op achteruit wanneer ze een voltijdse baan aan minimumloon aanvaarden. Eenverdieners gaan er bij een overgang van langdurige werkloosheid naar een voltijdse tewerkstelling aan minimumloon niet financieel op achteruit, maar realiseren geen fundamentele meeropbrengst, zodat ook hier van een ‘val’ kan worden gesproken.

2. Met betrekking tot de *inkomensgarantie-uitkering* kunnen op basis van de standaard-simulaties vijf belangrijke vaststellingen worden gedaan:

- De inkomensgarantie-uitkering stimuleert enigszins deeltijd arbeid voor eeninkomensgezinnen door de financiële gevolgen van de overgang werkloosheid naar deeltijd werk te ondervangen. Er is nauwelijks sprake van een financieel incentief, maar de inkomensgarantie-uitkering zorgt ervoor dat geen enkel typegeval wordt geconfronteerd met een inkomensverlies.
- De overgang van een gesubsidieerde deeltijd baan (via inkomensgarantie-uitkering) naar een voltijdse baan aan minimumloon is vervolgens voor alle typegevallen (uitgezonderd alleenstaanden) financieel zeer problematisch.
- In bepaalde omstandigheden is een kleine deeltijd baan (32%) financieel voordeliger dan een halftijdse baan.
- De inkomensgarantie-uitkering heeft tot gevolg dat voor bepaalde typegevallen een hoger loonniveau financieel nadelig is voor het gezinsinkomen. Deeltijds werken aan een hoger loonniveau is niet voor alle werklozen financieel voordeliger dan deeltijds werken aan een lager loonniveau.
- De werking van de inkomensgarantie-uitkering leidt de facto tot een aantal contradictorische vaststellingen. Ofwel wil men (onder andere) via deze regeling een beleid voeren om deeltijd arbeid te stimuleren, maar dan moeten we vaststellen dat de huidige uitkeringen te laag zijn en dat er nauwelijks sprake is van een financieel incentief. Ofwel heeft men de inkomensgarantie-uitkering geconcipieerd als een ‘opstap’ naar voltijds werk, wat blijkt uit de in de regelgeving ingeschreven voorwaarde van inschrijving als voltijds werkzoekende, maar dan kan niet verantwoord worden dat personen die overgaan van een gesubsidieerde deeltijd baan naar een voltijdse baan aan de onderkant van de arbeidsmarkt geconfronteerd worden met een substantieel inkomensverlies. Dit blijkt ook uit het criterium van geldelijke voordelen dat in de werkloosheidsreglementering gehanteerd wordt ter beoordeling van het passende karakter van een dienstbetrekking. Dit criterium bepaalt dat een werkaanbod als niet passend wordt beschouwd wanneer de werkloze daar financieel nadeel bij heeft.

3. Door de werking van het huidige *PWA-stelsel* worden de theoretische afhankelijkheidsvallen van de werkloosheidsverzekering versterkt. Het financieel voordeel bij overgang van langdurige werkloosheid naar regulier werken aan de onderkant van de arbeidsmarkt neemt af en een eventueel financieel verlies neemt toe.

4. Ook het stelsel van de *algemene bijstand* genereert financiële disincentieven bij overgang naar regulier werk. Deze zijn in bepaalde gevallen groter dan de financiële vallen onder het stelsel van de werkloosheidsverzekering. Dit geldt met name nà huur- en verwarmingstoelage (bij vergelijking met minimum werkloosheidsuitkering) en bij deeltijds werk (50% en 32%).

De socio-professionele integratiepremie is, nog meer dan de inkomensgarantie-uitkering ontoereikend om de overgang naar deeltijd werk te stimuleren. Dit heeft o.a. te maken met de afwezigheid van een verhoogde kinderbijslag onder dit stelsel.

5. De prikkel tot aanvaarden van een Wep-plus baan (vooral in het deeltijds stelsel) is te beperkt voor eenouders en eenverdieners. Dit geldt met name voor het deeltijds stelsel. Deze vaststelling geldt in de eerste plaats voor overgangen vanuit een maximale werkloosheidsuitkering (al dan niet verhoogd met een PWA-toeslag) en in mindere mate ook voor overgangen vanuit een minimale werkloosheidsuitkering. Voor alleenstaanden stelt er zich geen enkel probleem voor wat betreft de financiële incentives tot aanvaarden van een baan in het kader van het Wep-plus-plan.

B. TWEEVERDIENERS

In deze paragraaf worden de resultaten van standaardsimulaties voor tweeverdieners gepresenteerd. Standaardsimulaties laten toe om voor verschillende typegevallen de financiële gevolgen weer te geven van een wijziging in de arbeidsmarktsituatie van het gezin. Het meten van de financiële gevolgen van een wijziging in de arbeidsmarktsituatie van één van beide partners voor het gezinsinkomen is een zeer complexe oefening. Deze complexiteit heeft te maken met de potentiële variaties in de samenstelling van het gezinsinkomen bij tweeverdieners: nl. er is een ontzettend groot aantal combinatiemogelijkheden door zowel de inkomensbron (arbeidsinkomen, sociaal zekerheidsinkomen), als het loonniveau (100 tot 200% van minimumloon, loon- en weddeschaal niveau A tot E), als de tewerkstellingssituatie (voltijds, deeltijds-50%, deeltijds 32% en Wep-plus plan) van beide partners te variëren. Al deze potentiële combinatiemogelijkheden exhaustief opnemen in standaardsimulaties zou zeer veel tijd vergen en is bovendien niet relevant. Daarnaast zou het de inzichtelijkheid van de onderzoeksresultaten niet ten goede komen. Om aan dit probleem tegemoet te komen, werden een aantal weloverwogen keuzes gemaakt en werden op basis van deze premissen een groot aantal standaardsimulaties gerealiseerd.

We maken bij tweeverdieners een onderscheid tussen vier types van situaties, die elk in een aparte paragraaf zullen worden besproken:

- 1) Overgang van een kostwinnersgezin (werkende partner + thuisblijvende partner) naar een tweeverdienersgezin (werkende partner + werkende partner);
- 2) Overgang kostwinnersgezin met een langdurig werkloos gezinshoofd + thuisblijvende partner naar een tweeverdienersgezin (langdurig werkloze partner + werkende partner);
- 3) Overgang tweeverdienersgezin (werkende partner + langdurig werkloze partner) naar tweeverdienersgezin (werkende partner + werkende partner);
- 4) Overgang tweeverdienersgezin (langdurig werkloze partner + langdurig werkloze partner) naar tweeverdienersgezin (langdurig werkloze partner + werkende partner).

4.5. Tweeverdiener type 1: overgang werkende partner + thuisblijvende partner naar werkende partner + werkende partner.

Een eerste type tweeverdieners betreft een kostwinnersgezin waarin de werkende partner voltijds tewerkgesteld is aan respectievelijk 120% en 140% van het minimumloon en de thuiswerkende partner *geen* werkloosheidsvergoeding ontvangt. De thuiswerkende partner zorgt voor de opvang van de kinderen zodat dit type tweeverdienersgezin in de beginsituatie geen kosten voor de opvang van kinderen heeft.

We simuleren nu een aantal situaties waarin de thuisblijvende partner beslist om mee uit werken te gaan. In de standaard simulaties gaan we na wat de gevolgen zijn van dit intreden van de thuiswerkende partner voor het gezinsinkomen. Deze gevolgen worden enerzijds bepaald door de aanwezigheid van een extra arbeidsinkomen in het gezin en anderzijds door de aanwezigheid van kinderopvangkosten en door hogere fiscale lasten (door wegvallen van het huwelijksquotiënt).

In een eerste beweging (tabel 44) gaat de intredende partner respectievelijk voltijds, halftijds en één derde mee uit werken aan minimumloonniveau. In een tweede beweging (tabel 45) wordt deze partner tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon. Voor dit type tweeverdiener worden geen overgangen naar een WEP-plus tewerkstelling gesimuleerd, aangezien de intredende partner een niet vergoede (thuiswerkende) partner is en dus niet in aanmerking komt voor een dergelijke gesubsidieerde tewerkstelling.

De resultaten:

Tabel 44 en tabel 45 tonen aan dat het intreden van de thuiswerkende partner in een voltijdse baan, zelfs aan minimumloonniveau, een substantiële verbetering voor het gezinsinkomen betekent (van +19.865 BEF/maand tot +30.468 BEF/maand). Dit komt overeen met een toename van het netto beschikbaar gezinsinkomen van 33% tot 46% per maand. Dat de meeropbrengst voor het gezinsinkomen zelfs bij een additionele tewerkstelling aan zeer laag loonniveau zo groot is, heeft te maken met de afwezigheid in de beginsituatie bij dit type van tweeverdienersgezinnen van sociale voordelen als werkloosheidsuitkering, PWA-toeslagen en verhoogde kinderbijslag. Een intrede van de thuiswerkende partner betekent bijgevolg geen verlies van deze sociale voordelen zodat deze niet eerst door de intredende partner moeten worden inverdiend alvorens er sprake kan zijn van een meeropbrengst ten opzichte van de beginsituatie. Enkel het wegvallen van het huwelijksquotiënt en de (eventueel) aanwezige kosten voor de opvang van kinderen kunnen de meeropbrengst van het intreden op de arbeidsmarkt van de thuiswerkende partner negatief beïnvloeden.

Ook het intreden in een halftijdse baan betekent een substantiële meeropbrengst voor het gezinsinkomen (deze meeropbrengst varieert tussen +10.346 BEF/maand en +16.270 BEF/maand). Zelfs een additionele tewerkstelling in een kleine (32%) deeltijd baan geeft ratio's die onder de grens van 90% blijven, zodat we ook hier kunnen spreken van een redelijke financiële prikkel.

Tabel 44: Ratio's bij overgang kostwinnersgezin (werkende partner voltijds tewerkgesteld aan respectievelijk 120% en 140% van het minimumloon + niet vergoede thuiswerkende partner) naar tweeverdienersgezin (werkende partner voltijds tewerkgesteld aan respectievelijk 120% en 140% van het minimumloon + intredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan minimumloon), België, 1998.

	koppel geen ktl	koppel 2 ktl geen opvangkosten	koppel 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i> ¹¹⁵			
VT 120% + thuiswerkend	43.650	54.715	54.715
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
VT 120% + VT 100%	63 ¹¹⁶ 26.081 ¹¹⁷ 60% ¹¹⁸	68 26.081 48%	72 20.990 38%
VT 120% + DT-50 100%	76 13.724 31%	80 13.724 25%	83 11.286 21%
VT 120% + DT-32 100%	83 9082 21%	86 9082 17%	88 7457 14%
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i>			
VT 140% + thuiswerkend	48.770	59.835	59.835
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
VT 140% + VT 100%	66 25.129 52%	70 25.129 42%	75 19.865 33%
VT 140% + DT-50 100%	79 12.747 26%	82 12.747 21%	85 10.346 17%
VT 140% + DT-32 100%	85 8772 18%	87 8772 15%	89 7129 12%

¹¹⁵ Het actueel inkomen van het kostwinnersgezin is het netto beschikbaar inkomen (zie p.5) van dit gezin in de beginsituatie, nl. werkende partner en thuiswerkende partner.

¹¹⁶ Deze ratio wordt berekend door het beschikbaar inkomen in de beginsituatie (nl. actueel inkomen van het kostwinnersgezin) te delen door het potentiële inkomen in de nieuwe situatie (nl. het beschikbaar inkomen dat het gezin kan realiseren als tweeverdienersgezin) en te vermenig-vuldigen met 100. Deze ratio geeft aan hoeveel dit gezin in de huidige situatie van kostwinnersgezin heeft van wat het zou kunnen hebben indien de thuisblijvende partner aan een bepaald loon zou gaan werken.

¹¹⁷ Netto meer- (of minder-) opbrengst per maand die het gezin kan realiseren wanneer de thuisblijvende partner mee uit werken gaat ten opzichte van de beginsituatie waarin deze partner niet uit werken gaat (in absolute cijfers).

¹¹⁸ Netto meer- (of minder-) opbrengst van het mee uit werken gaan van de thuiswerkende partner in % van het actueel beschikbaar inkomen (nl. wanneer de partner niet mee uit werken gaat).

Tabel 45: Ratio's bij overgang kostwinnersgezin (werkende partner voltijds tewerkgesteld aan respectievelijk 120% en 140% van het minimumloon + niet vergoede thuiswerkende partner) naar tweeverdienersgezin (werkende partner voltijds tewerkgesteld aan respectievelijk 120% en 140% van het minimumloon + intredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan 120% minimumloon), België, 1998.

	koppel geen ktl	koppel 2 ktl geen opvangkosten	koppel 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i> ¹¹⁹			
VT 120% + thuiswerkend	43.650	54.715	54.715
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
VT 120% + VT 120%	59 ¹²⁰ 30.468 ¹²¹ 70% ¹²²	64 30.468 56%	68 25.374 46%
VT 120% + DT-50 120%	73 16.270 37%	77 16.270 30%	80 13.957 26%
VT 120% + DT-32 120%	80 10.788 25%	84 10.788 20%	86 9136 17%
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i>			
VT 140% + thuiswerkend	48.770	59.835	59.835
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
VT 140% + VT 120%	62 29.516 61%	67 29.516 49%	71 24.241 41%
VT 140% + DT-50 120%	76 15.097 31%	80 15.097 25%	83 12.437 21%
VT 140% + DT-32 120%	83 10.200 21%	85 10.200 17%	87 8601 14%

¹¹⁹ Zie voetnoot 1 bij tabel 29.

¹²⁰ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹²¹ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹²² Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

4.6. Tweeverdiener type 2: overgang langdurig werkloos gezinshoofd + thuisblijvende partner naar langdurig werkloze samenwonende + werkende partner.

Een tweede type tweeverdieners betreft een kostwinnersgezin met een langdurig werkloos gezinshoofd en een thuiswerkende partner die geen werkloosheidsvergoeding ontvangt. Dit kostwinnersgezin heeft recht op verhoogde kinderbijslag en heeft geen kosten voor de opvang van kinderen.

In een eerste beweging veronderstellen we dat de werkloze partner geen bijkomende inkomsten uit PWA-activiteiten verwerft (tabel 46). We simuleren een situatie waarin de thuisblijvende partner beslist om uit werken te gaan. Dit intreden van de thuisblijvende partner op de arbeidsmarkt heeft belangrijke gevolgen voor de uitkeringssituatie van de langdurig werkloze partner. De werkloosheidsuitkering als gezinshoofd van deze laatste vervalt, deze partner zal als langdurig werkloze nu de forfaitaire werkloosheidsuitkering als werkloze samenwonende krijgen. Ook het recht op verhoogde kinderbijslag komt door het intreden van de thuiswerkende partner op de arbeidsmarkt te vervallen. Het inkomen van de intredende partner zal bijgevolg voldoende groot moeten zijn om deze negatieve financiële gevolgen te compenseren. We laten het loonniveau van de intredende partner in de standaardsimulaties gradueel opklimmen van minimumloon tot 150% van het minimumloon. Volgende tabellen geven per typegeval: koppel zonder kinderen ten laste; koppel met 2 kinderen ten laste zonder kinderopvangkosten en koppel met 2 kinderen ten laste met kinderopvangkosten¹²³ aan wat de gevolgen zijn voor het gezinsinkomen wanneer de intredende partner aan verschillende loonniveaus (100 tot 150% van het minimumloon) en in verschillende tewerkstellingssituaties (voltijds, halftijds, kleine deeltijd baan) gaat werken.

In een tweede beweging veronderstellen we dat het langdurig werkloos gezinshoofd in de beginsituatie door middel van PWA-activiteiten het gezinsinkomen verhoogt. We veronderstellen een maximale PWA-activiteit, namelijk 45 uur per maand. Wanneer de thuiswerkende partner intreedt op de arbeidsmarkt, nemen we aan dat de werkloze partner zijn PWA-activiteiten staakt. De resultaten van deze simulaties worden voorgesteld in tabel 47. We berekenen opnieuw de gevolgen voor het gezinsinkomen van een intreden aan verschillende loonniveaus (100 tot 150% van het minimumloon) en in verschillende tewerkstellingssituaties.

Aangezien de intredende partner een niet vergoede werkloze (thuiswerkende partner) is en bijgevolg niet in aanmerking komt voor een tewerkstelling in het kader van het WEP-plus plan, worden hiervoor geen resultaten van standaardsimulaties gepresenteerd.

De resultaten:

Ondanks het wegvallen van de werkloosheidsuitkering als gezinshoofd, het wegvallen van recht op verhoogde kinderbijslag, de werking van fiscaliteit en sociale zekerheid, is het intreden van de thuiswerkende partner in een *voltijdse* tewerkstelling, zelfs aan minimumloonniveau, een substantiële financiële verbetering (van +13.066 BEF/maand tot +23.385 BEF/maand). Wanneer het werkloze gezinshoofd in de beginsituatie bijkomende inkomsten uit PWA-activiteiten haalde, is de verhoging van het gezinsinkomen bij een voltijds intreden

---

¹²³ Er worden slechts kinderopvangkosten in rekening gebracht wanneer beide partners uit werken zijn. In de standaardsimulaties voor dit tweede tweeverdienerstype is dit enkel het geval wanneer de langdurig werkloze partner PWA-activiteiten verricht. We veronderstellen 45 uur PWA-activiteiten per maand, wat overeenkomt met een opvangbehoefte van 6 dagen per maand.

van de thuiswerkende partner weliswaar geringer, maar nog steeds substantieel (van +6316 BEF/maand tot +16.635 BEF/maand).

Door de combinatie van een wijziging in de uitkeringssituatie van de partner (van werkloos gezinshoofd naar werkloze samenwonende), het wegvallen van het recht op verhoogde kinderbijslag, de werking van fiscaliteit en sociale zekerheid en de afwezigheid van het recht op een inkomensgarantie-uitkering, is het intreden van de thuiswerkende partner in een *deeltijdse* tewerkstelling problematisch. Wanneer het werkloze gezinshoofd in de beginsituatie 45 uur per maand PWA-activiteiten verricht, kan de deeltijds intredende partner de financiële gevolgen niet compenseren. Dit gezin wordt, zelfs wanneer de intredende partner deeltijds tewerkgesteld wordt aan 150% van het minimumloon, geconfronteerd met een belangrijk inkomensverlies. Het inkomensverlies varieert tussen -18.028 BEF/maand tot -302 BEF/maand, afhankelijk van het loonniveau en de tewerkstellingssituatie. Zonder initiële PWA-activiteit vanwege het werkloos gezinshoofd, blijft het intreden van de thuiswerkende partner in een halftijdse baan financieel problematisch tot 130% van het minimumloon voor een koppel zonder kinderen ten laste en tot 140% van het minimumloon voor koppels met twee kinderen ten laste. Het intreden in een kleine deeltijd baan (een één derde baan) betekent voor alle gezinstypes (met en zonder kinderen ten laste) een belangrijk financieel verlies (van -11.278 BEF/maand bij tewerkstelling aan minimumloon tot -2504 BEF/maand bij tewerkstelling aan 150% van het minimumloon).

Tabel 46: Ratio's bij overgang kostwinnersgezin (langdurig werkloos gezinshoofd + niet vergoede thuiswerkende partner) naar tweeverdienersgezin (langdurig werkloze partner + intredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120, 130, 140 en 150% van het minimumloon), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten ¹²⁴
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i> ¹²⁵			
WL max. + thuiswerkend	34.892	45.777	idem
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
* situatie 1: thuiswerkende partner treedt in aan minimumloon			
WL forf. + VT 100%	73 ¹²⁶ 13.209 ¹²⁷ 38% ¹²⁸	78 13.066 29%	idem
WL forf. + DT-50 100%	105 -1800 -5%	109 -3817 -8%	idem
WL forf. + DT-32 100%	133 -8577 -25%	133 -11.278 -25%	idem
* situatie 2: thuiswerkende partner treedt in aan 120% minimumloon			
WL forf. + VT 120%	66 17.820 51%	72 18.000 39%	idem
WL forf. + DT-50 120%	95 1646 5%	99 323 1%	idem
WL forf. + DT-32 120%	120 -5927 -17%	123 -8628 -19%	idem
* situatie 3: thuiswerkende partner treedt in aan 130% minimumloon			
WL forf. + VT 130%	64 19.748 57%	69 20.257 44%	idem
WL forf. + DT-50 130%	91 3281 9%	95 2395 5%	idem
WL forf. + DT-32 130%	116 -4773 -14%	119 -7302 -16%	idem
* situatie 4: thuiswerkende partner treedt in aan 140% minimumloon			
WL forf. + VT 140%	62 21.450 61%	68 21.630 47%	idem
WL forf. + DT-50 140%	88 4876 14%	96 1991 4%	idem
WL forf. + DT-32 140%	112 -3632 -10%	119 -7302 -16%	idem
* situatie 5: thuiswerkende partner treedt in aan 150% minimumloon			
WL forf. + VT 150%	60 23.204 67%	66 23.385 51%	idem
WL forf. + DT-50 150%	84 6448 18%	89 5684 12%	idem
WL forf. + DT-32 150%	108 -2504 -7%	111 -4650 -10%	idem

¹²⁴ Deze categorie is hier niet van toepassing. We veronderstellen dat de werkloze partner voor de opvang van de kinderen zorgt. De resultaten van de standaardsimulaties zijn bijgevolg identiek aan deze bij een koppel zonder kinderopvangkosten.

¹²⁵ Het actueel inkomen van dit kostwinnersgezin is het netto beschikbaar inkomen van dit gezin. Dit bestaat uit een maximale werkloosheidsuitkering als gezinshoofd, een verhoogde kinder-bijslag en na aftrek van eventuele fiscale en sociale lasten.

¹²⁶ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹²⁷ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹²⁸ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 47: Ratio's bij overgang kostwinnersgezin (langdurig werkloos gezinshoofd met PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten + niet vergoede thuiswerkende partner) naar tweeverdienersgezin (langdurig werkloze partner + intredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120, 130, 140 en 150% van het minimumloon), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten ¹²⁹
<i>Actueel inkomen kostwinnersgezin</i> ¹³⁰			
WL max. 45u PWA + thuiswerkend	41.642	52.527	idem
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin</i>			
* situatie 1: thuiswerkende partner treedt in aan minimumloon			
WL forf. + VT 100%	87 ¹³¹ 6459 ¹³² 16%	89 6316 12%	idem
WL forf. + DT-50 100%	126 -8550 -21%	125 -10.567 -20%	idem
WL forf. + DT-32 100%	158 -15.327 -37%	152 -18.028 -34%	idem
* situatie 2: thuiswerkende partner treedt in aan 120% minimumloon			
WL forf. + VT 120%	79 11.070 27%	82 11.250 21%	idem
WL forf. + DT-50 120%	114 -5104 -12%	114 -6427 -12%	idem
WL forf. + DT-32 120%	144 -12.677 -30%	141 -15.378 -29%	idem
* situatie 3: thuiswerkende partner treedt in aan 130% minimumloon			
WL forf. + VT 130%	76 12.998 31%	80 13.507 26%	idem
WL forf. + DT-50 130%	109 -3469 -8%	109 -4355 -8%	idem
WL forf. + DT-32 130%	138 -11.523 -28%	137 -14.052 -27%	idem
* situatie 4: thuiswerkende partner treedt in aan 140% minimumloon			
WL forf. + VT 140%	74 14.700 35%	78 14.880 28%	idem
WL forf. + DT-50 140%	105 -1874 -4%	110 -4759 -9%	idem
WL forf. + DT-32 140%	133 -10.382 -25%	137 -14.052 -27%	idem
* situatie 5: thuiswerkende partner treedt in aan 150% minimumloon			
WL forf. + VT 150%	72 16.454 40%	76 16.635 32%	idem
WL forf. + DT-50 150%	101 -302 -1%	102 -1066 -2%	idem
WL forf. + DT-32 150%	129 -9254 -22%	128 -11.400 -22%	idem

¹²⁹ Deze categorie is hier niet van toepassing. In de beginsituatie veronderstellen we immers dat de thuiswerkende partner voor de opvang van de kinderen zorgt. Na het intreden van de thuiswerkende partner op de arbeidsmarkt veronderstellen we dat de werkloze partner voor de opvang van de kinderen zorgt.

¹³⁰ Het actueel inkomen van dit gezin is het netto beschikbaar inkomen in de beginsituatie en is samengesteld uit een maximale werkloosheidsuitkering als gezinshoofd, een PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand en een verhoogde kinderbijslag. Het betreft een netto beschikbaar inkomen, dus na fiscaliteit en sociale lasten.

¹³¹ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹³² Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹³³ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

4.7. Tweeverdiener type 3: overgang tweeverdienersgezin met werkende partner en langdurig werkloze partner naar tweeverdienersgezin met twee werkende partners.

Het derde type tweeverdieners betreft een tweeverdienersgezin waarin één partner voltijds tewerkgesteld is aan 120% van het minimumloon en de andere partner langdurig werkloos is en een forfaitaire werkloosheidsuitkering geniet. Wanneer er kinderen ten laste zijn, heeft dit gezin recht op een gewone kinderbijslag. In de beginsituatie worden er voor dit type tweeverdienersgezin geen kinderopvangkosten verondersteld: de werkloze partner zorgt namelijk voor de opvang van de kinderen.

In volgende tabellen simuleren we dat de langdurig werkloze partner herintreedt op de arbeidsmarkt. We simuleren een herintrede aan verschillende loonniveaus (variërend van minimumloon tot 130% van het minimumloon) en in verschillende tewerkstellingssituaties (voltijds tewerkgesteld, halftijds tewerkgesteld of 32% tewerkgesteld) (zie resultaten in tabel 48). Daarnaast simuleren we een herintreden van de werkloze partner in een WEP-plus tewerkstelling in overheidsdienst met als loon- en weddenschaalniveau D1 en C1¹³⁴ (tabel 51 en 52). We simuleren volgende tewerkstellingssituaties in het kader van een WEP-plus tewerkstelling: voltijds, 75%-baan en 50%-baan. Een halftijdse baan is de kleinst mogelijke tewerkstelling in het kader van het WEP-plus plan.

In een tweede beweging (tabel 49 en 50) veronderstellen we dat in de beginsituatie de langdurig werkloze partner bijkomende inkomsten uit respectievelijk 24 en 45 uur PWA-activiteiten per maand verwerft. We simuleren vervolgens eveneens de gevolgen voor het gezinsinkomen van het herintreden op de arbeidsmarkt van deze partner in verschillende tewerkstellingssituaties en aan verschillende loonniveaus. Ook hier worden overgangen naar een WEP-plus tewerkstelling aan niveau D1 en niveau C1 gesimuleerd (zie tabel 51 en 52).

De resultaten:

De resultaten van de standaard simulaties in voorgaande tabellen tonen aan dat voor het derde type tweeverdiener het herintreden van de langdurig werkloze partner in een **voltijdse** baan, ongeacht de initiële situatie (zowel met als zonder PWA-activiteiten), steeds een substantiële financiële verbetering voor het gezinsinkomen betekent. Het meerinkomen van een additionele voltijdse tewerkstelling aan minimumloon bedraagt, afhankelijk van de gezinsituatie en de beginsituatie, reeds minimaal +6627 BEF/maand (en maximaal +17.019 BEF/maand). Deze vaststelling geldt eveneens voor een voltijdse tewerkstelling in een WEP-plus baan aan niveau D1 en niveau C1 (meeropbrengst varieert tussen +11.715 BEF/maand en +22.572 BEF/maand). Ook een tewerkstelling in een 75% baan in het kader van het WEP-plus betekent voor alle gezinstypes een substantiële verbetering voor het gezinsinkomen, ongeacht de initiële situatie.

De meeropbrengst voor het gezinsinkomen van een additionele **halftijdse** tewerkstelling is in alle gesimuleerde situaties eerder klein tot zeer klein en betekent voor bepaalde typegevallen zelfs een financieel verlies. Met name koppels met kinderopvangkosten vormen een probleemgroep. Wanneer de langdurig werkloze partner initieel geen PWA-opbrengsten realiseerde, is de meeropbrengst van een reguliere halftijdse tewerkstelling van deze partner

¹³⁴ Niveau D heeft betrekking op lager secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld; niveau C betreft hoger secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld. We veronderstellen dat de langdurig werkloze in onze standaard simulaties nog nooit eerder in overheidsverband heeft gewerkt. Bijgevolg wordt rekening gehouden met een verloning in aanvangsschalen D1 en C1 en een geldelijke anciënniteit nul.

klein tot zeer klein: van 2224 BEF/maand tot 6184 BEF/maand. Wanneer de langdurig werkloze partner initieel het gezinsinkomen verhoogde met inkomsten uit PWA-activiteiten, dan betekent een intreden van deze partner in een halftijdse baan in een aantal omstandigheden een financieel verlies dat varieert van -405 BEF/maand tot -3076 BEF/maand. Opmerkelijk is de vaststelling dat een halftijdse tewerkstelling in een WEP-plus baan voor geen enkel gezinstype een financieel verlies betekent. De meeropbrengst voor het gezinsinkomen van een additionele halftijdse tewerkstelling in een WEP-plus baan is weliswaar zeer klein wanneer de langdurig werkloze partner in de beginsituatie PWA-activiteiten verrichtte (tot slechts +70 BEF/maand voor koppels met kinderopvangkosten, waarbij de herintredende partner initieel 45 uur PWA-activiteiten per maand deed), maar wordt nooit negatief.

Koppels zonder kinderen ten laste en koppels zonder kinderopvangkosten hebben, wanneer de langdurig werkloze partner in de beginsituatie geen PWA-inkomsten realiseert, een financiële prikkel tot een additionele halftijdse tewerkstelling vanaf een loonniveau dat tenminste 120% van het minimumloon bedraagt. Indien de langdurig werkloze partner wel inkomsten uit PWA-activiteiten heeft in de initiële situatie, wordt een herintreden van deze partner geenszins financieel aangemoedigd. Het resultaat van een dergelijk herintreden betekent voor het gezinsinkomen, afhankelijk van de begin- en eindsituatie een verlies van -2088 BEF/maand tot een maximaal te realiseren meeropbrengst van +4896 BEF/maand.

Nog problematischer is het herintreden van de langdurig werkloze partner in een kleine (d.w.z. één derde baan) deeltijd baan. Wanneer er geen bijkomende inkomsten uit PWA-activiteiten zijn in de uitgangssituatie betekent een additionele tewerkstelling van deze partner in een kleine deeltijd baan geen financieel verlies voor het gezinsinkomen, maar er wordt nauwelijks een meeropbrengst ten opzichte van de beginsituatie gerealiseerd (van +475 BEF/maand tot +2535 BEF/maand). Vanaf het ogenblik dat de langdurig werkloze partner in de initiële situatie het gezinsinkomen verhoogt met inkomsten uit PWA-activiteiten, is er sprake van een inkomensverlies (van -1065 BEF/maand tot -4772 BEF/maand).

Tabel 48: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + langdurig werkloze partner) naar tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon+ herintredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120 en 130% van het minimumloon), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (werkende + werkloze partner)</i> ¹³⁵			
VT 120% + WL forf.	52.712	63.777	63.777
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin (twee werkende partners)</i>			
* situatie 1: WL partner treedt in aan minimumloon			
VT 120% + VT 100%	76 ¹³⁶ 17.019 ¹³⁷ 32% ¹³⁸	79 17.019 27%	84 11.928 19%
VT 120% + DT-50 100%	92 4662 9%	93 4662 7%	97 2224 3%
VT 120% + DT-32 100%	96 2066 4%	97 2066 3%	99 475 1%
* situatie 2: WL partner treedt in aan 120% minimumloon			
VT 120% + VT 120%	71 21.406 41%	75 21.406 34%	80 16.312 26%
VT 120% + DT-50 120%	88 7208 14%	90 7208 11%	93 4895 8%
VT 120% + DT-32 120%	96 1978 4%	97 1978 3%	99 346 1%
* situatie 3: WL partner treedt in aan 130% minimumloon			
VT 120% + VT 130%	69 23.490 45%	73 23.490 37%	78 18.306 29%
VT 120% + DT-50 130%	86 8496 16%	88 8496 13%	91 6184 10%
VT 120% + DT-32 130%	95 2535 5%	96 2535 4%	99 896 1%

¹³⁵ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹³⁶ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹³⁷ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹³⁸ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 49: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + langdurig werkloze partner met 24 uur PWA-activiteiten) naar tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + herintredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120 en 130% van het minimumloon), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (werkende + werkloze partner met PWA)</i> ¹³⁹			
VT 120% + WL forf. en 24 PWA	56.312	67.377	66.500
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin (twee werkende partners)</i>			
<i>* situatie 1: WL partner treedt in aan minimumloon</i>			
VT 120% + VT 100%	81 ¹⁴⁰ 13.419 ¹⁴¹ 24% ¹⁴²	83 13.419 20%	88 9205 14%
VT 120% + DT-50 100%	98 1062 2%	98 1062 2%	101 -498 -1%
VT 120% + DT-32 100%	103 -1534 -3%	102 -1534 -2%	103 -2248 -3%
<i>* situatie 2: WL partner treedt in aan 120% minimumloon</i>			
VT 120% + VT 120%	76 17.806 32%	79 17.806 26%	83 13.590 20%
VT 120% + DT-50 120%	94 3608 6%	95 3608 5%	97 2173 3%
VT 120% + DT-32 120%	103 -1622 -3%	102 -1622 -2%	104 -2377 -4%
<i>* situatie 3: WL partner treedt in aan 130% minimumloon</i>			
VT 120% + VT 130%	74 19.890 35%	77 19.890 30%	81 15.583 23%
VT 120% + DT-50 130%	92 4896 9%	93 4896 7%	95 3461 5%
VT 120% + DT-32 130%	102 -1065 -2%	102 -1065 -2%	103 -1827 -3%

¹³⁹ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁴⁰ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁴¹ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁴² Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 50: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + langdurig werkloze partner met 45 uur PWA-activiteiten) naar tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon+ herintredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120 en 130% van het minimumloon), België, 1998.

	koppel geen ktl	koppel 2 ktl geen opvangkosten	koppel 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (werkende + werkloze partner met PWA)¹⁴³</i>			
VT 120% + WL forf. en 45 PWA	59.462	70.527	69.078
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin (twee werkende partners)</i>			
<i>* situatie 1: WL partner treedt in aan minimumloon</i>			
VT 120% + VT 100%	85 ¹⁴⁴ 10.269 ¹⁴⁵ 17% ¹⁴⁶	87 10.269 15%	91 6627 10%
VT 120% + DT-50 100%	104 -2088 -4%	103 -2088 -3%	105 -3076 -4%
VT 120% + DT-32 100%	109 -4684 -8%	107 -4684 -7%	108 -4826 -7%
<i>* situatie 2: WL partner treedt in aan 120% minimumloon</i>			
VT 120% + VT 120%	80 14.656 25%	83 14.656 21%	86 11.012 16%
VT 120% + DT-50 120%	99 458 1%	99 458 1%	101 -405 -1%
VT 120% + DT-32 120%	109 -4772 -8%	107 -4772 -7%	108 -4955 -7%
<i>* situatie 3: WL partner treedt in aan 130% minimumloon</i>			
VT 120% + VT 130%	78 16.740 28%	81 16.740 24%	84 13.006 19%
VT 120% + DT-50 130%	97 1746 3%	98 1746 2%	99 884 1%
VT 120% + DT-32 130%	108 -4215 -7%	106 -4215 -6%	107 -4404 -6%

¹⁴³ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁴⁴ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁴⁵ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁴⁶ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 51: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + langdurig werkloze partner) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / deeltijds-75% / halftijds tewerkgesteld via WEP-plus plan in niveau D1 + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner)¹⁴⁷</i>			
VT 120% + WL forf.	52.712	63.777	63.777
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in in WEP-plus baan aan niveau D1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus D1	70 ¹⁴⁸ 22.144 ¹⁴⁹ 42% ¹⁵⁰	74 22.144 35%	79 17.016 27%
VT 120% + DT-75 WEP-plus D1	78 15.292 29%	81 15.292 24%	85 11.458 18%
VT 120% + DT-50 WEP-plus D1	87 7667 15%	89 7667 12%	92 5370 8%
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner met 24 uur PWA-activiteiten)¹⁵¹</i>			
VT 120% + WL forf. 24 PWA	56.312	67.377	66.500
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in in WEP-plus baan aan niveau D1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus D1	75 18.544 33%	78 18.544 28%	82 14.293 21%
VT 120% + DT-75 WEP-plus D1	83 11.692 21%	85 11.692 17%	88 8736 13%
VT 120% + DT-50 WEP-plus D1	93 4067 7%	94 4067 6%	96 2648 4%
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner met 45 uur PWA-activiteiten)¹⁵²</i>			
VT 120% + WL forf. 45 PWA	54.662	65.727	65.250
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau D1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus D1	79 15.394 26%	82 15.394 22%	85 11.715 17%
VT 120% + DT-75 WEP-plus D1	87 8542 14%	89 8542 12%	92 6158 9%
VT 120% + DT-50 WEP-plus D1	98 917 2%	99 917 1%	100 70 0%

¹⁴⁷ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁴⁸ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁴⁹ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁵⁰ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁵¹ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁵² Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

Tabel 52: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (voltijds werkende partner aan 120% van het minimumloon + langdurig werkloze partner) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / deeltijds-75% / halftijds tewerkgesteld via WEP-plus plan in niveau C1 + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner)</i> ¹⁵³			
VT 120% + WL forf.	52.712	63.777	63.777
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau C1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus C1	70 ¹⁵⁴ 22.572 ¹⁵⁵ 43% ¹⁵⁶	74 22.572 35%	79 17.422 27%
VT 120% + DT-75 WEP-plus C1	77 15.654 30%	80 15.654 25%	84 11.810 19%
VT 120% + DT-50 WEP-plus C1	87 7931 15%	89 7930 12%	92 5644 9%
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner met 24 uur PWA-activiteiten)</i> ¹⁵⁷			
VT 120% + WL forf. 24 PWA	56.312	67.377	66.500
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau C1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus C1	75 18.972 34%	78 18.972 28%	82 14.699 22%
VT 120% + DT-75 WEP-plus C1	82 12.054 21%	85 12.054 18%	88 9087 14%
VT 120% + DT-50 WEP-plus C1	93 4331 8%	94 4330 6%	96 2922 4%
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (één werkende + één langdurig werkloze partner met 45 uur PWA-activiteiten)</i> ¹⁵⁸			
VT 120% + WL forf. 45 PWA	54.662	65.727	65.250
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één werkende partner voltijds tewerkgesteld aan 120% van het minimumloon + WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau C1</i>			
VT 120% + VT WEP-plus C1	79 15.822 27%	82 15.822 22%	85 12.121 18%
VT 120% + DT-75 WEP-plus C1	87 8904 15%	89 8904 13%	91 6510 9%
VT 120% + DT-50 WEP-plus C1	98 1181 2%	98 1180 2%	100 344 0%

¹⁵³ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁵⁴ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁵⁵ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁵⁶ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁵⁷ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

¹⁵⁸ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar gezinsinkomen in de beginsituatie (arbeidsinkomen partner, forfaitaire werkloosheidsuitkering partner, PWA-toeslag voor 45 uur PWA-activiteiten per maand, kinderbijslag, na fiscale en parafiscale lasten).

4.8. Tweeverdiener type 4: overgang tweeverdienersgezin met twee langdurig werkloze partners naar tweeverdienersgezin met één werkende en één langdurig werkloze partner.

Het vierde type tweeverdieners betreft een tweeverdienersgezin waarin beide partners langdurig werkloos zijn en beiden een forfaitaire werkloosheidsuitkering genieten. Deze werkloze samenwonenden hebben recht op een toeslag bovenop hun gewone werkloosheidsuitkering van 4349 BEF per maand¹⁵⁹. Wanneer dit gezin kinderen heeft, is een verhoogde kinderbijslag van toepassing. Beide partners hebben het recht om maximaal 45 uur activiteiten te verrichten in het kader van een Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap.

In onderstaande tabellen worden de resultaten gepresenteerd van standaard simulaties waarbij volgende uitgangspunten werden gehanteerd. Een eerste tabel (tabel 53) vertrekt van een situatie waarin beide partners langdurig werkloos zijn en geen PWA-activiteiten verrichten. We berekenen de gevolgen voor het gezinsinkomen wanneer één van beide partners zich aanbiedt op de arbeidsmarkt en in verschillende tewerkstellingssituaties (voltijds, halftijds en 32% baan) tewerkgesteld wordt aan een aantal loonniveaus (gradueel opklimmend van minimumloon tot 150% van het minimumloon). Een tweede tabel (tabel 54) vertrekt van de situatie waarin beide langdurig werklozen een gemiddelde PWA-activiteit hebben van 24 uur per maand. We berekenen dan opnieuw de gevolgen voor het gezinsinkomen van het herintreden van één van beide partners op de arbeidsmarkt.

In een derde beweging simuleren we het herintreden van één van de langdurig werkloze partners in een WEP-plus baan aan loonniveaus D1 en C1 (tabel 55 en 56).

De resultaten:

Bij intreden van één van beide langdurig werkloze partners in een **voltijdse** baan, is de meeropbrengst voor het gezinsinkomen ruim voldoende om het verlies van de verhoogde kinderbijslag en het verlies van de bijkomende uitkering voor werkloze samenwonenden te compenseren. Reeds vanaf een voltijds intreden aan minimumloonniveau wordt een meeropbrengst van ca +17.000 BEF/maand gerealiseerd. Dit inkomenssurplus is kleiner wanneer initieel door beide langdurig werkloze partners PWA-activiteiten worden verricht (ca +10.000 BEF/maand). Deze meeropbrengst neemt vanzelfsprekend toe naarmate het loonniveau van de intredende partner stijgt. Voor een tewerkstelling in het kader van het WEP-plus plan (zowel aan niveau C1 als aan niveau D1) kunnen dezelfde conclusies getrokken worden: een voltijdse tewerkstelling van één van beide langdurig werkloze partners wordt financieel aangemoedigd. Dit geldt eveneens voor een WEP-plus tewerkstelling in een 75% baan.

De financiële prikkel tot intreden van één van beide langdurig werkloze partners in een **halftijdse** baan is gering tot zeer gering en bij initiële prestatie van PWA-activiteiten zelfs negatief. Wanneer beide langdurig werkloze partners initieel geen PWA-activiteiten verrichten, betekent een halftijdse tewerkstelling van één van beiden een substantiële meeropbrengst voor het gezinsinkomen vanaf een tewerkstelling aan 130% van het minimumloon (meeropbrengst loopt dan op tot ca. +7000 BEF/maand). Problematisch wordt het wanneer initieel wel door beide partners PWA-activiteiten worden verricht. In die

¹⁵⁹ Werklozen die samenwonen met hun partner of personen waarmee zij een feitelijk gezin vormen en wanneer het gezinsinkomen slechts uit werkloosheidsuitkeringen (of werkloosheids- en wachtuitkeringen) bestaat en niet groter is dan 34.190 BEF per maand, ontvangen een toeslag op hun werkloosheidsuitkering van 4.349 BEF per maand (Sociaal Zakboekje, 1997: 355).

veronderstelling leidt een halftijds intreden van één van de partners tot een verlies aan netto beschikbaar inkomen. Dit verlies bedraagt ca. -6000 BEF/maand bij een tewerkstelling aan minimumloon en neemt langzaam af tot ca. -500 BEF/maand bij tewerkstelling aan 140% van het minimumloon. Vanaf 150% van het minimumloon wordt een halftijdse tewerkstelling lonend ten opzichte van werkloosheid, maar de meeropbrengst blijft zeer gering (ca. 3000 BEF/maand). Deze vaststellingen gelden eveneens voor een halftijdse tewerkstelling in het kader van het WEP-plus plan: zonder initiële PWA-activiteiten is een 50% baan financieel aantrekkelijk; een initiële PWA-activiteit maakt het aanvaarden van dergelijke baan financieel problematisch (verlieslatend).

Nog problematischer is het intreden van één van beide langdurig werkloze partners in een *kleine (32%) deeltijd* baan. Het inkomen uit arbeid dat de intredende partner in deze baan kan realiseren, zelfs aan een relatief hoog loonniveau als 150% van het minimumloon, is ruim onvoldoende om het wegvallen van sociale voordelen als verhoogde kinderbijslag en toeslag op werkloosheidsuitkeringen voor twee werkloze samenwonenden te compenseren. Het aanvaarden van een 32% baan leidt tot een inkomensverlies dat kan oplopen tot -3800 BEF/maand wanneer initieel geen PWA-activiteiten werden verricht en tot -11.000 BEF/maand wanneer beide partners initieel 24 uur per maand PWA-activiteiten verrichtten.

Tabel 53: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120, 130, 140 en 150% van het minimumloon + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten ¹⁶⁰
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners)</i> ¹⁶¹			
WL forf. + WL forf.	30.453	41.338	idem
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin (één werkende partner en één langdurig werkloze partner)</i>			
<i>* situatie 1: één WL partner treedt in aan minimumloon</i>			
VT 100% + WL forf.	63 ¹⁶² 17.648 ¹⁶³ 58% ¹⁶⁴	70 17.505 42%	idem
DT-50 100% + WL forf.	92 2639 9%	99 622 2%	idem
DT-32 100% + WL forf.	104 -1180 -4%	110 -3804 -9%	idem
<i>* situatie 2: één WL partner treedt in aan 120% minimumloon</i>			
VT 120% + WL forf.	58 22.259 73%	65 22.439 54%	idem
DT-50 120% + WL forf.	83 6085 20%	90 4762 12%	idem
DT-32 120% + WL forf.	104 -1155 -4%	110 -3804 -9%	idem
<i>* situatie 3: één WL partner treedt in aan 130% minimumloon</i>			
VT 130% + WL forf.	56 24.187 79%	63 24.696 60%	idem
DT-50 130% + WL forf.	80 7720 25%	86 6834 17%	idem
DT-32 130% + WL forf.	101 -334 -1%	107 -2863 -7%	idem
<i>* situatie 4: één WL partner treedt in aan 140% minimumloon</i>			
VT 140% + WL forf.	54 25.889 85%	61 26.069 63%	idem
DT-50 140% + WL forf.	77 9315 31%	87 6430 16%	idem
DT-32 140% + WL forf.	97 807 3%	107 -2863 -7%	idem
<i>* situatie 3: één WL partner treedt in aan 150% minimumloon</i>			
VT 150% + WL forf.	52 27.643 91%	60 27.824 67%	idem
DT-50 150% + WL forf.	74 10.887 36%	80 10.123 24%	idem
DT-32 150% + WL forf.	94 1936 6%	101 -211 -1%	idem

¹⁶⁰ Deze categorie is hier niet van toepassing. In de beginsituatie veronderstellen we immers dat beide partners zelf voor de opvang van de kinderen zorgen. Na het intreden van één van beide partners op de arbeidsmarkt veronderstellen we dat de andere werkloze partner voor de opvang van de kinderen zorgt.

¹⁶¹ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, verhoogde kinderbijslag).

¹⁶² Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁶³ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁶⁴ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 54: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners met beide een PWA-toeslag voor 24 uur PWA-activiteiten) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / halftijds / deeltijds-32% tewerkgesteld aan respectievelijk 100, 120, 130, 140 en 150% van het minimumloon + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners met 24 uur PWA-activiteiten)¹⁶⁵</i>			
WL forf. 24 PWA + WL forf. 24 PWA	37.653	48.538	48.088
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin (één werkende partners en één langdurig werkloze partner)</i>			
<i>* situatie 1: één WL partner treedt in aan minimumloon</i>			
VT 100% + WL forf.	78 ¹⁶⁶ 10.448 ¹⁶⁷ 28% ¹⁶⁸	82 10.305 21%	82 10.755 22%
DT-50 100% + WL forf.	114 -4561 -12%	116 -6578 -14%	115 -6128 -13%
DT-32 100% + WL forf.	129 -8380 -22%	129 -11.004 -23%	128 -10.554 -22%
<i>* situatie 2: één WL partner treedt in aan 120% minimumloon</i>			
VT 120% + WL forf.	71 15.059 40%	76 15.239 31%	75 15.689 33%
DT-50 120% + WL forf.	103 -1115 -3%	105 -2438 -5%	104 -1988 -4%
DT-32 120% + WL forf.	129 -8355 -22%	129 -11.004 -23%	128 -10.554 -22%
<i>* situatie 3: één WL partner treedt in aan 130% minimumloon</i>			
VT 130% + WL forf.	69 16.987 45%	74 17.496 36%	73 17.946 37%
DT-50 130% + WL forf.	99 520 1%	101 -366 -1%	100 84 0%
DT-32 130% + WL forf.	125 -7534 -20%	126 -10.063 -21%	125 -9613 -20%
<i>* situatie 4: één WL partner treedt in aan 140% minimumloon</i>			
VT 140% + WL forf.	67 18.689 50%	72 18.869 39%	71 19.319 40%
DT-50 140% + WL forf.	95 2115 6%	102 -770 -2%	101 -320 -1%
DT-32 140% + WL forf.	120 -6393 -17%	126 -10.063 -21%	125 -9613 -20%
<i>* situatie 5: één WL partner treedt in aan 150% minimumloon</i>			
VT 150% + WL forf.	65 20.443 54%	70 20.624 42%	70 21.074 44%
DT-50 150% + WL forf.	91 3687 10%	94 2923 6%	93 3373 7%
DT-32 150% + WL forf.	116 -5265 -14%	118 -7411 -15%	117 -6961 -14%

¹⁶⁵ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, toeslag voor twee maal 24 uur PWA-activiteiten per maand, verhoogde kinderbijslag, kinderopvangkosten voor de tijd aan PWA-activiteiten besteed wordt).

¹⁶⁶ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁶⁷ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁶⁸ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

Tabel 55: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / deeltijds-75% / halftijds tewerkgesteld via WEP-plus plan in niveau D1 + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners)</i> ¹⁶⁹			
WL forf. + WL forf.	30.453	41.338	idem
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau D1 + één langdurig werkloze partner</i>			
VT WEP-plus D1 + WL forf.	57 ¹⁷⁰ 22.933 ¹⁷¹ 75% ¹⁷²	64 23.114 56%	idem ¹⁷³
DT-75 WEP-plus D1 + WL forf.	66 15.844 52%	73 15.361 37%	idem
DT-50 WEP-plus D1 + WL forf.	82 6667 22%	88 5495 13%	idem
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners met 24 uur PWA-activiteiten)</i> ¹⁷⁴			
WL forf. 24 PWA + WL forf. 24 PWA	37.653	48.538	48.088
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau D1 + één langdurig werkloze partner</i>			
VT WEP-plus D1 + WL forf.	71 15.733 42%	75 15.914 33%	75 16.364 34%
DT-75 WEP-plus D1 + WL forf.	81 8644 23%	86 8161 17%	85 8611 18%
DT-50 WEP-plus D1 + WL forf.	101 -533 -1%	104 -1705 -4%	103 -1255 -3%

¹⁶⁹ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, verhoogde kinderbijslag).

¹⁷⁰ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷¹ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷² Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷³ Deze categorie is hier niet van toepassing. In de beginsituatie veronderstellen we immers dat beide partners zelf voor de opvang van de kinderen zorgen. Na het intreden van één van beide partners op de arbeidsmarkt veronderstellen we dat de andere werkloze partner voor de opvang van de kinderen zorgt.

¹⁷⁴ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, toeslag voor twee maal 24 uur PWA-activiteiten per maand, verhoogde kinderbijslag, kinderopvangkosten voor de tijd aan PWA-activiteiten besteed wordt).

Tabel 56: Ratio's bij overgang tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners) naar tweeverdienersgezin (herintredende partner voltijds / deeltijds-75% / halftijds tewerkgesteld via WEP-plus plan in niveau C1 + langdurig werkloze partner), België, 1998.

	Koppel, geen ktl	Koppel, 2 ktl geen opvangkosten	Koppel, 2 ktl met opvangkosten
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners)</i> ¹⁷⁵			
WL forf. + WL forf.	30.453	41.338	41.338
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau C1 + één langdurig werkloze partner</i>			
VT WEP-plus C1 + WL forf.	57 ¹⁷⁶ 23.330 ¹⁷⁷ 77% ¹⁷⁸	64 23.510 57%	idem ¹⁷⁹
DT-75 WEP-plus C1 + WL forf.	65 16.220 53%	72 15.813 38%	idem
DT-50 WEP-plus C1 + WL forf.	81 7003 23%	87 5921 14%	idem
<i>Actueel inkomen tweeverdienersgezin (twee langdurig werkloze partners met 24 uur PWA-activiteiten)</i> ¹⁸⁰			
WL forf. 24 PWA + WL forf. 24 PWA	37.653	48.538	48.088
<i>Overgang naar tweeverdienersgezin: één WL partner treedt in WEP-plus baan aan niveau C1 + één langdurig werkloze partner</i>			
VT WEP-plus C1 + WL forf.	70 16.130 43%	75 16.310 34%	74 16.760 35%
DT-75 WEP-plus C1 + WL forf.	81 9020 24%	85 8613 18%	84 9063 19%
DT-50 WEP-plus C1 + WL forf.	101 -197 -1%	103 -1279 -3%	102 -829 -2%

¹⁷⁵ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, verhoogde kinderbijslag).

¹⁷⁶ Zie voetnoot 2 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷⁷ Zie voetnoot 3 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷⁸ Zie voetnoot 4 bij tabel 29 voor inhoud van de cijfers.

¹⁷⁹ Deze categorie is hier niet van toepassing. In de beginsituatie veronderstellen we immers dat beide partners zelf voor de opvang van de kinderen zorgen. Na het intreden van één van beide partners op de arbeidsmarkt veronderstellen we dat de andere werkloze partner voor de opvang van de kinderen zorgt.

¹⁸⁰ Het actueel inkomen van dit tweeverdienersgezin is het netto beschikbaar inkomen in de aanvangssituatie (twee forfaitaire werkloosheidsuitkeringen, een toeslag voor twee werkloze samenwonenden, toeslag voor twee maal 24 uur PWA-activiteiten per maand, verhoogde kinderbijslag, kinderopvangkosten voor de tijd aan PWA-activiteiten besteed wordt).

4.9. Besluit tweeverdieners

De belangrijkste bevindingen met betrekking tot financiële vallen voor tweeverdieners-gezinnen worden in onderstaande tabel schematisch weergegeven.

TYPE	voltijds	deeltijds-50%	deeltijds-32%	Wep-plus baan
type 1: overgang werkende + thuiswerkende partner naar werkende + werkende partner	substantiële verbetering van het gezinsinkomen wegens afwezigheid van werkloosheidsuitkering, verhoogde kinderbijslag en inkomsten uit PWA	substantiële verbetering van het gezinsinkomen	ratio's onder 90%, dus redelijk financieel incentief aanwezig	niet van toepassing
type 2: overgang werkloos gezinshoofd + thuiswerkende partner naar werkloze partner + werkende partner	substantiële verbetering van het gezinsinkomen ondanks verlies van werkloosheidsuitkering als gezinshoofd en van verhoogde kinderbijslag	financieel problematisch o.w.v. - afwezigheid van inkomensgarantieuitkering voor niet vergoede werklozen - verlies van werkloosheidsuitkering als gezinshoofd - verlies van verhoogde kinderbijslag voor langdurig werkloze gezinshoofden	resulteert in substantiële financiële verliezen o.w.v. hiernaast vermeldde redenen	niet van toepassing
type 3: overgang werkende partner + werkloze partner naar werkende partner + werkende partner	substantiële verbetering van het gezinsinkomen	meeropbrengst van een additionele halftijdse tewerkstelling is klein tot zeer klein en soms zelfs negatief	geen of slechts zeer geringe financiële prikkel	substantiële verbetering van het gezinsinkomen zelfs in een halftijdse baan geen financieel verlies
type 4: overgang werkloze partner + werkloze partner naar werkloze partner + werkende partner	substantiële verbetering van het gezinsinkomen	meeropbrengst van een halftijdse tewerkstelling is gering tot zeer gering en in geval van initiële PWA-activiteiten zelfs negatief	een tewerkstelling van één van beide langdurig werkloze samenwonenden in een kleine deeltijd baan betekent substantiële financiële verliezen voor het gezinsinkomen	substantiële verbetering van het gezinsinkomen

5. Samenvatting en beleidsconclusies

1. Voor een ruime meerderheid van langdurig werklozen genereert de overgang van het uitkeringsbestaan naar een *voltijdse baan* een behoorlijke inkomenswinst. Voor *alleenstaanden, samenwonenden* en *werkloze gezinshoofden wiens partner gaat werken* konden geen werkloosheidsvallen worden vastgesteld, zelfs indien de arbeidverdiensten zich op het niveau van de laagste minimumlonen bevinden. Deze gezinscategorieën realiseren inkomenswinsten van 10.000 tot 20.000 BEF/maand. Zij omvatten zowat 70% van de ganse populatie langdurig werklozen.
2. Bij de overgang naar *voltijds werk* worden enkel eenoudergezinnen en, in sommige extreme omstandigheden, ook gezinshoofden bedreigd met een financiële val.

Met 12% zijn alleenstaande ouders sterk oververtegenwoordigd in de populatie langdurig werklozen (in de totale bevolking: 4%). De standaardsimulaties in dit rapport suggereren dat financiële vallen (in combinatie met sociale werkloosheidsvallen) hiervoor (althans gedeeltelijk) verantwoordelijk zouden kunnen zijn.

Om een behoorlijke inkomenswinst (van minstens 6.000 BEF per maand) te kunnen realiseren moeten langdurig werkloze alleenstaande ouders immers werk vinden aan tenminste 140 tot 150% van het minimumloon. Werk aan minimumloon genereert zelfs inkomensverliezen van 14 tot 2.819 BEF, afhankelijk van de kosten inzake kinderopvang.

In (veel) mindere mate zijn ook sommige eenverdieners onderhevig aan financiële vallen. Met name in het extreme geval waarin een maximale uitkering geruild wordt voor een baan aan minimumloon zijn de inkomenswinsten beperkt tot 3.355 BEF wanneer er geen kinderen zijn en tot 4.116 BEF wanneer er kinderen ten laste zijn. In alle andere – wellicht meest voorkomende – gevallen boeken eenverdieners evenwel minstens 8.000 BEF winst wanneer zij voltijds gaan werken. Opgemerkt zij dat eenverdienersgezinnen sterk ondervertegenwoordigd zijn in de populatie langdurig werklozen (in de totale bevolking zijn er 23% eenverdienersgezinnen; in de langdurige werkloosheid slechts 15%). De meeste langdurig werkloze eenverdieners hebben geen kinderen ten laste.

3. Ondanks de inkomensgarantie-uitkering zijn de financiële prikkels tot herintrede in een *deeltijdse baan voor zowat alle type-gevallen* (ver) ontoereikend. Voor *eeninkomensgezinnen* is er weinig financieel voordeel, maar de inkomensgarantie-uitkering zorgt er wel voor dat geen enkel typegeval inkomensverlies leidt bij de aanvaarding van een deeltijdse job. De winsten variëren van 3.000 tot 5.000 BEF per maand. Ook voor *tweeverdieners* blijft het financieel voordeel om deeltijds te gaan werken uiterst beperkt. In bepaalde gevallen (o.a. wanneer de thuiswerkende partner van een langdurig werkloos gezinshoofd deeltijds intreedt) is er zelfs sprake van een aanzienlijk inkomensverlies.
4. Per definitie worden de werkloosheidsvallen bij overgang van deeltijds naar voltijds werk versterkt door de subsidiëring van deeltijds werk via de inkomensgarantie-uitkering of via PWA-activiteiten. Het financieel voordeel bij overgang van het langdurig werklozenstatuut met inkomensgarantie-uitkering of met PWA-verdiensten naar regulier voltijds werk is voor zowat alle type-gevallen gering en in sommige gevallen zelfs negatief.

5. Voor de meeste gezinnen die van een *bijstandsuitkering* leven is de aanvaarding van een voltijdse baan aan minimumloon lonend. Enkel *eenoudergezinnen* met kinderopvangkosten ervaren nauwelijks een financiële prikkel om het bestaansminimum in te ruilen voor een (voltijds) minimumloon.
Voor alle type-gezinnen is de socio-professionele integratiepremie, nog meer dan de inkomensgarantie-uitkering, ontoereikend om de overgang naar deeltijd werk te stimuleren. Dit vloeit mede voort uit de afwezigheid van een verhoogde kinderbijslag onder dit stelsel.
6. De financiële motivatie tot deelname aan een VDAB-beroepsopleiding staat in sterk contrast met de financiële motivatie tot deelname aan een PWA-activiteit. Opleiding wordt niet financieel aantrekkelijk gemaakt voor langdurig werklozen, terwijl deze werklozen d.m.v. PWA-activiteiten hun beschikbaar inkomen wel tot een behoorlijk niveau kunnen brengen. We kunnen in dit verband spreken van *opleidingsvallen*.
De prikkel tot het aanvaarden van een Wep-plus baan (vooral in het deeltijds stelsel) is te gering voor eenoudergezinnen en kostwinnersgezinnen. Wanneer initieel door de betrokken langdurig werklozen bijkomende inkomsten uit PWA-activiteiten worden verworven, dan wordt de financiële prikkel tot deelname aan een Wep-plus tewerkstelling bijzonder klein en in bepaalde gevallen zelfs negatief. Voor alleenstaanden en samenwonenden stelt er zich geen probleem met de deelname aan een Wep-plus tewerkstelling.
7. *Samengevat* leidt het typegevalonderzoek tot volgende besluiten:
  - a. Bij de overgang naar een laagbetaalde *voltijdse* baan worden enkel éénoudergezinnen en, in sommige extreme omstandigheden, gezinshoofden bedreigd met een financiële val. Voor de grote meerderheid van langdurig werklozen en bestaansminimum-trekkers konden geen afhankelijkheidsvallen worden vastgesteld, zelfs indien de arbeidsverdiensten zich op het niveau van de laagste minimumlonen bevinden.
  - b. Ondanks de inkomensgarantie-uitkering en de socio-professionele integratiepremie blijft de overgang naar deeltijdse arbeid daarentegen problematisch voor zowat alle gezinssituaties.
  - c. Door de subsidiëring van deeltijds werk via de inkomensgarantie-uitkering, de socio-professionele integratiepremie en de PWA-activiteiten wordt de overgang naar voltijds (regulier) werk via beroepsopleidings- en herintegratieprogramma's financieel ontmoedigd.
8. In algemene zin worden de geïdentificeerde werkloosheidsvallen veroorzaakt door 3 structurele dysfuncties in het systeem: *ten eerste*, de te lage belastingvrije minima (inz. voor éénoudergezinnen); *ten tweede*, de financiering van de sociale zekerheid quasi volledig door bijdragen op het volledige loon; *ten derde*, het feit dat laagverdieners veelal niet kunnen genieten van belastingverminderingen voor kinderen ten laste noch van de belastingverminderingen voor kinderopvangkosten.
Op termijn kunnen deze dysfuncties worden weggewerkt door a) het belastbaar minimum te verhogen; b) het invoeren van een twee-pijler-systeem in de sociale zekerheid waarbij de kinderbijslagen en de gezondheidszorgen niet meer zouden worden gefinancierd door proportionele heffingen op de arbeidsinkomens en c) de integratie van de belastingvermindering voor kinderen ten laste in de gewone kinderbijslagen. Vanwege hun algemeen en structureel karakter zijn deze maatregelen evenwel duur en/of politiek en technisch moeilijk realiseerbaar op korte termijn.

9. Op korte termijn verdient het derhalve aanbeveling de beschreven werkloosheidsvallen te bestrijden met gecibleerde (d.w.z. efficiënte) maatregelen die een opstap zijn naar de structurele aanpassingen die hierboven werden vermeld. Gegeven de grote oververtegenwoordiging van eenoudergezinnen in de langdurige werkloosheid en gegeven de grote werkloosheidsvallen die deze gezinnen bedreigen verdient het in elk geval aanbeveling om bij voorrang substantieel in te grijpen in deze problematiek. Volgende maatregelen zijn mogelijk:

Ten eerste, het minder snel beëindigen van (het recht op en het uitbetalen van) verhoogde kinderbijslagen. Deze tegemoetkomingen zouden gedurende een bepaalde periode (uitdovend en degressief) verder kunnen uitbetaald worden aan langdurig werklozen die (voltijds) gaan werken. Aldus zou aan werklozen met gezinslasten (meestal eenoudergezinnen) een ‘rugzakje’ worden meegegeven die hen zou helpen om de financiële en sociale val waarin zij zitten te overbruggen. Deze maatregel kan ook beschouwd worden als een eerste invulling van een belastingkrediet voor laagverdieners die thans noch van de belastingaftrekken voor kinderen ten laste noch van de belastingvermindering voor kinderopvangkosten kunnen genieten (zie structurele maatregel 3).

Ten tweede, het verlagen van de fiscale en parafiscale lasten op laagbetaalde arbeid, bijvoorbeeld door een belastingkrediet toe te kennen aan lage lonen. Onderzocht moet worden welke piste de grootste doeltreffendheid garandeert, inz. om bij beperkte middelen de werkloosheidsvallen bij eenoudergezinnen en sommige eenverdieners voldoende substantieel te kunnen bestrijden. In elk geval moeten de strategieën stroken met de bovenvermelde structurele maatregelen.

10. Met betrekking tot de vallen die – bij definitie – gegenereerd worden door de subsidiëring van deeltijdse arbeid (hetzij via de inkomensgarantie-uitkering, hetzij via de PWA) dienen deze perverse effecten afgewogen te worden tegen de beoogde doelstellingen, i.c. de aanmoediging van enerzijds deeltijdse arbeid en anderzijds eenvoudige dienstenarbeid bij de gezinnen.
In elk geval verdient het aanbeveling om de inkomensgarantie-uitkering zodanig bij te sturen opdat enerzijds een halftijdse baan financieel voordeliger zou zijn dan een kleine deeltijd baan en anderzijds de thans bestaande lage loonvallen beperkt zouden worden. Met betrekking tot de PWA verwijzen we naar de overwegingen uiteengezet in het CSB-Bericht *Wegen naar een activerende verzorgingsstaat. Tussentijdse balans van het PWA-experiment* (Berichten/UFSIA, Antwerpen: Centrum voor Sociaal Beleid, januari 1998).
11. Met betrekking tot de vastgestelde opleidingsvallen dient onderzocht te worden hoe opleiding en bijscholing financieel aantrekkelijker kunnen worden gemaakt.

Bibliografie

- ATKINSON, A.B. (1993), 'Have social security benefits seriously damaged work incentives in Britain?', in: ATKINSON, A.B., MOGENSEN, G.V. (eds.), *Welfare and Work Incentives. A North European Perspective*. Oxford: Clarendon Press, p 161-191.
- DEACON, A., BRADSHAW, J. (1983), *Reserved for the poor: The means Test in British Social Policy*. Oxford: Basil Blackwell; 228p.
- DE BEER, P. (1996), *Het onderste kwart: werk en werkloosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt*. Den Haag: VUGA.
- DE LATHOUWER, L. (1997), 'Het Belgisch werkloosheidsstelsel in internationaal perspectief', *Economisch en Sociaal Tijdschrift*, 2, p.195-238.
- DE WITTE, H. (1992), *Tussen optimisten en teruggetrokkenen. Een empirisch onderzoek naar het psychosociaal profiel van langdurig werklozen en deelnemers aan de Weerwerkactie in Vlaanderen*. Leuven: Hoger Instituut voor de Arbeid, 152 p.
- MINISTERIE VAN TEWERKSTELLING EN ARBEID (1997), *Het federaal werkgelegenheids-beleid. Evaluatierapport 1997*. Brussel: Federaal Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, 192 p.
- VAN BREMPT, K. (1997), *PWA's in Vlaanderen, een brug tussen twee werelden?* Brussel: SEVI, 167 p.
- OECD (1997), *Policies for low-paid workers and unskilled job seekers*. Paris: OECD, 59p.
- PARKER, H. (1989), *Instead of the dole: An inquiry into the effects of the Tax Benefit system*. London: Routledge.
- STEUNPUNT WERKGELEGENHEID, ARBEID EN VORMING (1997), *De Arbeidsmarkt in Vlaanderen, 1997, Jaarboek*. Leuven: KUL, Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming, 600 p.
- STEUNPUNT WERKGELEGENHEID, ARBEID EN VORMING (1998), *De Arbeidsmarkt in Vlaanderen, 1998, Jaarboek*. Leuven: KUL, Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid en Vorming, 600 p.
- OECD (1994), *The OECD Jobs Study: Facts, Analysis, Strategies*. Paris: OECD, 50 p.
- OECD (1994), *The OECD Jobs Study, Evidence and Explanations, Part II: The adjustment potential of the labour market*. Paris, 298 p.